

PARTAKA

Habemus LIA

**ORIGINAL
IDO-VERKO
CIENCO-FIKTIVA**

PARTAKA

Habemus LIA

Barcelona, oktobro 2010

© Partaka 2010

Titulo: *Habemus LIA*

Autoro: Partaka

Linguo: Ido (Linguo Internaciona Auxiliar)

Omna yuri rezervita

*Ica verko esez por honorizar ti omna,
qui sincere, brave e fervoroze luktabas
por bela e nobla idealo qual olta di neutra
helpo-linguo internaciona.
Yen "Habemus LIA" ne nur por Ido e l'Idistaro,
ma anke por omna samideani reprezentanta
irg altra LIA-sistemi.*

PARTAKA

Unesma parto

Me regardis la kalendario, e lektis ibe la dio-dato. "Ho, quante rapide pasas la tempo!", me pensis. Hodie esas jovdio la 24ma di oktobro 2030, e hodie me devas vizitar mea olima samideani, mea kara ed olima samskopani. Forsan, vi questionos vi pro quo me dicas "olima", kande me referas a mea samideani e samskopani; do, me anke devas, adminime kelke, raportar omno quon me savas pri certena eventaji, qui produktesis en la mondo, e qui relatas nia olima mondumo: olta en qua ni esis revanta e luktanta por ke, ula-die, omnu povez interkomunikar ed interkomprenar per neutra e komuna helpo-linguo internaciona, altradice, per neutra e komuna LIA, sen ke ulu, kambie, mustez renuncar sua linguo matral o teritorial.

Omno komencis ye ne tro multa yari ante nun. La Uniono Europana kreskabis e durabis kreskar pri sua membro-landi, e do anke pri sua lingui reprezentanta.

Esis ya tote ne-possibla durar ignorar od ajornar la grava problemo solvenda da la stati membra dil UE: “Oportas idioma komuna por Europa JA!”. Quoniam l'Angla esis ganinta tereno ta-relate, nam nek la Franca, nek la Germana, nek irg altra linguo sucesabis atingar suficanta suporto, e quoniam on konsideris kom absurda, ke l'Angla esos l'idiomo komuna dil Uniono Europana, nam la Franca e la Germana posedas plu multa 'parlanti' denaska che Europa, on fine rezolvis konsidereskar la posibleso selektar neutra helpo-linguo internaciona qual Esperanto.

Yen ke, segun semblo, Francia, Germania, Hispania ed Italia esis pronta prizentar ensemble la projekto KLAE (Komuna Linguo Auxiliar Europana, olqua, maxim probable, esis tote favoroz ad Esperanto), kande, ho-la-la!, ulo eventis, quo certe igis kelke rikonsiderar la procedo e mem la tota projekto: on arivigabis ad ulu, ya maxim influanta persono che la UE, omno relatanta la linguo-sistemo Ido, ed ica ulu, pos profunda analizo, komencis questionar su pro quo omnu pensabis nur ad Esperanto klasika, e nulu, til nun, egardabis altra LIA-sistemi existanta. Nia homo influoza rezolvis haltigar la projekto KLAE, e demandis de olua precipua responsanti volunter atencar e serioze studiar la grava materialo, quan lu disdonos inter li, pri tal sorto di Esperanto reformita e simpligita.

Ido quik ganis la kordio di kelki ta homi, qui mustis agnoskar, ke li nul-tempe audabis o lektabis pri ta bela ed eufonioza Esperantido. E plu tarde, kompreneble, on anke saveskis pri la existo, e koncieskis pri la qualesi e la posiblesi, di plusa helpo-lingui internaciona qual Interlingua, Occidental/Interlingue, Novial, edc. Lore, decidesis ke on ne povas nek darfas impozar ulo qual Esperanto klasika en Europa, mem se tal idioma es la maxim konocata de omna LIA-sistemi, ed ultre posedas la maxim granda nombro de uzanti en la tota mondo. Tamen, se la linguo da Zamenhof fine ne esus olta selektita e propozata dal politikisti di la UE..., quale agar? Quon dicar al movimento Esperantista, ad Europa ed al mondo? Ka "Ni rezolvis adoptar neutra helpo-linguo por la Uniono Europana, ma olta esos ne Esperanto, sed Ido (od irg altra LIA-sistemo), quan ni konsideras esar plu apta e konvenanta kom idioma komuna"? To bone povus semblar mem plu granda impozo! Do, quale agar? Quon facar?

Fine, propozesis ed aprobesis lo sequanta: la UE aranjos omno necesa por krear maxim serioza e kompetenta komitato, konstitucota dal maxim eminenta e prestijosa linguisti e sciencisti nun-tempa, e tal komitato esos ta, qua, pos analizir e diskutir omna LIA-sistemi konkurencanta, havos la fakultato e l'autoritato decidir

qua ek ta lingui helpanta konsideresas kom la maxim apta por oficale divenar, tam balde kam posibla, komuna linguo auxiliara Europana.

Ma..., ka ne organizesis ulo simila, che Paris, dum l'unesma yari dil 20ma yarcento? Ka la lora komitato dil Delegitaro por l'Adopto di Linguo Internaciona ne rezolvis, en 1907, "principe, favore di Esperanto, pro lua relativa perfekteso, e pro la voyo trairita e la suceso atingita da ta linguo dum olua 'dudek' yari de vivo-tempo, kondicione ke olta esos revizata, e kelke reformata, per introduktar en ol certa chanji ne nur tote konvenanta, ma mem necesa"?

Ka tal reformo-projeto ne esas olta qua konocesis, lore, sub la nomi Ido, Esperanto reformita, Linguo dil Delegitaro, Idolinguo, edc., ed olta quan on bone povabus durar konocigar simple kom Esperanto? Ho, yes! Ma, segun semblo, ibe produktesis granda skandalo, nam, inter altra kauzi, Louis de Beaufront, qua sendesabis da Zamenhof kom reprezentanto di Esperanto klasika por defensar ol, fine deklaris esar la responsanto dil reformo-projeto Ido, quo igis lu konsideresar kom desloyal al maestro, e trahizera al tota Esperantistaro. Pluse, plu tarde, on komencis suspektar, ke l' chefa autoro dil Idolinguo esis ne Louis de Beaufront, qua duris afirmar tilmorte lua autoreso, ma Louis Couturat, qua agis kom precipua organizanto e sekretario dil Komitato dil Delegitaro. Kaze ke Couturat esis advere la chefa

responsanto dil reformo-projeto Ido, to signifikas, ke, ica homo, kom sekretario ed organizero, esis judiciano e, sam-tempe, parto interesata e favoroza al selekto e bona sukceso di konkreta LIA-sistemo, nome Ido.

Tamen, mem se to omna eventis tale, kad advere Couturat sukcesabus sua skopo, kaze ke l'projeto Ido ne esabus la maxim bona solvuro lora, segun la majoritato dil prestioza membri komitatana, qua fine rezolvis favore di olta? Mem kaze ke Couturat esabus granda manipulero, kad il advere povabus trompar e manipular la toteso, o la quaza toteso, de serioza ed eminenta reprezentanti dil Komitato, se, por exemplo, Esperanto klasika esabus, ye lia judiko, la maxim apta e ne-kontestebla LIA-sistemo existanta?

Irga-kaze, la skandalo produktesis, la skismo Ido-Esperanto produktesis, e la lora Komitato dil Delegitaro posedis ya nul autoritato kapabla respektigar to, quon olta decidabis oficale.

Ica-foye, tamen, omno esos tre diferanta, ed irgo, quon la Komitato rezolvos, recevos la tota suporto, politikal ed omna-speca, del Uniono Europana.

Francia, Germania, Hispania ed Italia, landi qui, quale dicite, esis ensemble prizentonta laprojeto KLAE (Komuna Linguo Auxiliar Europana), ganabis, plu o min

rapide, la suporto, plu o min entuziasmoza, de plusa e plusa landi di Europa. E ne nur di Europa, ma mem di altra kontinenti, precipue di Amerika, ube la granda forteso e reprezenteso di lingui Europana quala la Hispana, la Portugalana e la Franca, kreabis importanta movimento di simpatio favore dil grava skopo lingual vizata dal Europani.

Amerika, la Hispana, la Portugalana, la Franca... Ma, ka l'Angla havis nulo dicenda pri to omna? Ho, yes! Ho, yes! Usa, la maxim granda reprezentanto dil Angla linguo che l' kontinento Amerikana, anuncis oficale ne volar intervenar en aferi lingual Europana, pri qui l'Europani ipsa devas decidar, e quin ipse l'Europani devas ya solvar.

Parenteze: dum ke me esis questionanta me pro quo precize Francia, Germania, Hispania ed Italia, e ne altra landi, interunionis por divenar la grupo pionira pri l'projeto KLAE, me deskovris lo yena, ultre irgo plusa, quon ni omna povas imaginar: oli esas landi vicina, *kuya rispektiva literi inicial, F, G, H, I, esas anke vicina e ne-mediata. Ka hazardajo? Ka fato?

London, ka surprizo?, asertis ne povar donar suporto alprojeto KLAE, "olqua duktas nula-loke e produktos granda dizastro". L'Angli manifestis "ne komprenar la pro quo di tal foleso nun-tempe, kande l'Angla, qua esas vera linguo posedanta omno necesa, fakte, divenabas quaza komuna linguo ne nur en Europa, ma mem en la

tota mondo. Pro quo riskar perdar to, quo atingesis til nun, por enirar maxim ne-sekura e danjeroza voyo, duktanta nur a probabla katastrofo? Quanta tempo bezonesas por komprenar, ke tal anciena revo adoptar artificial linguo internaciona esas ne vere realigebla, ma nura utopiajo?"

On memorigis dal Britaniana reprezentanti, ke to, quon on deziras e bezonas, esas neutra helpo-linguo, quo signifikas, ke ol darfes apartenar a nul konkreta popolo, nam kaze ke on adoptus sive l'Angla sive irg altra idioma natural kom komuna linguo Europana, on esus donanta grand avantajo a certena populani, dum ke on esus neganta simila privilejo al ceteri, nome la plumulteso. E pri utopiaji, on anke memorigis dal Britaniani un plusa absurda utopiajo qual, por exemplo, la posibla existo di komuna pekunio Europana, nome Euro, olqua desaparigos la lokal valuto di omna landi dil Uniono, nam olta divenos ya tote ne-necesa. La granda difero es, ke l' komuna linguo auxiliar esos utila kom maxim povoza interkomunikilo a homi apartenant a diferanta kulturi, sen ke, tamen, ta homi mustos renuncar sua rispektiva matro-lingui.

En la skopo honorizar ul-maniere l'olima Delegitaro por l'Adopto di Linguo Auxiliar Internaciona (DALAI), rezolvesis ke "Collège de France", che Paris, esos itere la ceneyo aden olqua on arivigos la materialo pri irga LIA-sistemi vizanta konkursar e konkurencar por la posibleso

divenar komuna linguo auxiliar Europana. Tamen, cafoye, la prestiĵoza Komitato, qua havos la responsiveso decida, qua es la maxim apta helpo-linguo prizentita, ne kunsidos en la famoza "Collège de France", ma che l'Atomium, en l'urbo Brusel/Bruxelles. Ibe, la Komitato, olqua konsistos ek 'dekdu' homi, qui elektesos inter la maxim eminenta e kompetenta linguisti e sciencisti dil tota mondo, asemblos dum plura jorondi por fine rezolvar favore a nur un ek la toteso di LIA-sistemi konkurencanta.

Lore, publikigesis, e dis-savigesis admaxime, ke, inter tal dato e tal altra dato, 'trideko' de dii entote, "Collège de France" volute recevos tal e tal konkreta materialo relatanta irga idioma auxiliar neutra, quan on deziras prizentar kom aspiranta selektesar komuna helpo-linguo Europana, segun ico ed ito, quon on povas lektar che l'projeto KLAÉ, quan on trovas hike ed ibe.

On ponderabis, ke un monato esas tempo suficanta por ke omna to, quon on esis demandanta pri irga LIA ja existanta, povez prizentesar senprobleme che "Collège de France", ed ultre, on ponderabis, ke 'tridek' dii esas, maxim probable, tre skarsa tempo por ke multa homi probez inventar nova lingui auxiliar e rezolvez partoprenar la konkurso. Tale, adminime, l'organizanti havis l'espero sparar admaxime la penadi di ti, qui mustos lektar ed atencar la tota LIA-sistemi prizentita por

efektigar l'unesma granda kriblo e, konseque, anke l'unesma selekturo inter oli.

De pos la dio ipsa kande dis-savigesis la noticio, ke l' reputata "Collège de France", en Paris, esos la receveyo e la depozeyo dil tota materiali konkurencanta por divenar komuna linguo Europana, yen ke komencis anke cirkular absurda ed insistanta rumoro: "la politikisti ja decidabas la konkreta helpo-linguo quan Europa adoptos, nome Ido, e tal konkurso esas nura politikalaĵo vizanta pludolcigar dal popolo to quon ipse la politikistaro ja rezolvis". Ho! Ma de ube departabis ta stranĵa rumoro e kun quala skopo? Omnu ya esis koncianta, ke Ido advere havas la chanco divenar komuna linguo Europana, ma to nule signifikas sustenar l'ideo, ke nia prestiĵoza ed eminenta dozeno de komitatani kunsidonta che l'Atomium dum plura dii, esas palio-homi vojajonta aden la chefurbo Belga por nur obediar maxim konkreta impero politikala, nome "Selektez Ido: ar!". Tote ne-possibla!

Tale, quale previdite, dum la tota monato on arivigis en "Collège de France" plura centi de omna-speca LIA-sistemi. Ho, yes! Nula eroro! Ya plura centi de projekti vizanta divenar komuna linguo auxiliar Europana eniris la famoza Kolegio Franca. Kompreneble, pos l'unesma granda kriblo, nur plura deki de oli restis kom apta e valida sistemi helpo-lingual havanta la suficanta digneso por atingar la membraro dil Komitato.

Malgre ke on informabis admaxime pri la projekto KLAE ed omna konkretaji por partoprenar la konkurso, certe prizentesis amaso de projekti tote ne-valida, sive pro ke oli esas nura simpligi de lingui natural o teritorial, sive pro divers altra motivi; inter olci, por exemplo, ulu sendabis, sub la nomo “Catalia”, ulo quo esas mem plu ne-kredebla: nula simpligo, ma plena linguo Kataluna por la tota Uniono Europana.

Yen kelka plusa nomi di LIA-sistemi tote ne-konocata, quin on trovis inter la konkurencanti: Glota-Glota, Glorio_Kinminuta, Bahasa Europa, Interparla, konstruasiono... Ka “konstruasiono”? Ho, yes! Ka helpo-linguo tote ne-konocata? Ho, no! Vi ipsa lektez to quo esis lektebla kom subtitulizo: “konstruasiono (sinonimos: tino, tiniko, mesoformo, fasilinguo, ikuso, ikusiko, ikusinski)”. Forsan, nulu rikonocabus ica LIA sub olua lasta (ed ultima?) nomo evoluciona, ma me certesas ke preske vi omna, kara LIA-uzanti, konocas adminime un ek olua plura sinonimi, ka ne? Do, “salutos ba totos” ed omnu komencez tremar!

Ka tremar pro ke prizentesis ulo qual “konstruasiono”? Nula tremo! Me esis jokanta prie, maxim evidente! Tamen, to quo povus esar advere tremiganta por la povoza imperio dil Angla linguo, es la fakto ke, plu frue o plu tarde, alonge l’ monato, do dum la tempo establisita oficale dal organizuro, “Collège de France” esis ricevinta, pokope, la maxim grava, historial e

konocata LIA-sistemi existanta, un de qui, tre probable, meritis la honoro selektesar dal Komitato kom idioma komuna dil Uniono Europana.

Tale, do, inter la plura centi de helpo-lingui, quin la Kolegio recevis, on povis facile deskovrar e rikonocar nomi qual Volapük, Esperanto (klasika), Latino sine Flexione, Idiom Neutral, Occidental/Interlingue, Novial, Interlingua de IALA, edc. Omna importanta e historial LIA-sistemi (on ofte referis ad olci kom “le HistorIAL”) arivabis en “Collège de France” per diversa voyi e moyeni. Li omna ya, ecepte Ido, olqua, maxim stranje, ne ja atingabis la famoza institucuro Franca, kande l’ tempo por prizentar irga projeto helpo-lingual esis preske finonta. Quon to signifikus? Quo eventis? Quon divenis Ido?

Yen plusa motivo por tremar: maxim regretinde, irga LIA-projeto, qua ne prizentesos e reprezentesos per tre konkreta dokumentaro, ne darfos konkurencar nek egardesar kom posibla linguo auxiliar Europana. Ne mem Ido, qua esis konocata dal organizuro kom un ek la maxim anciena e historial inter “le HistorIAL”.

“Collège de France”. Ultima dio. Ultima horo. Nulo pri Ido.

Quoniam la helpo-linguo selektita dal olima Delegitaro, nome Ido, esis advere konsiderata kom un ek le maxim favorata por fine divenar idioma komuna dil Uniono Europana, eventis ke granda desfido ad omno ed

ad omnu komencis genitesar e kreskar en la central sideyo dil Idisti, qua havis la responsiveso aranjat ed arivigar la tota dokumentaro bezonata relatanta la linguo. On esis forte timanta, ke l'Ido-materialo povus subisar ul "acidento", qua sive desaparigus ol, sive senvalidigus ol. Nula voyo semblis al chefaro Idista esar sat sekura por prizentar tote sucesoze la dokumentaro. Do, fine, rezolvesis lo sequanta: la postulata Ido-materialo esos livrata persone e koram plura homi, dum la lasta ed ultima dio posibla por partoprenar la konkurso. Nur ica indikajo a nur kelka Ido-amiki: ulu, transportanta la dokumentaro maxim sekrete, arivos en "Collège de France" de pos 8 kloki, to es, apen quar hori ante ke l' Kolegio klozos definitive sua pordi ad irga projeto vizanta divenar komuna linguo auxiliar Europana.

Dum la tota matino, gradope, esis kreskinta l'expektado, e la cirkumaji dil "Collège" esis ganinta publiko omna-speca, qua esis kurioza saveskar kad Ido, fine, atingos la mikra skopo duktant a sua granda e vera skopo.

Kande l'indexi dil horloji desegnis 11 kloki e duimo, e l'unika historIAL mankanta duris sen aparar, anke kreskis admaxime la nervozeso dil Idistaro asemblita ibe, maxim aparte kande dis-savigesis del sideyo Idista, ke ulo grava 'sendubte' eventabas, nam la homo quan li sendabas kun la tota materialo Idal, mustis arivir en "Collège de France" ye 8 kloki 45 minuti, proxime, por livrar olta persone, segun omno quon li previdabas.

Malgre tanta desfido, nula quika reakto esis ja posibla dal Idistestri por arivigar en Paris, justa-tempe,

nova dokumentaro qua permisus ad Ido, adminime, ne perdar la chanco partoprenar la konkurso dil projeto KLAE.

Lore, ye 11 kloki 55, cirkume, kande l' publiko asemblita ibe esis preske pronta forirar definitive, eventis ulo ne nur tote ne-expektebla, ma mem tote ne-kredebla: de fora extremajo di la strado, on komencis forte e dure klamar maxim stranja-maniere. Omnu povis komprenar la pro quo, apen kelka sekundi plu tarde, kande, unesme, klare audebis ulo tre karakteriziva (quankam advere anke tre rara e preske ne-imaginebla en la centro di Paris), e pose, videsis apareskar, che l'angulo, ulu qua esis kavalkanta kavalo, olqua, pazope, esis proximeskant al pordo di "Collège de France". La forta klamado ne nur duris, ma mem augmentis, kand omnu sucesis videskar ke l' kavalkanto, tote faldita sur la kolo dil kavalo e quaze senmova, esabis grave vundita per kino de flechi, quan lu esis portanta klovagita meze di sua dorso. Pokope, la viro kavalkanta, qua tre bone savis ad-ube exakte duktar la bestio, ganis tereno til ke il arivis en l'enireyo dil "Collège", ed ibe, kand on intencis helpar ilu dum questionar ilu quo eventabas, e qua lun atakabas e vundabas tale, ilu, per mikra manuo-movo, simple refuzis irga helpo, ektiris kun difikulteso ulo quon lu portis an sua enorma pektoro (ka l'Ido-dokumentaro?), e livrante koram deki de testi ta ulo, quon ilu ektirabis, il klamis per maxim febla, preske ne-audebla, voco: "Ido

por la mondo... do!”. E la viro quik mortis sur la kavalo ipsa, dum ke ne fora horlojo komencis sonigar 12 kloki.

Lore, meze dil dramato, yen ke paro de homi quik proximeskis al ofical employato, qua jus ricevabis la tota dokumentaro Idal, ed un de li pregis lu maxim nerveze:

–Voluntez apertar, nun e hike, to quo livresis a vu da nia samideano, e, kaze ke omno esos justa ed en ordino, havez la jentilesa signatar ica papero koram ica sioro, qua esas nia notario. Me esas Ido-reprezentanto delegita ye tala skopo.

“Ho! Quanta desfido!”, me pensis. Tamen, me mustis agnoskar, ke l’ flecharo, qua maxim probable mortigabis la viro kavalkanta, esas ulo tote real, quo esis justifikanta tal desfido.

L’employato di “Collège de France”, pos verifikar ke omno esas en ordino, che l’Ido-materialo jus arivinta, e ke olca prizentesis justa-tempe, signatis afable irgo certiganta omno certigenda prie.

Dum ke l’ korpo dil mortinta kavalkinto esis jacanta, flanke, sur ilua propra mantelo ed apud la kavalo, me ne povis evitar pensar al tipa espritaji Esperantista pri Idisti. Me questionis me, qua esabas la “genioza” Idisto responsanta pri tal dizastro fininta en tante granda tragedio. Ka por arivigar maxim sekure la dokumentaro ne esis posibla ulo altra plu absurda e des-sekura kam fidar omno, lasta-ed-ultima-die, a homo kavalkanta en Paris? Rezume: yen ke nia brava samideano ocidesis, e

yen ke, nur mirakloze, la dokumentaro Idal arivis en “Collège de France” justa-tempe por ke Ido durez konsideresar kom maxim serioz aspiranto divenar komuna linguo auxiliar Europea.

Dume, plusa paro de homi, quan ni certe renkontos itere plu tarde, sucesabis proximeskar al kadavro: Anglo e Franco. Li nomesis Peter Pound e Paul “Koyoto” Marée. Petro e Paulo. Yen ke, maxim ecitita, li esis interkonversanta dum regardar la kin verda flechi klovagita che l’enorma dorso dil mortinto:

–To facesis dal Esperantisti, me certas! –klamis Paulo.

–Ka dal Esperantisti? Me ne pensas tale –dicitis Petro–. Li ya esas stulta, ma ne tante ke li su akuzus per ulo tante evidenta. Pri to, tre bone povus responsar la Bilderberg-grupo.

–Ka la Bilderberg-grupo? –questionis Paulo–. Tote ne-posibla! Ka ta homo arivabus hike kun la tota dokumentaro, sive kom vivanto, sive kom mortinto, kaze ke l’ Bilderberg-ani projetabus e partoprenabus ic afero?

–Tote ne! Tu es justa –mustis aceptar Petro.

Lore, vira ne-konocato anke proximeskis al kavalkinto ed a nia paro, e su introduktis tale:

–Nek-nek. Exkuzez me, siori! Me nomesas Patrick. Vi esez certa, ke nek l’Esperantisti nek la Bilderberg-grupo responsas pri to. Ka vi ne ja saveskis l’existo di

“The Green Arrow”, la grupo fanatika vizanta dominacar la tota mondo per l’Angla linguo?

–Ka tal grupo advere existas? E se yes, ka li atakas ed ocidas sua enemiki per lansar verda flecharo? –questionis Petro.

–Tote yes! –respondis Patrick–. E li ya esas maxim efikiva e danjeroza...

–Ton me nule dubitas! –inter-ruptis Paulo–. Tamen, quankam la kavalkinto mortis, il sucesis arivar hike kun la tota materialo Idal. “The Green Arrow” faliis ica-foye.

–Fakte, “The Green Arrow” ne faliis –asertis Patrick–. Me ipsa ne povas intelektar quale ta homo sucesis arivar kom vivanto en “Collège de France”.

Yen ke, plu tarde, esis ulu altra ta qua nule povis intelektar quale ta homo sucesabis arivar en “Collège de France” kom vivanto. La mediko specalista, qua facis e rifacis l’autopsio al mortinta Ido-mesajero, esis klamanta:

–To esas absolute ne-possibla! Ta viro portis kin flechi profunde klovagita en sua dorso, adminime, dum tri hori. Ilu ya havis fortega konstituciono, ma ne mem brava tauro povabus suportar, sen falar, tal flecharo e vunduri dum tanta tempo. Me mustis analizar ilua korpo maxim detaloze, pro ke me komencis suspektar pri ilua probabla ne-humaneso, ma, preske ne-kredeble, omno indikas klare, ke ta viro esis advere humano, quankam tre specal humano. Me pregas, dicez a me de ube ta homo esis, se vi saveskis! –finis la mediko suplikante.

–De Bilbao, che Baska-lando –on respondis a lu.

Baska-landano, ya de Bilbao, esis la brava e kurajoza viro, qua volunte aceptis transportar ed arivigar la dokumentaro Idal, mem kande savigesis da lu, ke lo povus esar maxim danjeroza. Gorka Idígoras Azurmendi, “Idu”, repondez en paco! Lu certe perdis la vivo, ma lu nule faliis. Lu tote sucesis. Me nul-tempe oblivios ilua lasta paroli: “Ido por la mondo... do!”.

Patrick, la misterioza ne-konocato, esabis absolute justa lor atribuar la kriminal atako a “The Green Arrow”, la grupo fanatika kontre-LIA vizanta dominacar la tota mondo per l’Angla linguo. Singla flecho klovagita en la dorso di samideano Gorka esabis signatita per la sequanta orizita enskriburo por ke omnu povez lektar e konseque pavorar prie: <- Green Arrow ->. Quale se on vizus la skopo montrar e docar l’Angla mem per flechi, tal rubriko skribesabis tale, ke l’ vorto “Green” esabis orientizita vers la kauda extremajo dil flecho, olqua esis ornita per verda plumaro, dum ke l’ vorto “Arrow” esis duktanda direte al pinto dil flecho ipsa. Tal enskriburo esabis facita per maxim specala stilo artal.

E yes, la fanatiki dil grupo “The Green Arrow” havis nula problemo dis-savigar, ke li responsas pri l’autoreso dil atako ed ocido di “enemiko vizant agar kontre l’Angla linguo, e konseque kontre l’ tota homaro, per krear

enorma kaoso lingual ne nur en Europa, ma mem en la tota mondo”.

Kad enemiko vizant agar kontre l’Angla e la tota homaro?

Kad enorma kaoso lingual?

Ho! Kad ulu advere judikus esar tante danjeroza la posibla endukto di neutra helpo-linguo internaciona qual Ido?

Me duras questionar me pro quo nur Ido atakesis tante grave, kontre ke nulu atemptis tale por eliminar irg altra LIA-sistemi konkurenconta, olqui, ya li omna, prizentesis en “Collège de France” ne nur justa-tempe, ma anke tote senprobleme. E me duras respondizar me: la solvuro esas che l’ vento.

Pos la tragedio eventinta al kompatinda kavalkinto, qua, nur mirakloze, sucesabis arivigar e livrar justa-tempe sua valorozega transportajo, la vivon on devis durar vivar, e la projeto KLAE ne nur nule frenagesis od ajornesis, ma, kontree, ol mem pluforteskis pos atraktir amaso de nova simpatianti e defensanti en la tota mondo.

Lore, arivis la tempo, kande on mustis sendar al ‘dek-duo’ de prestiyoza ed eminenta komitatani certena parto dil dokumentaro apartenant a singla helpo-linguo aprobinta la tote necesa pre-selektado. Quale skribite, yen ke nur plura deki del plura centi de LIA-projeti enirinta “Collège de France” atingis tala skopo e tal honorizo. Tale, por ke l’ komitatani povez komencar analizar,

studiar, ponderar e judikar la qualeso di singla linguo helpanta konkurencanta, sendesis a li omna la mencionita dokumenti, quo ‘sendubte’ sparigos tempo ed energio dum la futura kunsidi dil Komitato che l’Atomium, en l’urbo Brussel/Bruxelles. Plu tarde certigesis, ke singlu ricevabas la tota dokumentaro, quan l’organizuro, per maxim sekura moyeni, arivigabis che ‘dekdu’ homi, qui havas la granda responsiveso decidar favore di nur un LIA-sistemo aspiranta divenar Komuna Linguo Auxiliar Europana; favore di nur olta qua lia-judike esas ya la maxim apta.

Fine, arivis la dato, kande nia kompetentega komitatani, sis viri e sis mulieri, voyajinta del kin kontinenti aden la chefurbo Europana, kunsidis unesmafoye che l’Atomium. Li rezolvis konsakrar l’unesma jornedo di laboro a revizar, absolute, omna linguo-projeti prizentita en “Collège de France” ne sucesinta transirar la pre-selekturo, sive pro ke oli deklarexis kom totale o partale ne-valida, sive pro ke oli konsideresis kom ne-kompleta o ne havanta la suficanta qualeso. Tale, la Komitato, asemlita, deziris ipse certeskar, ke omno quon on judikabis esar ne-digna sendesar a “tante honorinda jurio”, esas advere tante ne-digna. Forsan, ulkaze, on grave erorabis, e genioza helpo-linguo esabis refuzata nur pro ke ti qui examenabis ol ne havabis la kapableso intelektar olua geniozeso. Tamen, la komitatani mustis agnoskar, ke la laboro pre-selektural

esabas absolute perfekta, nam ne mem un del projekti, qui ne sukcesabis transirar l'unesma kriblo, salvesis pose dal Komitato kom meritanta konkurencar por la posiblajo divenar komuna linguo auxiliar Europana.

Quankam tal unesma dio esis ya harda, pezoza e mem tedanta, on devis anke konkordar, ke ol esis ta en qua la membri dil Komitato interkonsentis pri omno, ed olta en qua, de tempo a tempo, li plu multe subridis, ridis e mem ridegis dum komentar laute certena partikularaji, ya ridinda od absurda, quin kelka linguo-projekti esis prizentanta.

Dum la duesma dio, la Komitato, *kuya respektinda reprezentanti, quale skribite, ricevabis ed analizabis heme la maxim grava parto dil dokumentaro relatant al plura deki de projekti helpo-lingual, qui sukcesabis atingar la transa rivo, asemblis por diskutar, precipue, qua projekto on povus unanime konsiderar kom ne suficante meritoza irar plu fore. La kunsidanti konkordis, pasable facile, pri l'elimino di amaso de ta LIA-sistemi. Tamen, ne omnu konsentis tante rapide pri kelk altra lingui aspiranta, olqui, ma, fine, anke desaprobasis, haltigesis e quik obliviesis dal tota komitatani, e mustis finar sua vojajo ibe: an la jus atingita rivo transa. Malgre omno, pos ta duesma jurnedo di laboro, 'dudeko' de LIA-sistemi sukcesis durar marchar tra la vasta pratrego survoye a la skopo maxim dezirata: vinkar en la konkurso KLAЕ, pos judikesir dal eminenta jurio kom la bonega ek la tota

helpo-lingui konkurencanta, e tale divenar la tante revata komuna linguo auxiliar por Europa, e forsan mem por la cetera mondo, anke.

Ta-die, esis absolute ne-possibla reduktar plue la mencionita nombro de lingui projetita duranta enkonkurse, nam, adminime provizore, salvesis omna ti qui forte defensesis, da mem nur un membro dil Komitato, kom meritanta trairar la pratego.

Ho, la pratego! Ho, la vasta pratego!

Dum la triesma laboro-dio dil Komitato, esis advere harda e difikulta trairar la tota pratego sucesoze, nam, ica-foye, nule suficis a nia ‘dudeko’ de helpo-lingui posvivinta’ la suportio e la favoro de nura ‘dekduesma’ parto dil komitatani, singlu de qui, lore, mustis renuncar durar defensas irga LIA-sistemo qua esis sustenata da nul altra membro dil jurio. Do, gradope, on devis abandonar, por sempre, plusa lingui konkurencanta, olqui ya esis restanta kom respektinda kadavri alonge l’ vasta pratego, sen atingir ne mem la bazo dil alta ed eskarpa monto, *kuya flankon ya nur la maxim apta e forta LIA-i povus, adminime, komencar acensar en la skopo probar arivar til la supraj.

Ka “la maxim apta e forta LIA-i”? Ho, yes! Ta-die, la honorinda Komitato rezolvis unanime ne plus diskutar pri certena projekti lingual, qui, mem se tre meritoza ed original, esis advere posedanta nula possibleso atingar la

monto-somito, nam oli esis falanta exter la konkretega tereno, quan la toteso dil komitatani, fine, konsideris esar ne nur olta maxim konvenanta, ma mem olta absolute nekareebla por divenar solida e sucesoza komuna linguo auxiliar Europana.

Ne-diciende, de mem plura dii ante la starto di tante grava kunsidaro, la tota urbo Brussel/Bruxelles, e maxim aparte l'Atomium ipsa, esis speciale surveyata, kontrolata e ricevanta grandega sekureso-sorgadi por ke nulo mala povez eventar al prestijozaj kunsidanti, nek interne dil assembleyo nek extere di ol, dum ke li esis diskutanta e decidanta pri ulo quo, malgre omno, nule cesabis havar importanta e danjeroza enemiki: la projekto KLAE, qua balde furnisus al plena kontinento ed insularo Europana, o dependanta de Europa, e forsan mem al tota mondo, fortega e sucesoza linguo auxiliar neutra, quo, 'sendubte', igus l'Angla perdar olua ne-kontesteblo hegemonio til-lora.

Jurnalisti omna-sorta ed omna-domene, amase veninta de nombroza landi dil planeto Tero, arivigabis en la sideyo dil organizuro' tal quanto de pregi vizanta yurizar da olca por informar de ipse l'Atomium pri lo eventonta en ol, ke l'organizanti, absolute surprizita per ulo tante ne-expektita pro esar teorie ne plus bezonata nek mem kustumal lore, koaktis konstruktigar, exter la famoza simbolo dil chef-urbo Europana, enorma klozilo konsistanta ek amaso de pavilioni, de-ube l'informistaro

asistanta transmisus al vasta mondo la gravega rezolvo definitiva dal eminenta Komitato laboranta por KLAĒ.

E yen ke arivis la quaresma jurnedo di laboro por nia glorioza komitatani, e yen ke, del plura centi de projekti helpo-lingual, qui esis enirinta “Collège de France” ne tanta tempo ante lore, nur oko de oli esis pronta komencar acensar sur la skarpa monto, *kuya bazon ya nur li omna, omna ok, e nul altra LIA-sistemi, sukcesabis atingar pos trairar la quaze senfina pratego, qua divenabis quaza tombeyo, mem quaza nekropolo, por irga linguo auxiliar ne posedanta la suficanta forteso por adminime, kombatar, brave ed esperoze, dum acensar survoye al revata monto-supraĵo.

La Komitato, ne-dicinde, selektabis idiomi helpanta havanta vortaro tote rikonocebla e certe internaciona, prefere kam olti nomizita apriorial, od olti, qui, malgre olia advere evidenta aposteriorialeso, esis, sive pro subisir grava vorto-mutiligo, sive pro irg altra motivo, same opaka od skarse transparanta kam le antea.

Ed arivinte en ica punto, on povas facile imaginar, ke, inter la selektita grupo de projekti finalista, esis aparanta kelki ek nia maxim konocata, probata, reputata e historial LIA-sistemi existanta til lore. E me dicas “kelki” ne nur pro ke ne omna famoza e historial helpo-lingui tatempa sukcesis atingar la bazo dil monto, ma anke pro ke ne omna ok idiomi projektita, klasifikita por durar konkurencar til la fino, esis advere historial e konocata.

Yen ke plura membri dil jurio forte insistabis por ke certena projeto helpo-lingual, tote nova ed absolute konocata da nulu, nome Interparla, povez adminime durar luktar, apud la sepo de “HistorIAL”, por la fina vinko... o la fina sinko.

Dum la kinesma laboro-dio dil Komitato che l’Atomium, nia prestiĵoza grupo de linguisti e sciencisti veninta del tota mondo en la chef-urbo dil Unioŝo Europana, konsideris, ponderis e diskutis omno relatanta nia oko de LIA-sistemi finalista, en la skopo konkordar, majoritate, pri qua ek olci judikesas definitive kom la maxim apta e konvenanta helpo-linguo internaciona, adminime por la tota UE. Lore, arivis la tempo por revizar ne nur la qualeso lingual di singla LIA duranta enkonkurse, ma anke la voyo quan li omna esis trairinta de pos lia nasko-dio. Altra-vorte: la komitatani ya interkonsentis pri la neceseso egardar e valorizar irgo ja facita od obtenita, sucesoze, per idiomi auxiliar evanta li omna sat multa yardeki, e mem, kurte o longe, plu kam yarcento che plura ek oli. Nur Interparla, quale skribite, selektesabis eventuale dal Komitato kom sorto di bebeo-linguo posedanta nula historio, ma montranta ecelanta qualesi e posiblesi, adminime teorie, por absolute sucesar kom neutra helpo-linguo internaciona. E nula historio signifikas nula libro, nula revuo, nula ĵurnalo, nulo publikigita, nula komuneso de uzanti, nula experienco

praktikal, nulo probanta o demonstranta, ke ta LIA-sistemo advere funkcias senprobleme.

Interparla, do, diferante kam sua sep longeva ed experiencoza konkurencanti, konsideresis provizore kom nura teoriaĵo, mem se marveloza teoriaĵo, segun semblo.

Esis ibe lingui projektita plu o min naturalatra, e lingui projektita plu o min skematra, ma esis klara la prinombra predominaco da olti super olci. Ed esis tre granda, mem titanal, l'esforco facita e l'energio spensita da nia selektita grupo de LIA-sistemi posvivinta, dum acensar l'eskarpa monto survoje al somito, sur olqua esis vartanta la honoro divenar komuna linguo auxiliar Europana. Fine, pos tanta yardeki di espero e di vartado, ta bela ed anciena revo realigesus ya favore di un ek nia brava e privileĵat acensanti. Fakte, nur trio de olci sukcesis rezistar lo suficante por durar havar la posibleso atingar la monto-supraĵo. Tale, certena helpo-linguo, quan me preferas ne deskovrar hike, obtenis certena nombro de voti dal komitatani. Tamen, nur paro de konkurencanti, ne tro naturalatra, ma anke ne tro skematra, komencis remarkigar su kom maxim favorata por la fina vinko: un ek oli, nula surprizo, esis Ido, dum ke l'altra, kontree, esis enorma surprizo mem por la propra Komitato, nam Interparla sukcesis atingar, provizore, la sama nombro de voti kam la tante probata e laudata LIA, qua adoptesis en Paris kom la bonega, dum la yaro 1907, dal antiqua Komitato di la lora Delegaciono.

Kad Interparla? Ka ta bebeo-linguo qua judikesabis kom nura teoriajo posedanta nula historio nek experienco praktikal? Ho, yes! Tal marveloza teoriajo. Segun semblo, Interparla esis maxim inspirata kreuro diveninta preske ne-kontestebla. En ol saje mixesis naturaleso, regulozeso ed internacioneso. Ol esis aspektanta quale sorto di Interlingua ed Ido sam-tempe, ma sen neglijar kelka grava detaleti existanta en la cetera maxim honorinda e sucesoza helpo-lingui. Ol esis aspektanta quale idioma natural, ya precipue Latinatra, ma elimininte omna paro de duopla konsonanti, e rezultante tam kompleta, serioza e moderna kam irga linguo Latinida nuntempa, mem por homi ‘parlanta’ denaske l’importantega e disvastigita idiomi Latinida.

Yen do ke Interparla, eventuale e maxim surprizante, obtenabis 5 voti dal komitatani. Same kam Ido. Dume, l’altra idioma projetita durinta posedar adminime mikra posibleso atingar la somito, obtenabis nur 2 voti dal Komitato, ed omno semblis indikar, ke ta 2 voti povus fine divenar decidiva, kaze ke nia triesma konkurencanto enkonkurse, olta *kuya nomon me preferas ne mencionar hike, esus advere ne-kapabla augmentar sua quanto de voti ricevita, e kaze ke Ido ed Interparla durigus sua surprizanta egaleso. Tamen, arivinte en ica punto, kande singla ek nia ‘dekdu’ honorinda membri komitatana pozabis sur la tablo sua helpo-lingual ludo-karti, e montrabis oli al ceteri, nulu konsideris esar probabla, ke

Ido ed Interparla duos egalesar per atingar la sama voto- quanto dum la sequanta votado dil jurio. Fakte, to quo judikesis kom lo maxim probabla ed expektebla esis, ke sive Ido, sive mem la famoza LIA-sistemo obteninta nur 2 voti, augmentos sua konto partikular per adiconar adminime ulo veninta de ulu votinta eventuale Interparla, la novega linguo helpanta, quan on ya tote rekompensabis pro lua granda qualeso, ma quan on ne plus audacus pulsar e sustenar til la fino dil voyo: la suprajo dil monto KLAE. Tale, on facile povis previdar e predicar, ke Ido vinkos ya senprobleme, sive pro ke ol plugrandigos sua nombro de voti, sive pro ke Interparla perdos adminime ula voto favoronta la misterioza triesma konkursanto. Malgre omno, irgo ya esis posibla, ed irgo ya povus eventar. Mem ke la til-lora minim valorizita LIA-sistemo del trio, fine divenus, karambolatre, la komuna linguo auxiliar Europana.

Nova votado efektigesis, ma ca-foye, quale skribite, la komitatani esis tote koncianta ne nur ke nur tri helpo-lingui restabis itere votonta, ma mem la nombro de voti quan singla ek oli obtenabis en la preirinta votado. La tota membri dil Komitato, ante tal nova, grava e definitiva procedo, interkonsentabis, ke on devas votar exkluzive por la konkreta LIA-sistemo, qua esas advere, segun lu, la maxim apta e kompleta del trio transvivinta.

Arivabis la tempo, kande por nia prestijozza ed eminenta grupo di linguisti e ciencisti esis nule suficanta

durar favorar kom bona, o mem kom tre bona, certena idiomi auxiliar konstruktita. Cakaze, nia jurio koaktesis ya votar nur por la maxim bona ek oli; por la bonega; por olta qua meritas fine deklarasar kom ofical helpo-linguo internaciona dil Uniono Europeana.

Omno klarigite, on itere procedis a votar, e yen to quo rezultis de ta nova votado, segun pria raporto quan me sucesis obtenar:

Ido itere favorigesis da 5 del 12 kunsidinti komitatana, dum ke la LIA-sistemo, quan me preferas ancor-foye ne nomar, duris ganar la konfido di 2 membri dil Komitato.

Ka vere? Kad omno sama, do, kam che l'antea votado? Se yes: kad Interparla...? Ho, yes! Plusa yes! Anke Interparla, preske ne-kredeble por multi, duris obtenar la favoro di sua 5 respektinda ed obstinema suportinti che l'Atomium.

Yen ke nova egaleso produktesis inter Ido ed Interparla, e yen ke nova ed urjanta solvuron on mustis serchar en la skopo defacar, tam rapide kam posibla, tal ne-expektita ed adminime aparante ne-konvenanta egalemeso.

La tote ne-konocata Interparla arivabis ya tante fore e tante alte, ke kelka membri dil Komitato komencis montrar sua timo, ke tal helpo-linguo povus esar la celita kreuro da un o mem da plura komitatani. O mem, ulamaniere, dal organizuro ipsa.

Lore, on sugestis inquestar, maxim detaloze, omno relatanta l'autoreso di Interparla (ulo pri quo savesis oficale nulo), ed on interkonsentis demandar urjante tal inquesto del organizanti. Ton facite, ed apen kelka minuti plu tarde, l'organizuro, qua diligentege ja par-inquestabis Interparla sua-latere, surprizis la plena Komitato per livrar ad olca' kompleta e fidinda informo pri l'autoro dil novega LIA-sistemo.

Yen ke Interparla kreesis da Modesto Cantero Mena, olda e humila docisto retretinta, en l'urbeto Yecla (Murcia), Hispania. Nula kontakto, ne mem aparante hazardal, kun irga membri dil Komitato. E nul antea kontakto kun irga reprezentanti dil organizuro dil projekto KLAE.

Omno klarigite pri l'afero Interparla, e quoniam la triesma helpo-linguo projetita enkonkurse esis obteninta e ri-obteninta nur 2 voti, e, segun semblo, ol havis ja definitive nula posibleso atingar la somito dil monto, nia 'dekdu' homi fine interkonkordis, ke ta 2 voti povus ya esar utila por ke sive Ido, sive Interparla sucesez atingar olta.

Ante procedar al nova votado, on itere diskursis e diskutis favore di tal o tal altra LIA-sistemo, e yen ke esis tante granda l'entuziasmo del defensanti di Interparla, ke restis advere nule klara, ke Ido, malgre sua qualeso, prestijo e plu kam yarcenta experteso, povos fine divenar la Komuna Linguo Auxiliar Europana. Altra-latere, povus perfekte eventar, ke Ido ed Interparla durigus sua egaleso, kaze ke singla ek oli obtenus un plusa voto,

venunta de ti qui ne plus darfis votar por irg altra konkurencanto.

E yen ke eventis la nova votado, e yen ke l' paro de komitatani, qui dure votabis por la reputata helpo-linguo, quan me preferas ne mencionar, donis lia voti e suporto ad Ido, qua tale obtenis entote 7 voti, dum ke Interparla povis nur mantenar sua 5 voti.

E yen ke arivis la preciza instanto, kande la UE-TV, la chefa kanalo televizional dil Uniono Europana, komencis transmisar e disdonar al tota mondo, del internajo dil Atomium, la rezolvo final dil Komitato, dum ke l' cetera informistaro, che l'enorma klozilo extera, esis pronta agar lo sama.

E yen ke l'unesma paroli dal diskursanto dil Komitato surprizis omnu, e provokis profunda klamado populal exter l'Atomium: "Pos analizir, maxim atencoze e detaloze, la toteso de lingui projetita omna-sorta, quin on prizentis en la konkurso KLAE, ni devas deklaras, ke ni trovis nula ek oli esar perfekta, nek absolute kompleta". Fortunoze, lu duris 'parlar' tale: "Tamen, nia komiso esis ya selektar la helpo-linguo maxim apta, bona e konvenanta por la UE, e ni fine rezolvis, majoritate, ke olta esas... IDO!, qua tale divenas, de nun, komuna linguo auxiliar Europana". E lu adjuntis:

"Habemus LIA". "Ni havas LIA".

Dum ke tal grava noticio esis efektiganta joyoza e bruisoza klamado dal populo, amase asemblita extere, ed

ol esis quik trairanta la tota mondo per omna-speca moyeni, la voco reprezentanta dil Komitato duris diskursar por informar pri importanta detali koncernanta la pro quo e la por quo dil decido por linguo qual Ido, qua, de lore, divenus absolute sucesoza ed internaciona, ne nur en Europa, ma mem en nia tota planeto.

Tamen...

Tamen, quik anuncesis e dis-savigesis, ke, de lore, la linguo internaciona esos nomata nek Ido, nek Esperanto Reformita od irgo altra simila, ma ke ol adoptos oficale nova nomo, e ke balde esos kreata sorto di subkomitato, qua komencos laborar, maxim kompetente e diligente, por kompletigar la dicionario per inkluzar en ol omna vorti ankore mankanta, precipue le ciencal e teknikal, ma ne nur olci.

Komentesis, altra-latere, ke per selektir la sistemo Ido, on selektabas idioma equilibroza, jacanta inter lo tro skematra e reguloza, e lo tro naturalatra; e ke, ul-maniere, per Ido esas mem forte reprezentata altra grava helpo-lingui, sive skemoza, sive naturalatra, qual Esperanto klasika, Occidental/Interlingue, Novial, Interlingua, edc. Do, on insistis ke lo maxim importanta es ke fine ni sucesabas ganar komuna linguo auxiliar Europana, e ke konseque ni omna vinkabas e nulu vinkesabas.

E nun, kara lekteri, yen plusa surprizo dal Komitato:

Kaze ke vi ja komencabus obliviar Interparla, vi ya agabus poke saje, nam nia prestijoza ed eminenta jurio

rezolvis remarkigar la granda qualeso ed oportuneso di ta LIA-sistemo, qua esis dignega finalisto dil konkurso KLAE. On mem asertis, ke Interparla klare montras la voyo sur olqua devas trairar future la linguo internaciona, e ke l'aludita subkomitato lingual egardos Interparla kom ne-kareebila refero-sistemo. Altra-vorte: la neutra helpo-linguo internaciona, sempre konservante la marveloza strukturo quan Ido posedas, esus pazope evolucionanta vers idioma sempre plu naturalatra qual Interparla, olqua, quale skribite, esis aspektanta kom mixuro di Ido ed Interlingua, ma pluse, ni ne obliviez lo!, ol esis habile e mem saje inkluzanta lo maxim bona del maxim grava LIA-sistemi existanta.

E yen ke Ido, unika helpo-linguo atinginta la monto-suprajo, admiris Interparla, qua, sudorifanta ed exhaustita, trovesis apen paro de metri ad-sube, ed ofris a lu sua manuo por ke anke Interparla povez atingar la somito por tale kontributer efikive, e mem decidive, al suceso dil komuna linguo internaciona.

E yen ke plu tarde, e ja tote private, la komitatani, ante disirar definitive del Atomium, esis ankore interkomunikanta pri certena partikularaji relatanta certena LIA-sistemi...

Segun semblo, la ja mencionita desfido dil Ido-direkteri esabis tante granda, ke, inter la tota dokumentaro prizentita por partoprenar la konkurso KLAE, li esis inkluzinta tre konkreta dokumento per

olqua, kaze ke Ido esus konsiderata dal Komitato kom la maxim bona helpo-linguo konkurencanta, on mustos aceptar ol tal qual ol esas relate ad olua baza strukturo, gramatiko e vortaro, tale ke on devos garantiar ad ol ne subisor importanta chanji iranta en la sinso di irg altra idioma existanta, sive neutra ed auxiliar o ne. Limito transirebla: 10% admaxime, ma kondicione ke l' posibla chanji, quin on darfus introduktar, ne grave afektacos la bazal Ido-strukturo. Fakte, e plu klare, to quon la chefaro Idista esus timinta ed evitinta, esus la paradoxal jokacho, ke Ido deklaresus dal Komitato kom la komuna linguo auxiliar Europana, ma divenunta lo nur pos esar kelke revizata e reformata en la sinso di ul altra idioma projetita, por exemplo en la sinso di... **ESPERANTO KLASIKA!**

Kad Esperanto klasika? Yen altra desfidema konkurencanto prizentinta ne nur maxim aparta dokumento, pasable simila kam olta Idal, ma mem ankorfoye insistinta, ke l' Fundamento Esperantal esas absolute ne-tushebla, e ke kaze ke Esperanto esus la preferata dal Komitato, sua reputatega Fundamenton on mustos aceptar tote ne-tushite ed exakte tal qual ol esas.

–Ma pro quo li esis tante stulta? –questionis komitatano–. Se li esabus kelke plu flexebla relate l' Fundamento...

–Quo eventabus? –respondis eminenta linguisto–. Ka ta-kaze vu votabus la klasika Esperanto kom maxim apta helpo-linguo?

–No, me supozas, ma... –dicis l'unesmo, prestijozo ciencisto.

–E vu, kara kolego? –questionis la linguisto ad altra linguisto.

–Me anke ne. Fakte, tote ne! –asertis ica demolisante.

–Nu, permisez a me ne konkordar pri tal vorti, ke l’Esperantisti agis stulte –duris l’unesma linguisto–. Kontree: yen ke li agis maxim inteligente, segun me. Kad insistar nun-tempe pri l’absoluta ne-tushebleso dil Fundamento ne pruvas, ke li serchis e trovis la maxim digna maniero justifikar ne atingir “la fina venko”, quan li ya timabis ne obtenor che l’ konkurso KLAĖ?

Apen plura monati pos ke nia prestijozza ed eminenta Komitato votabis majoritate favore ad Ido, ed apen plura semani pos ke nia kompetenta subkomitato finabis sua grava laboro, la ja tote kompletigita helpo-linguo internaciona, eureka!, atingis la stradi e la popolo. E, ho, mea Deo! Quale olta atingis olca!

Quik evidentesis ke l’ politikisti dil Uniono Europana esis advere suportanta la komuna idiomu auxiliar, nam ica explozis fortege, startis e komencis aparar ed esar absolute prezenta omna-loke, dumjorne e dumnokte. Irga civitani (e rurani) havis la yuro obtenar gratuite la plena materialo bezonata por lernar da su ipsa la parfinita interlinguo, ultre disponar e juar la posibleso acesar olca per irg altra moyeni imaginebla.

Yen ke to quo nomasabis Ido, esis gananta e duranta ganar tereno en jurnali, revui, radio-stacioni, televizion-

kanali, Internet, Tralanet, edc. Fakte, me ne exajeras se me dicas, ke esis preske tote ne-posibla ne renkontrar su kun la nova linguo, singla-die ed omnube, mem kande l' populo ne ja lernabis ol nek komprenabis ol.

Ne dicinde, l'enorma difuzado dil idiomo helpanta nule impedis durar agar, lualatere, l'idiomaro natural dil Europani; tamen, apud singla linguo teritorial, esis sempre plu e plu prezenta la komuna LIA, olqua (e me ancor-foye ne exajeras) skribesis ed uzesis ya plu multe dum sua unesma yaro kom ofical che l'Uniono Europana, kam olu skribesabis ed uzesabis dum sua tota antea vivo-tempo preske 120-yara.

Duesma parto

“Ho, yes! Quante rapide pasas la tempo!”, me duris pensar pos ke me regardis itere la dato en mea kalendario: jovdie, la 24ma di oktobro 2030. Yen la dio quan me selektabis por vizitar mea olima samideani e samskopani, qui esas komune rezidanta ula-loke en sud-Francia (o Franca Katalunia, se vi preferas).

Ma, exkuzez me! Ka me ne ja introduktabas me? Ho, me regretas lo! Pardonez a me! Me nomesas Partaka. Par-ta-ka. Ho, yes, me savas lo! Me ja savas, ke mea nomo esas, od adminime semblas esar, kelke rara; tamen, kand on fine sucesas lernar ol, on ne plus oblivias ol, nek konfundas ol ad irg altra nomo apartenant a persono vivanta o mortinta. Yen ke mea nomo klare montras mea personaleso.

Omna to memorigas da me lo dicita da mea santa matro, kand el saveskis la “nomacho” quan me ipsa rezolvabis krear ed adoptar: “Yen ke inter amaso de bela nomi, quin tu povis selektar, tu selektabas tal nomacho! Pro quo tu ne selektis nomo qual Yákaro o Brayo, por exemplo, qui esas bela nomi?”.

Quale vi povas konstatar, me ya esas digna filio di mea matro, elqua quik inventis tal paro de nomi por me. Ed elqua, malgre omno, kun fiereso matral ed amo grand a me, duris dicar a me: “Tu esas entacho..., aborturacho... Extravaganto! Freneziozo! Luktohanuleto!”.

Se me dicus a vi, ke me naskis en Nashville (Tennessee), vi omna komprenus, ka ne? Nu, me dicas a vi, ke me naskis en València (Valencia-lando). Vi omna voluntez komprenar!

Ma, quon exakte signifikas, e quale komprenigar da vi, to quon me jus skribabas, ke “mea olima samideani e samskopani esas komune rezidanta ula-loke en sud-Francia”? Ka, forsan, li fondis ibe sorto di komuneso qual olti existinta dum la 60a e 70a yari dil 20ma yarcento? Ka li divenis ula-speca moderna *hipiario? Se ne, por la diablo!, pro quo li esas ibe? Quo eventis?

Oke, amiketi! Yen exakte to quo eventis: advere poka tempo pos ke nia komuna linguo internaciona sucesis triumfar ne nur en Europa, ma anke, kelke plu tarde, mem en Amerika ed en la cetera mondo, multi de ti qui dum amaso de yari, e maxim intense, defensabis idealo quan on konsiderabis quaza utopiajo, komencis chanjar l’enorma e preske senmezura euforio quan li, ya tote justifikite, experienciabis e juabis dum l’unesma monati pos la realigo di revo tante bela, esperata, expektata e longe vartata, a sorto di sempre plu profunda

deseuforio od apatio, quo fine konsilis a familiani, amiki e mem vicini, segun la singla-kaza cirkonstanci, adportar li che mediki ed aden hospitali, ube balde ne nur konfirmesis l'evidenta kauzo di tal apatio, ma mem deskovresis la sola e maxim efikiva solvuro, adminime provizora, nome ke l'apatiiki povez ul-maniere retroganar sua olima iluziono ed entuziasmo, sua olima vivo, e to ya komencis produktesar, kande du o plura de li, ka tante hazarde?, inter-renkontris e duris inter-renkontrar, quo pensigis dal medikaro specalista, ke, forsan, esas eventuale tre konvenanta, se l'apatiiki kunhabitas en loko maxim quieta ed izolita, ma li esas plene sorgata e flegata dal bonega profesionani quin ica kurajoza LIA-luktinti advere meritas.

Arivar en la kastelo-repozeyo "Bois de Tourignon" esas ya quaze komplet aventuro...

Unesme, on mustas atingar, sive per treno sive per voyego, mikra urbo lokizita en sud-Francia...

Pose, on mustas durar vehar dum 14 kilometri, ma nun sur mala choseo triesma-ranga, por fine prenar voyo senasfalta, qua duktas a mikrega ed obliviata vilajeto: 6 plusa kilometri...

De ibe, sur bela e tipal voyo forestal, on povas havar la fortune arivar, pos vehar dum cirkume 10 kilometri tra l' Bosko di Tourignon, an la chefa enireyo dil enorma e mura klozilo cirkondanta la tota kastelo-repozeyo "Bois de Tourignon", enireyo *kuya impresiganta pordegi di

extrema sekureso, apertesas nek ad irgu nek irga-kloke, maxim evidente...

Kande on sukcesas transirar oli, ankore un plusa kilometro por trairar la parko e la belega gardeni, quin on nule povas evitar renkontrar survoye al precipua aceseyo di kolosal e historial kastelo diveninta komfortoza repozo-rezideyo gastiganta plura centi de antiqua LIA-kombatanti, pos ke olta esis adaptita admaxime a tala skopo...

Yen la konkreta loko, izolita e privilejata, ube felice kunhabitas amaso de mea olima samideani e samskopani, qui dure e kurajoze luktis por ke omno koncernanta neutra e komuna helpo-linguo internaciona cesez konsideresar kom absurda e ridinda utopiajo por divenar advere glorioza e sucesoza realajo.

Dum ke me esis pede trairanta la chefa korto dil kastelo, qua lokizesas proxim la pordego-ponto enireya, me questionis me quale me aceptesos da mea kara ekskompani, e kad ica, mea unesma vizito a li, esos a li motivo di joyo, di indiferenteso o di irg altra posibla homal sentiment...

Jovdie, la 24ma di oktobro 2030.

Pos trairir la tota korto (ube me renkontris nulu) survoye al internaji dil kastelo, me arivis an pordo acesanta sorto di vestibulo posedanta granda e luxoza eskalero duktant al supra etaji dil konstrukturo, en olqui,

segun semblo, lojas la nombroza Esperantistaro rezidanta hike, dum ke l' toteso de reprezentanti dil cetera LIA-sistemi kundividas la chefa etajo dil edificio.

Ho!, la nombro de Esperantisti esis omna-tempe tante alta, ke, mem hike, ol esas alta de plura centi, dum ke ni trovos ne plu kam plura deki de ti qui defensis irg altra helpo-lingui internaciona.

'Subte', ulu, aparinta me ne savas de ube, komencis acensar rapide l'eskalero, malgre ke, maxim evidente, lu bone povabus selektar paro de modern acensili apuda por atingar la supra etaji. Me quik rikonocis lu, ed advokis lu per lua nomo:

–He, Sancho!

Il haltis, turnis sua kapo, regardis me, e klamis surprizita:

–He, Patraka! Ka tu hike?

–Me advenis por vizitar la kolegaro –me respondis–. Parenteze: felica nasko-dio, kara Sancho!

–Ho, danko! Tu sempre kun tua detaleti! –lu dicitis–. Multa danko, ed exkuzez me, ma nun me hastas por arivar en la tualeteyo. Til balde!

–Til balde! Plu tarde, forsan, ni rividos ni –me *adeis lu, dum ke lu duris acensar rapide l'eskalero, tale plugrandigante l' disto plura-metra qua omna-instante esis inter ni dum nia fulminatra intersaluto.

Kad ilua plena nomo? Sancho Pucela Rodríguez: Hispano Kastiliana, lerninta e praktikinta sat multa LIA-sistemi (ultre Esperanto), ed advere interesata pri li omna, segun semblo.

“Yen Kastiliano en kastelo”, me ne povis evitar pensar. “Quale fisho en aquo”.

Pos mea unesma inter-renkontro en la kastelo, me lektis atencoze, sur skreno informiva, omno quon on povas trovar en la chefa etajo, e pose, me duris marchar, nun ad-sinistre dil vestibulo, til atingar longa e larja koridoro qua duktos me al habiteyi dil Idistaro. Ma ne nur dil Idistaro!

Arivinte an l’extremajo dil koridoro, me haltis avan pordo sur olqua lekteblasas la yena texto du-linea:

***** VOLAPÜK *****

***** Matusalem *****

Kande, nur pro kuriozesos, me esis preske frapetonta la pordo por probar vizitar la chambro e salutar omni en ol, olta desklozesis, e yen ke ibe produktesis mea duesma inter-renkontro, ca-foye kun famoza poligloto Franca, nome Oktavio Dupont.

–He, Parkata! Ka tu hike? –lu dicis extensante a me sua manuo.

–He, Dupont! Quale tu standas? Me advenis por vizitar vi omna. Ma, ka tu hike, che Volapük? Ka tu ‘parlas’ anke Volapük?

–Ho, yes, kompreneble! Me tamen preferas Ido –lu respondis dum klozar la pordo–. Me esas hike nur por kelke praktikas Volapük kun Matusalem, la sola

reprezentanto di ta projetlinguo en la tota kastelo; ma, merdo!, tote vane, nam ilu foleskis, e dicas nulo altra kam “Volapük! Volapük!”.

–Ka vere? Ma, quo eventis a Matusalem? Kad ilua vera nomo?

–Ha, no, ma ni omna nomas lu sive Matusalem, sive Volapük. Yen ke, segun semblo –duris Dupont–, olim, lu ne plus povis aceptar to quon on dicis, ke Volapük komprenesas da nulu, e lu probis demonstrar lo kontrea per questionar omnu quan lu renkontris sur la stradi: “Ka vu komprenas Volapük?”. Dizastro total! Yen ke nulu komprenis nek reaktis ad ilua questiono. Tamen, kande nia homo, tote deceptita, esis preske finonta sua inquesto, yen ke sua fato esis trovar agulo en palio-amaso per renkontrar ulu qua, quankam fakte anke ne komprenis la questiono, respondis a Matusalem: “Ka Volapük? Ka l’anciena helpo-linguo internaciona?”. Esis tante granda e profunda l’emoco quan Matusalem sentis, ke lu foleskis e de lore lu dicas nulo altra kam “Volapük! Volapük!”. Parenteze: pose me saveskis, ke ta ulu, qua reaktis al nomo Volapük, esis Idisto qua, adminime, prisavis l’existo di ta linguo projetita. E tu questionos tu: ka Volapükisto ed Idisto inter-renkontris hazarde sur-strade? Ho, yes! Tale eventis, mem se lo semblas quaza ne-posiblajo. Yen: quale trovar agulo en palio-amaso, ka ne? –finis Dupont.

Quale Sancho Pucela, tale anke Oktavio Dupont hastis, ca-kaze ne por enirar tualeteyo, ma por rivenar en ilua chambro ed agar ulo maxim privata e misterioza, segun mea propra konjekturo. Ni do inter*adeis e dicis rividar ni plu tarde che l' salono Idal.

Dum ke me esis hezitanta, kad ante salutar la tota Idistaro me profitez nun por vizitar l'amiko Matusalem, malgre ilua skarsa kapableso konversar, yen ke me komencis audar ulo quo semblis a me kom fora kriado di plura homi interdisputanta. Me quik kureskis al kriadeyo, ed atinginte la granda vestibulo, me povis konstatar, ke plura metri transe, to es, che l'altra longa e larja koridoro, esis paro de personi advere forte krianta. Li ne povis vidar me, adminime provizore, nam me restis celita dop enorma planto che l' vestibulo ipsa, de ube me observis ed audis lo yena:

–Ma quale tu audacas atakar me? –klamis ulu iraceskinta–. Lasez me! La legaro internaciona protektas me!

Ta ulu sizesis ye l' kolo da feroa viro barbuda, e me vidis amba homi esar trans ul-sorta pordi ocilanta similesanta olti dil kantini existinta che l' tempo di Billy the Kid. La grondanta barbudo, quankam ton me ne sucesis vidar, ma nur intuicar, pulsis per sua pedo la kulo dil kompatindo, qua, lansit ad-extere e pos trairar quale kuglo la pordi kantinal, tervenis meze dil koridoro, ed askoltis dal grondanto:

–E tu ne plus retrovenez adhike, “paleaso”! (sic).

Kande l' feroa barbudo, pos sukusir sua manui, turnis ed apertis vera pordo lokizita ibe, arivis en mea

oreli bruise, muziko de piano, e plura voci interpretanta “Io in le carcere”.

“Ho!”, me pensis, “ka li konocas nul altra kansono?”.

Ho, yes! Yen ke, tote ne expektite, me atingabis la cirkumajo di la spacoza salono dil Interlingua-isti, en olqua, ta-kloke, forsan asemblus preske li omna. Lore, me povis lektar en granda plako sur la chefa pordo: INTERLINGUA. E pose, me lektis ulo altra quon me ne ja atencabis (maxim probable pro nervozeso), ma, cakaze, skribita per tipa literi Baska-stila sur ipse la pordi ocilanta kantinatra: ERROMANIKAKO AKADEMIAN.

La barbudo grondera esis nulu altra kam l’amiko Patxi Garin Pereda-Ballesteros, dum ke ta qua jetesabis meze dil koridoro, nulu altra kam Paquiño Lemos Proscrito, “Proske la Galisiano”, autentika specialisto pri la serchado di nova ed ecitanta problemi.

Parenteze: me ne ja komprenas quale me sucesis audar lo suficanta por rikonocar la kansono, nam, del instanto ipsa kande Proske divenabis kuglo-homo terveninta sur la sulo dil paseyo, ilu, sempre plu iraceskinta kam antee, e kun atitudo minacanta vers ilua atakinto, ne cesabis kriar e montrar klozita pugno ad ica, mem de “sidilo” tante harda e poke digna.

–Bestio! Tu esas nulo plusa kam bestio! E vi esas ya sektani! Yen omno quon vi esas: sekto! Via deo, Gode, esis mediokra homo, same kam l’altra deo, Zamenhof!

Mediokri! Mediokri! Ton li esis. Dum ke vi, ensemble, agas quale trupo di mutoni, qui savas nur obediar la voco di sua mastro. Trupacho!

Kande Patxi Garin Pereda-Ballesteros, alias Osorio, klozis la pordo dil salono pos enirir ol, la Galisiano abasis sua pugno e cesis kriar, ma il ankore duris sidar meze dil koridoro.

Lore, e nur lore, me rezolvis ekirar mea celeyo, e me kureskis por renkontrar Proski, qua, audinte pazi ye sua dorso, e sempre timante atakesar da ulu od altru, turnis a me rapide sua kapo.

–Ma, quon mea okuli vidas? –il klamis surprizita–. Ka tu, ho, Petrarka la Granda, fine hike, che Tourignon, ed inter ni?

–Saluto, Proski! Me advenis por vizitar vi. Quale tu standas?

–Ne tam bone kam tu, ma ya pasable bone, danko –il respondis dum aceptar mea manuo, qua helpis ilu staceskar del sulo.

–Ma, quo eventabas por ke Osorio atakabez tu? –me questionis.

–Ha, nulo grava! Aferi interna –il adjuntis enigmatoze.

–Oke, oke, Proski! Me konstatas ke tua Eureka esas tre bona.

–Ho, yes! Tamen, me ja skribis ad Strasbourg por atencigar pri mea nova sistemo, qua certe perfektigus la linguo –il fiereskis.

–Kad on respondizis tua letro? –me deziris saveskar.

–Ho, yes!, ma, por la diablo!, me timas ke li mokas me: mea letro respondesis en l’Angla, e nur en l’Angla –Proski plendis.

–Ma... quale en l’Angla? Ka tu ne skribis a li en Eureka?

–Ha, no! Me skribis ed explikis omno per “isa konstruasiono plus” por ke li povez intelektar la supereso di mea sistemo. E tu questionos tu quon exakte li respondis a me, ka ne? Nu, me skribis itere, nun en Eureka, e me postulis de li tradukar aden ol la texto Angla-lingua quan on sendabis a me. E yen la texto original e la tradukuro quan me fine recevis de Strasbourg:

“Thank you for your letter” (Danko pro vua letro).

Ca-foye, me esis ta qua montris hasto per dicar al Galisiano:

–Pardonez, Proski, ma yen ke me devas irar rapide en la salono Idal por salutar l’Idistaro. Ad-ube tu iras nun?

–Ni rividos ni plu tarde –il respondis–, ma, unesme, me deziras irar vizitar l’Esperantisti por tushar a li la cirkonflexi. Ka tu ja saveskis, ke li duras uzar inter su Esperanto klasika, e ke li mem duras utiligar la literi chapelizita?

–Ho, ve! Nulo eventanta hike surprizos me –me dicis.

Ni marchis kune til arivar en la vestibulo, ube il eniris acensilo por atingar la supra etaji, olti dil nombroza Esperantistaro. Lore, me duris marchar til retroganar la koridoro ube lokizas la habiteyi dil Idistaro, ed olta di Matusalem, avan *kuya pardon me haltis, e kuya pardon me fine rezolvis frapetar Pos kelka sekundi, me audis voceto questionanta ulo de interne, e duminstante me pensis: “ho, no!, forsan oportas pas-vorto por acesar la chambro!”. Yen to quon me audis: “Volapük?”. E yen to quon me riskis responder nur por probar fortune: “Volapük”. La pordo quik apertesis da homo magrega ed oldega, ma maxim energioza, vestizita per blanka e longa dormo-kamizo e –boneto, quo transportigis mea mento vers la mez-epoko. Me salutis ilu per “Bon jorno! Quale tu standas?”, ed il respondis a me per “Volapük, Volapük! Volapük?”. Lo dicita da Matusalem, segun semblo, esis tante klara, ke me astonesis, kande me audis me ipsa responder: “Me anke Volapük, danko!”. Lore, me probis introduktar me, ma tote vane, nam l’olda Volapükisto, pos invitar me irar en la chambro e klozir la pordo, inter-ruptis me per apogar ilua dextra manuo sur mea sinistra shultro, dum duktar sam-tempe ilua manuo sinistra til mea bifurko, ed ibe plene trovar, kaptar e klemar lo serchata, klamante kun admiro: “Volapük!”. Kande me sucesis reaktar ed esis preske protestonta pro tal tusho, il retotiris sua manui de mea shultro e mea paketo, e me quik komprenis ke il esis expektanta salutesar da me same kordiale. Quoniam me esis vizitanta la stranja ed exotika lando Volapükistan (ube tu irez, agez same kam tu videz!), me decidis sam-agar kam

Matusalem, quankam me ya mustis spensar plu multa tempo por certesar, ke me advere atingabis e klemabis la vera skopo. Malgre omno, me esis gentil al oldulo, ed ilun komplimentis per ilua sola vorto: “Volapük”.

Pos tal original saluto bifurkal, qua, segun semblo, esus advere grava por Matusalem, ilca, maxim gaye (e me dicas gaye, ne geye), invitis me konoceskar ilua chambro, dum ke il komencis saltetar tote ecitita. Kontraste a sua magrega korpo, il esis kovrinta sua pedi per extreme dika e longa kalzeti, anke blanka, ed il metabis nul altra sorto di ped-vesto, ne mem pantofli. Ilua granda okuli ciel-blua, ilua longa e sovaja barbo blankega, same blanka kam olta quan on decidis atribuar a Deo ipsa...

Maxim probable, Matusalem, exter sua chambro, havus tre poka kontakto kun la cetera kastelani; yen forsan pro quo olta esus aparte spacoza ed aparante tre komfortoza. Ulte irgo altra, me quik atencigesis dal fakto, ke omno ibe, en la chambrego, esis ul-maniere aranrita por la skopo, ke l’ certe frequa acidenti di lua nervoza e dansera rezidanto, esez lo minim doloroza e danjeroza posibla. Me ipsa, dum mea kurta vizito, povis konstatar ya plura-foye l’oportuneso e la bona qualeso dil sistemo, nam l’oldo esis preske same saltetanta kam shokanta kontre irgo ibe, ed ul-foye mem falanta en la des-harda planko di ilua habiteyo. Matusalem montris a me unesme sua paro de sofai e pose sua granda lito dum

saltar adsur oli klamante: “Volapük!, Volapük!”. Plu tarde, il sizis mea manuo dextra per sua sinistra manuo, e duktis me til ilua skribo-tablo, sur olqua esis omno necesa por skribar manuale, e sur olqua il komencis skribar ulo per sorto di glata krayono, quan il esis utiliganta per sua manuo sinistra. Ho, yes! Definitive, yen ke l’ sola reprezentanto di Volapük en la kastelo dil bosko di Tourignon esus pura sinistr-uzero, qua, segun semblo, dezirus komunikar a me, skribe, ulo quon ilu ne povus komunikar ‘parle’ pro sua maladeso. Kande Matusalem permisis a me lektar to quon ilu jus skribabis dum preske un minuto, me ya eciteskabis mem plu multe kam ilu ipsa nur pensante qual grava sekretajon il esus savigonta da me. E yen exakte omno quon ilu skribabis per enorma literi mayuskula: VOLAPÜK. Lore, l’oldulo ridis, ridegis, ed itere komencis saltetar en la chambro, dum ke me, tote deceptita, sucesis ne mem subridar dum kelka sekundi.

Apen kelka minuti plusa por vizitar la tota Matusalemeyo, inkluzite granda e tre agreabla teraso, e me exkuzis me pro mea hasto por salutar l’Idistaro. Lore, s-ro Volapük akompanis me, ma nule til la pordo, nam il haltigis me ye plura metri ante atingar ol, ed il frapis e klemis duminstante mea kulo, sempre per sua sinistra manuo, dum itere klamar kun admiro: “Volapük!”. Kompreneble, il esis quik pronta honorizesar da me per simila trakto, do me frapetis ed adminime probis klemar ilua nule karnoza, ma nur ostoza kulo, e me dicis: “Volapük”.

–*Adeo, Matu! Til rivido! –me adjuntis livante l’
chambro.

Lore, me direktis mea pazi vers la salono Idal, ma me ne ja sukcesis atingar ol, pro ke dum ke me esis marchanta survoye ad ol, apertesis pordo di chambro en la koridoro, e me vidis ekirar ulu quan me quik rikonocis, nome Otto Reise, Germano, qua esis portanta sorto di enorma valizo quaze ol esus portfolio.

–He, Otto! Ad-ube tu iras? Kad ankore-foya vojajo?
–me dicis.

La Germano turnis a me sua kapo, e kelke astonita reaktis yene:

–Ka... Pertaka...? Ho, yes! Ma..., ka tu hike, inter ni?

–Me advenis por vizitar vi omna, kamarado –me respondis.

Pos ke ni maxim kordiale interembracis, Otto komentis:

–Nu, tu tote justesas: me ya esas vojajonta, ma nule ad-extere dil kastelo, sed nur al supra etaji, ube habitas l’Esperantisti, kun qui me havas important asemblo. Ka tu ne ja saveskis? Kun grandega plezuro, me informas tu, ke recente me divenis prezidanto ne nur dil Idistaro, ma anke dil Esperantistaro.

–Ka “prezidanto”? –me moketis–. Exkuzez, ma nuntempe...

–He!, nur hike, en la kastelo! Ka tu pensas ke me foleskis?

–Ka foleskar? Nula folesko hike! –me klamis simpatioze–. Ma, quale’ tu sucesabas divenar, samtempe, prezidanto dil Idisti e dil Esperantisti? Me ne povas komprenar lo.

Lore, la mieno di Otto chanjeskis, ed ilua okuli komencis ganar aparta brilanteso ed intenseso, dum ke il respondis a me fiere:

–Per mea okulta agado.

E ton dicite, il explozis en kreskanta ridegi, til mem lakrimifar, kun sencesa e ne-haltigebla sukusi di sua ventro e shultri.

Kande l’ Germano kalmeskis, me dicis ad ilu:

–Ho, amiko! Gratuli pro tua preske ne-kredebla prezidanteso!

–Danko, Pertaka! Tamen, yen ke me havas eterna rivalo, nome Ludoviko, qua forte deziras senvalidigar mea prezidanteso por prenar mea plaso.

–Ka do Ludoviko ambicias divenar prezidanto vice tu?

–Ha, no! Nula prezidanto! Yen ke Louis-Marie Royal, Ludoviko, aspiras divenar ne prezidanto, ma monarko, reĵo di Tourignon, “tante plu ke me nomesas Ludoviko Royal, e ni ya rezidas maxim komfortoze en luxozaj ed historiaj kasteloj di mea lando, Francio”, segun ilua propra vortoj –dicis Otto Reise.

Ta-instante, apertesis pordo ye mea dorso, e yen ke siorino ekiris la tualeteyo ed inter-ruptis nia ‘bablado’ per direte komentar, certe en Eureka, ma kun tre markizit acento Germana:

–E me tote konkordas kun sioro Royal. Exkuzez me, siori! Pro quo ni mustus rezignar havachar povra republika kun senvalora prezidanto, kande ni omna ya povus jugar grandioza e richa monarkio kun saja e brilanta reĵo quala nia kara samideano Ludoviko? Tante plu ke ni rezidas en tre nobela kastelo Franca!

–Ho, no! Hororo! Siorino Rottenmeier! –klamis Otto.

Quankam me certe audabis pri damzelo Rottenmeier, me ne ja havabis la honoro salutar lu, pro ke, til lore, ni nul-tempe koincidabis en la sama spaco. Segun semblo, lu ne mem konocis o rikonocis me, nam lu esis regardanta nur la Germano, quale se me, ve!, esus tote ne-videbla o nule atenciginda.

–Quo eventas, sioro Reise? Ka vu ne prizas askoltar opiniononi diferanta kam le vua? –questionis damzelo Rottenmeier per voco kelke severa ed aparte akuta–. Vu agus plu saĵe per demisionar de vua ofico, e ne plus probar impedar la kronizo di nia vera suvereno en Tourignon, nome nia kara reĵo Ludoviko I.

–Tu esas advere ridinda kom Rottenmeier –dicitis Otto mokeme.

La damzelo, qua esis protektanta sua okuli per dika binoklo, semblis a me esar sat alta e longa-gamba, e lu esis sobre vestizita per blanka kamizo e preske til-maleola ĵupo nigra.

–E vu esas advere grosiera, sioro Reise! –furieskis Rottenmeier.

–Tacez ed irez en tua chambro por konsolacar tu ipsa quale tu ja savas, Rottenmeier! O ka tu jus tun “konsolacabas” en la tualetayo? –audacis Otto.

Lore, damzelo Rottenmeier iracis admaxime, e protestis tale:

–Vu esas ne nur grosiera, ma mem demonoza, sioro Reise!

–Tacez e lasez me tranquila, Ludovikacho! –adjuntis Otto.

–Kad itere la sama kansono, prezidantacho? Me nule intelektas pro quo vu insultas me per “Ludovikacho” nur pro ke me havas la honoro esar royalista, quale sioro Royal, e pro ke me samopinionas kam ilca pri la monarkio enkastele, ed ilun ed olun suportas. Vu esas nulo plusa kam ignorantacho! Grosiero! Demonozo! –klamis furioze damzelo Rottenmeier dum rapide departar vers la salono Idal.

–Ho, kolego! Me sucesis ne mem salutar la damzelo –me plendis–. Me ya konstatabas, ke existas amikeso granda inter vi, ka ne? –me adjuntis ironioze.

–Ho, yes! Ni certe intersimpatias –Otto respondis same ironieme–. Fakte, la rolo di damzelo Rottenmeier es tante mokinda e ridinda, ke me ne povas evitar mokar lu e ridar.

–Quon exakte tu volas dicar per “la rolo di”? –me questionis.

–Ha, nulo! Nulo konkreta! –la Germano men interruptis–. Kozi mea. Parenteze: ka me ne ja montris a tu la fotografuri facita di me okazo de la lasta karnavalo, quan ni festis en la kastelo? Kun grandega plezuro, me informas tu, ke me havas oli hike, kun me. Voluntez regardar oli!

Otto Reise, de interna posho, ektirabis kuverto kontenanta kelka fotografuri, quin me jus komencabis admirar unope, kande, apen poka minuti pos ke damzelo Rottenmeier enirabis la salono Idal, me vidis Louis-Marie Royal ekirar ol, e rapide venar a ni. Me facile intuicis lo quik eventonta inter la Franco e la Germano, e me rezolvis exkuzar me avan ilca, dum, anke rapide, retrodonar ad ilu la fotografuri.

–Exkuzez, Otto! Ulo urjanta! Ni durez ‘bablar’ plu tarde! Til!

De mea improvizita refujeyo (la tualeteyo), me bone povis audar la saluto de Ludoviko ad Otto:

–He, tu, Otto! Porkacho! Quon tu dicis a damzelo Rottenmeier, quan me jus renkontris en la salono, e qua esis ploranta pro tua grosiereso? Probez insultar me, vicee, qua esas viro e ne frajila muliero! Poltronacho! Me desestimachas tu!

–He, tu, Ludoviko! Folacho! Ka me ne ja demandis de tu, plura-foye, ne plus parolar a me, e mem ne proximeskar a me? Irez senpeligar hani! –kontre-atakis la Germano.

–Ho, yes! Vartez, sioro Scheisse! Nur vartez, ke kande me regnos la kastelo “Bois de Tourignon”, me ya senpeligos ne nur hanuli, ma anke porkachuli; do, tu agus plu saje per respektar e ne plus vexar damzelo Rottenmeier. E pluse, tu agus plu saje per cesar drinkar tante multa biro. Regardez tu ipsa e tua ventracho! Lo esas komprenebla, ke tu sempre plu fatigeskas tante multe, ke tu povas exkurse ped-irar ne mem dum 12 kilometri. E me dicas 12 kilometri. Nur 12 kilometri! Shamo!

Lore, eventis ulo stranja: quankam Ludoviko, segun semblo, duris reprimandar Otto, me ne plus povis askoltar lo dicita da ilta, nam ilca komencis kantachar maxim laute la kansono “Vespero Apud-Moskval” dum stopar sua oreli per sua polexi, segun to quon me sucesis diskretege regardetar de mea celeyo.

‘Subte’, me tote surprizesis, kande me audis, ye plura pazi de mea dorso, voco qua salutis me per la sequanta vorti:

–Hola, siorulo afablacha! Ka vu hike? Me nul-tempe vidabis vu en la kastelo. Quon vu facas? Ka vu spionas dop la pordo?

Me quik turnis mea kapo, e same quik me komprenis mea eroro: ka tualetyo? Nula tualetyo! Pro mea hasto e nervozeso, me vicee enirabis la chambro apuda, olta por la linjaro.

Kompreneble, me rikonocis la questioninto, ed afable salutis lu:

–He, Angus! Qual joyo renkontrar tu! Me advenis por vizitar omna samideani e samskopani hike. Ma, ka tu... hike?

–Anke me venas adhike, de tempo a tempo, por vizitar, akompanar e helpar flegar kelka samideani, sola e malada, qui esas bon amiki di me –dicitis Angus–. Pluse, me nun-tempe kunlaboras en O.N.G. qua nomesas H.E.A. (Helpo Esas Ago).

–Ho, pardonez! Me mis-eniris ica chambro, vice irar en la tualeteyo –me intencis ekuzar me.

–Ha, siorulo! Ka vu do spionas dop la pordo dil tualeteyi?

–Nur kaze ke certena cirkonstanci konsilas a me agar tale –me adjuntis–. Ma, venez hike, Angus, por ke me povez embracar tu! Me tre multe joyas renkontrar tu! –me klamis simpatioze.

–Ha, no, siorulo! Vu ne tushez me!

–Ma, quale’ no, samideano! Venez hike por ke per embraco me povez montrar a tu mea amo senfina! E ne fugez, ke lo es plu mala! –me jokis dum extensar mea brakii al ne-tushebulo e kureskar dop lu, til atingir lu e haltigir lu pos kurta persequado.

Lore, me probis kisar lua vangio ed embracar lu maxim tenere, ma me ne tote sucesis:

–Vu ne kisez me! Vu ne embracez me! Sekureso! A me la gardistaro! –lu komencis kriar.

–Ho, Angus! Quo eventas? –me plendis sen komprenar–. Pro quo tu interpozas tua kudi, se me ne

deziras dansar kun tu, ma nur embracar tu e kisar tu direte, tenere ed amoze?

–Damnita polpacho kisema! –lu dicis a me–. Irez embracar e kisar Yanomani en Amazonia, qui advere bezonas lo! Sarkozy! “¡Maldita sea!” –lu kompletigis, furioza e vango-redeskinta.

Malgre ke me ya faliis e mustis rezignar, adminime provizore, pri mea skopo montrar ad Angus per embraco mea senlimita amo, me sucesis konservar mea rideto afabla e mea spirito pozitiva, kande me *adeis la netusheblo del pordo dil chambro:

–Maxim bona fortuno, Angus! Plezuro rividir tu! Chao!

Retroveninte en la koridoro, me renkontris nulu ibe. Segun semblo, Otto e Ludoviko finabis interkombatar, e li desaparabis. Lore, sen plusa inter-rupto, me povis fine arivar avan la pordo dil salono Idal, e me pulseskis olta por enirar olca, ma, maxim stranje, me trovis ibe nura obskureso, e vakua e profunda silenco. Astonita, me pensis: “Por la diablo! Ube omnu esas?”. Ta-instante, la lamparo dil salono acendesis, e me komencis audar tipa bruiseti e lejera murmurado de personi. Me pariabus divinar lo quik eventonta, ma, se me agabus tale, me certe faliabus, nam nulu dicis a me: surprizo! Vicee, me vidis Otto stacar apud la pordo, ed audis il anoncar lautege al ceteri:

–Atencez, kompanio! Komandanto Che Pertaka!

Me konjektas ke l' Germano, ante voyajar al supra etaji, rezolvabis ne nur informar la tota Idistaro pri mea vizito, ma mem aranjar per tal joko mea acepto en la salono Idal.

Lore, me vidis omnu staceskar e restar en silenco respektoza.

E me, qua kustumale improvizas tre male, ma qua, kontraste, quik audacas prenar la rolo quan on konfidas a me en tala-speca joki, komencis kelke revuar, serioze e dum pazetar, la trupo stacanta ibe, e pose, me dicis ad Otto, mi-severe, mi-mokeme:

–Kapitano Reise: pro quo vi extingis la lamparo dil salono e vi permanis en la obskureso? Ka vi timis la arivo dil armeo enemika, e vi do mustis celar? Ha, no! Ne respondez a me! Imperez via homi moveskar ed agar segun-vole!

Fakte, ne omnu staceskabis. Yen ke l'amiko Ludoviko durabis sidar majestoze sur sorto di stulego, quaza trono rejala, ed il esis klamanta tale, e por su e por la tota asemblitaro en la salono:

–Ho, mea Deo! Quante vulgara ica populacho esas! Vice senfine jokachar e diskutachar, vi agus plu saje per lektar bona verki literaturala, “dado vuestro escaso bagaje cultural” (donita via skarsa bagajo kultural) –il finis advere per la Hispana.

E quoniam kapitano Reise nule reaktabis a mea jusa impero, yen ke lietnanto Johann Uit, Nederlandano, kun

plu multa entuziasmo kam vera stilo di soldato, imperis en la Hispana, forsan por demonstrar, ke anke lu savas la linguo di Cervantes:

–“¡Atención, compañía! Ellos que desean saludar ahorita al comandante Che Perkata, ¡que vienen acá en mi lado! Ellos que no, ¡que se mueven ya y que hacen lo que quieren! ¡Ay!” (Atencez, kompanio! Ti qui deziras salutar komandanto Che Perkata nun, ti venez adhike, apud me! Ti qui ne, ke li moveskez ed agez segun-vole! Aye!).

Nula problemo: segun semblo, omnu komprenis ed obediis la impero, e yen ke mi-dozeno de samideani komencis irar vers la lietnanto, restante apud ilca:

–Ecelanta, siori! To es la spirito –adjuntis la Nederlandano.

E lore, meze di etoso tante Hispan-lingua, yen ke mesajo veninta de extere aparis che l’enorma skreno dil chefa komputatoro ibe:

“¡Hola! Me llamo Alvarito Benson y soy un hombre con ya muchos años. ¿Querrán ustedes ser también mis amigos? ¡Díganme algo, por favor! ¡Dios me los bendiga, coño!” (Hola! Me nomesas Alvarito Benson ed esas viro evanta ja tre multa yari. Ka vi volunte esos anke amiki di me? Respondez a me kelko prie, me pregas! Deo benedikez vi omna, kunio!).

E sub tal texto en la Hispana, esis ulo plusa da sioro Benson:

“P.S. Me fine mustis lerneskar Eureka, pro ke ol divenis idioma ne nur advere praktikal, ma mem absolute bezonata por me”.

Pos atencir e lektir la surprizanta mesaĵo da Alvarito, plura deki de samideani retroĝanis sia aktiveco en la salono, dum ke, quale skribite, nur siso de kompani (sepo, kun la lietananto) esis pronta por salutar me sen plusa varto. Yen ke finabis la joko per olĝua on men aceptabis e honorizabis en la nesto Idal, e yen ke lietananto Johann Uit, retrodiveninta samideano Jan, esis l'unesmo qua extensis a me sua manuo e men salutis:

–He, amiko! Me joyas rividar tu! Quale tu standas?

–He, Janu! Tre bone, danko! Ma, quale vi standas?

–Bonege, amiko! Ni es felica hike, en ica marvezoza kastelo, ube omnu helpis sucesigar nia marvezoza linguo internaciona.

Lore, me sentis ke me devas agar ne tante konvencionala kun samideano Jan, e me quik lun embracis e kisis lua vangio. Me ne povis evitar pensar ad Angus, kande me konstatis quante spontane e pozitive reaktabis la Nederlandano a mea embraco.

Pose, dum ke me esis intersalutanta kun la cetera membri dil grupeto, yen ke eventis ulo quo haltigis nia 'bablado' e kaptegis nia atenco, nome, audeco akutege voĉo klamanta ankorofoje en la Hispana:

–“¡Viva el papa Pablo VI! ¡Viva el papa Pablo VI!”

(Papo Paulo VI vivez! Papo Paulo VI vivez!)

Dum ke me esis serĉanta l'autoro di ta stranja voĉo e paroli, omni en la salono komencabis ridegar ed aplaudar sam-tempe. Fine, me deskovris bela papagayo

terveninta sur la sinistra shultro di Ludoviko, ilqua ne ja livabis sua trono majestoza.

–Ho, yes! La papagayo nomesas Kalixto, e ni adoptis lu, pos ke ni renkontris lu kom vundita ed egarita meze dil parko dil kastelo –Jan dicis a me.

–Ma, qua lernigis da lu tal frazo pripapa? Ka Ludoviko ipsa? –me deziris saveskar.

–Ha, no! Tote no! –negis la Nederlandano. Kande ni renkontris Kalixto, lu ja lernabis la laudo al papo, e de tempo a tempo, lu esis riproduktant ol. Ni konjektis ke la papagayo edukesabas da familio Hispana ed aparte katolika, quankam, fakte, lu dicas nulo altra kam “¡Viva el papa Pablo VI!”.

–Ma, pro quo Paulo VI, e ne altra papo plu recenta? –me questionis–. Kad esus posibla, ke Kalixto esus tante olda, ke lu vivabus lor la papeso di Paulo VI, e lu lernabus la frazo lore?

–Ho, yes! Tote posibla! Specalisto dicis a ni, ke ta papagayo es advere olda, e ke papagayi povas ya vivar dum tre multa yari –respondis ankor-foye Jan–. Yen ke Kalixto balde amikeskis kun Ludoviko, ilqua konfesis “nule prizar tala ucelachi, ma kaptesar da la simpatio, benigneso e pieso di ca spirito plumizita”.

Pos ke me finis intersalutar kun la siso de “volontarii” (sepo, vi ja savas, se me kontas l’amiko Jan), me pokope sucesis anke salutar unope la cetera Idisti, qui esis hike ed ibe en la salono.

Se me esas tote sincera, me devas agnoskar, ke, malgre ke li, segun semblo, tre volunte partoprenabis la joko soldatal honore a me, me sentis me aceptesar, generale, sen aparta entuziasmo da mea olima kolegi samideana.

Ma, quon me esis expektanta?! Nia komuna luktado por neutra linguo auxiliar internaciona finabis de plura yari antee, e de lore, ke me perdabis omna kontakto a li.

E nun, yaro 2030, me esis ibe, ma nule lojanta kun li, sed nur vizitanta li. Ed ultre, vizitanta li unesma-foye.

E mea vizito a li esis preske finonta, nam la tempo advere pasabis rapidege, e me ne ja salutabis altra anciena kompani (same rezidanta che l' kastelo-repozeyo dil bosko di Tourignon), qui brave luktabis favore di altra helpo-lingui, nome Esperanto klasika, Interlingua, Occidental/Interlingue, Novial, edc.

E me ya esis deziranta vizitar li, mem se nur kurte.

Lore, kande me esis laute anunconta, ke mea tempo por vizitar exhaustesis, e ke, maxim regretinde, me mustas *adear omnu e quik departar, yen ke, subite ed absolute ne-expektite, extingesis ensemble la tota lamparo dil salono Idal.

–He! Quo eventis, amiki? Ka plusa joko? –me questionis.

–Nula joko! La fluado elektral interruptesis –respondis ulu apud la chefa pordo dil salono–. Ne plus esas lumo.

–Ha! Me parias, ke to facesis dal Esperantisti, qui komplotis kontre ni por sabotar e boikotar –klamis Paul “Koyoto” Marée.

–Ka dal Esperantisti? Forsan, yes –dicis Peter Pound–, ma me nule eskartas, ke to povus esar ago dal Bilderberg-grupo, quo duras existir e duras esar tre povoza ed enemik a ni. Se ne, quo?

Ho, yes, kara lekteri! Yen ke, nun e hike, riaparas Petro e Paulo, l’Anglo e la Franco, quin me ipsa renkontrabis olim, lor la arivo, sam-tempe tragedial e mirakloza, dil Ido-dokumentaro en “Collège de France”, danke nia heroa e kompatinda samideano Baska, nome Gorka Idígoras Azurmendi, Idu, qua mortis surkavale, ma atinginte justa-tempe sua skopo. Nia skopo.

Yen ke mea mento retrosendesabis ad omno eventinta lore, ed ol ripensigabis da me a “The Green Arrow”, la fanatika grupo vizanta dominacar la tota mondo per l’Angla linguo, qua certe responsabis pri l’atento kontre Ido per ocidar nia brava mesajero samideana, klovagante kino de flechi en ilua dorso.

Ma, no; ta-die, tal grupacho de romantika e danjeroz asasinisti desvinkabis sua maxim grava batalio e la milito.

Ne l’Angla, ma to quo nomesis Ido, divenus la komuna linguo auxiliar Europana, unesme, e mem mondal, plu tarde. Eureka!

Esis nulo timenda, segun semblo, nam la fluado elektral retrovenis apen un minuto plu tarde, ed itere acendesis la tota lamparo dil salono Idal. Omnu ibe forte aplaudis tal retroveno kun vera gayeso. Do, fine, nula problemo.

Lore, pos regardir la kloko, quan mea horlojo esis indikanta, me audacis dicar laute por audigar me da omni:

–Atencez, amiki! Voluntez atencar! Me ne disponas plusa tempo por vizitar, do me mustas *adear vi e departar nun, ma me promisas a vi, ke me rivenos adhike ye ne multa tempo pos nun por rivizitar vi. Esis por me vera plezuro vidar e salutar vi omna, kara samideani!

–He, Pankarta! Me regretas lo, ma me devas dicar, ke tua vizito semblis a me tro kurta –protestis Cesare Augusto Parole, Italiano, qua esabis un del famoza sis “volontarii”–. Pro quo tu ne restas hodie kun ni, hike? E mem plu bone: pro quo tu ne restas e sejornas inter ni dum plura dii? Hike, che Tourignon, on perfekte savas qua tu esas ed omno quon tu facis por nia komuna linguo internaciona. Me certasas, ke on permisus a tu restar e sejornar inter ni mem dum plura dii. Ka posibla por tu, amiko? –finis Parole.

E yen ke, por mea surprizo, ne nur Cesare Augusto, ma anke kelka plusa asistanti komencis kurajigar me laute per lo yena:

–KE LU RESTEZ! KE LU RESTEZ! KE LU RESTEZ!

Lore, me povis audar la voco di Louis-Marie Royal, Ludoviko, klamanta, sempre de ilua trono-stulego:

–Ho, mea Deo! Ma, quale vulgara ica populacho esas!

–Oke, oke, karaoke! –me respondis vulgare al koro–. Se on advere permisos a me sejnarnar hike, me certe restos kun vi omna dum plura jorni e plura nokti.

E la vulgara e kreskanta koro komencis aplaudar e klamegar:

–BRAVE! BRAVE!

E samideano Kubana audacis reklamar mem plu vulgare:

–IBE TUA BULI, PALLTAKA!

Quik arivis a me la konfirmo, ke me ya darfis restar, mem dum plura dii, kun mea antiqua kolegi. Segun semblo, doktoro Corbalán ipsa, la direktero dil kastelo-repozeyo, grantabis a me tal privilejo, se on juste informis me.

Meze di sempre plu gaya e bruisoza etoso en la salono Idal, me exkuzis me, koram l’asembliaro, pro ke me mustas irar en la tualeteyo, ca-foye en olta qua esas interne dil salono.

Jus ekirinte la dopa pordo dil assembleyo por acesar la tualeteyo, semblis a me intuicar ulo, e me nule eroris prie. Yen to quon me povis askoltar de voco quan me ne povis rikonocar:

–[...] e ke lu ne foleskis...?

Tamen, me perfekte distingis la voco di Paul “Koyoto” Marée:

–Ka tu serioze dicas, ke Pakatra ne foleskis? Lu ya es plu fola kam ni omna ensemble, ma, per sua granda ruzo, lu kapablesas trompar omnu, mem su ipsa. Pluse, lu es Esperantisto.

Me ne povis evitar subridar dum durar askoltar dop la pordo.

–Kad Espisto? Me ne kredas, ke lu es Espisto –asertis Petro.

Duminstante, me timis esar ne Espisto, ma Bilderberg-grupano; tamen, ica-foye, Peter Pound, Petro, nule referis al citita grupo.

–Lu es Espisto! Omnu Espas! Damnita Espisti! –klamis Paulo.

–Pro quo vu insistas ne prenar vua medikamenti? –dicas Petro.

–Me bezonas nul kemial medikamenti! Me prenas mea herbori!

Pos kalmigar mea intuico e mea veziko, me rezolvis komunikar kun mea spozino per ‘parlar’ a mea mikra buton-telefonilo yene: “Ovidio Oviedo. Tati. Hemo”...

E kande me audis elua dolca voco, me dicas ad elu:

–Hola, Tati! Quale tu standas? Hike omno en ordino. Tamen, yen ke nia kara kunluktinti pregis me, se posibla, sejornar kun li dum plura dii, e yen ke l’ kastelestro, doktoro Corbalán, grantis a me la permiso restar hike, do me retrovenos adheme erste pos, ni dicez, tri o quar dii adminime. Me ne savas exakte.

E me duris konversetar kun mea spozino por fine dicar ad elu:

–E nun, voluntez askoltar me maxim atencoze, karino: kaze ke, pos un semano, admaxime, me ne retrovenabas adheme, me pregas tu venar adhike por helpar me livar ica loko. Nule importez quon la samideani, la mediki o me ipsa pregez tu lore! Nule importez quon tu videz od audez lore! Me ya deziras rivenar apud tu, nam mea loko e mea feliceso esas ibe, kun tu.

Quoniam antee, pro mea poka tempo-dispono por vizitar, me salutabis nur kurte Louis-Marie Royal, Ludoviko, me rezolvis itere proximeskar ad ilua trono-stulego. La papagayo ne plus esis sur la shultro dil Franca royalisto, qua risalutis me jokeme:

–Ho, eminenta sinioro markezo de Partagás! Quala honoro por ni omna, ke vu volunte plezis aceptar la humila invito dal populacho, e ke vu decidis sejornar enkastele dum plura dii!

–Ho, yes, danko! Kun vua rejalo aprobo, sinioro –anke me jokis.

Lore, yen ke Kalixto riaparis, itere terveninta sur la sinistra shultro di Ludoviko, ilqua lun aceptis e regardis amikale... Dume, la papagayo komencis regardar me kun aparanta kuriozesos, e pose lu komencis pazetar ad-flanke, nun ad-sinistre, nun ad-dextre, sur la shultro ipsa di Ludoviko. Kande l’ucelo fine haltis, e dum regardetar me okul-angule, siflar ed emisar kelka stranja guturalaji, lu klamis sua konocata laudo-frazo:

–“Viva el papa Pablo VI! Viva el papa Pablo VI!”.

–Ho, yes, kara Pius! Forsan, nia Santa Patro, Paulus VI, duras glorioze vivar en paralela universo –respondis a lu Ludoviko.

–Ma, quale Pius!? On dicis a me, ke l’ papagayo nomesas Kalixto, ka ne? Kad on trompis me? –me questionis.

–Ha, no! Lo esas la populacho, qua insistas nomar ica papagayo tale, ma me nomas lu Pius, tante plu ke lu esas bona amiko di me, e ke lu certe posedas pia spirito –explikis Ludoviko.

“Ho, yes! E pluse, lu facas pio-pio”, me pensis jokeme.

–Tamen, se omnu nomas lu Kalixto... –me dicis.

–Me ya duros nomar lu Pius, tam longe kam la nomo Kalixto ne aparos en nia vortari surpapera, nam, fakte, nun-epoke ne esas inter ni homi savoza, qui vere kapablesas pozar la justa nomi. Nulu dubez, do, ke lu duros nomesar Pius da me –finis Royal.

–He, Ludoviko! –me protestis–. Tu jus dicis “dubez” vice “dubitez”, e la verbo “dubitar” aparas en nia vortari surpapera de plura yari ante nun, ka ne? Ni travivas la yaro 2030.

–Ho, yes, tu esas justa! Ma, lo esis tanta yari uzante “dubar”, ke me ne plus povas chanjar a la nova formo, mem se me volas lo. Irgakaze, omnu komprenas me, e ne penvaloras pridiskutar, ka? Omno esas richeso a nia kara interlinguo –respondis Ludoviko.

–Oke, Ludu! Me nule dubtas, ke ne penvaloras diskutar prie.

Lore, yen ke apertesis la pordo dil salono, e yen ke ibe aparis ed eniris olca Paquiño Lemos Proscrito, “Proski la Galisiano”. Tal fakto esabus advere nule stranja o remarkinda, se l’amiko Proski ne aparabus ostentoze klaudikanta e kun enorma bendo cirkum ilua kapo. Segun semblo, il jus vizitabis la maladeyo.

–He, Proski! Quo eventis? –me questionis, lor atingar lu.

–Ha, nulo grava! Me subisis mikra akcidento per falar del extremajo dil eskalero dil duesma etajo, e rular adinfre sur la gradaro til haltar che l’unesma etajo –lu respondis.

–Ka “mikra akcidento”? Ma, dicez a me: ka tu falis ante o pos tushar la cirkonflexi al Espisti? –me deziris saveskar.

–Pose. Pro quo? –questionis kandide la Galisiano.

–Ha, pro nulo, pro nulo! Simpla kuriozeso –me adjuntis.

Ica konversado produktesis apud tablo an olqua esis sidanta samideano Leoncio Fernández-Abako, Hispano, ilqua esis tradukant aden Eureka, manuale e quaze per pluma skribilo, la maxim popular e reputata verko da Cervantes. Dum utiligar un manuo por skribar, il havis mikra abako che l’altra manuo, e semblis a me, ke il esis advere kontanta per ol.

An apuda tablo, le Schneider, Thomas e Polonia, Germani.

Lore, yen ke Proski ‘parlis’ al viro, Thomas E. Schneider:

–Exkuzez, Thomas! Ka tu povas prestar a me 5-Eura monetpeco por drinkar kafeo?

Me regardis astonita la Galisiano. Kad il esis naiva o provokera?

–Kara samideano: me ne havas pekunio, ma ni havas en nia stoko la libro “Omno pri la kafeo”, quan me volunte povas sendar a vu po 20 Euro, afrankuro inkluzite –diciis la Germano.

–Kad “Omno pri la kafeo”? Ho, quale interesanta! Me ya saveskabis erste nun pri l’existo di tal verko. E quon altra vi disponas en via stoko? –questionis Proski.

–Kara samideano: se vu esas interesata, me povas anke volunte sendar a vu nia katalogo po 5 Euro –informis sioro Schneider.

–Ma, me ne havas pekunio! –protestis Proski–. Me deziras nulo plusa kam drinkar tasedo de kafeo gratise o preske gratise.

–Me ne kredas, ke vu ne havas pekunio, ma ke vu preferas lektar e drinkar senpage. Ed ultre lo: quon signifikas la vorto “gratise”? Olun me ne trovas en mea vortaro –duris la Germano.

–Me pregas, siori! –intervenis Leoncio dum cesar skriptar–. Voluntez ne plus diskutachar hike, nam me ne sucesas agar plu kam tri kozi samatempe! Me ne povas tradukar, kontar per abako, atencar la noticiaro di UE-TV, e pluse askoltar to quon vi parolas. Yen pro quo me interruptas mea laboro, staceskas e dicas a vi lo sequanta: la libro titulizita “Omno pri la kafeo” trovesas en la biblioteko Richard Stevenson, do enkastele, ed irgu darfas olun lektar tote gratuite. E se vu deziras drinkar tasedo de kafeo, sioro Lemos, vu certe bezonas nula pekunio, nam, quale vu tre bone savas, ni omna juas omno senpage, hike, che la kastelo “Bois de Tourignon”, di qua spensaji asumesas e satisfacesas precipue dal Uniono Europana, quankam ne nur da olca. Do, kara amiko, vu drinkez vua tasedo de kafeo, tote libere e segunvole, per simple irar en la koqueyo, ube vu ya trovos omno necesa, e tote gratuite. E por la kazo, ke ulu questionus vu pri la responsanto di vua senpaga voyajo aden la koqueyo ed aden la biblioteko Richard Stevenson, me devas informar vu, ke me nule celus me, ma, kontree, me staceskus mem plu rapide por klamar laute e klare: “Me. Me esas ta qua responsas. Me, di qua nomo esas Leoncio Fernández-Abako, quale vi omna savas. Kad ula problemo, kara samideani?”. E nur la tempo e la historio dicos a ni, ka me esis saja o stulta per agar tale –finis la Hispano, qua mustis drinkar aquo pos ilua pasionoza diskurso.

E yen ke Proski, dankinte Leoncio ed *adeante ni, moveskis e komencis irar ek la salono quale il enirabis ol: pokope ed ostentoze klaudikanta. Teorie, il esis marchanta vers la koqueyo e la biblioteko Richard Stevenson; tamen, me ne povis evitar pensar, ke, forsan, il advere esis serchanta, vicee ed ankor-foye, nova ed ecitanta problemi quin subisar ante finar la dio.

Dume, l'amiko Leoncio Fernández-Abako riprenabis sua tri labori samtempa: tradukar verkego, kontar per abako ed atencar TV-kanalo. An apuda tablo, le Schneider... Ha, le Schneider!

Oportas dicar, ke gespozi Schneider, Thomas e Polonia, ultre juar la privilejo rezidar en la kastelo dil Bosko di Tourignon, esis ti qui unesme ganis sua privilejo personal. Ed oportas dicar, ke tal sorto di personal privilejo, pose, darfis e povis atingesar da omna e singla honorinda habitanto dil kastelo.

Yen ke Thomas e Polonia, de sempre, vakancabis e voyajabis ad-extere dum la duesma duimo di aprilo, e to duris esar tale (mem kande li ja divenabis gastis che Tourignon), til ke, desfortunoze, li subisis pasable grava acidento dumvakanca, quo pensigis dal mediki specialista, ke, maxim probable, le Schneider esas ja tro olda (adminime ilu) por tale durar voyajar ad-extere. Lore, quoniam on esis plene koncianta pri quante importanta esas por la paro Germana tal vakanci, on rezolvis konsultar ic afero che l' kontoro dil tri eminent analizisti samideana enkastele, nome Cabrini, Pinto & Contreras.

Nuno Pinto Valdemoro, Portugalano, esis ta qua parstudiis ed analizis ica konkreta kazo, e ta qua fine rekomendis ne plus permisar tal voyaji:

“Pos profunde analizir la kazo Schneider, yen mea klonkluzi per nur poka vorti: mala selekto. Me forte deskonsilas, ke gespozi Schneider durez voyajar ad-extere dum la duesma duimo di aprilo, pro ke to esas ya mala selekto. E nun, me probos demonstrar la pro quo per mea yena analizuro:

Mala selekto pro A, B, C e D. Mala selekto, se A, pro ke bla, bla, bla. Mala selekto, se B, pro ke bla, bla, bla. Mala selekto, se C, pro ke bla, bla, bla. E mem plu mala selekto, se D, ne nur pro ke bla, bla, bla, ma anke pro ke bla, bla, bla. Konkluze: mala selekto. Altra-vorte: mala selekto, do evitenda. Oportas do ne plus permisar a le Schneider durar voyajar ad-extere.”

Kande Thomas e Polonia informesis oficale, ke, de pos lore, li mustos renuncar lia kustumal vakanc-voyaji enaprila pro ke olci povus esar danjeroza por lia saneso e sekureso, la gespozi Schneider nule aceptis lo, e li tre forte rezistis ed insistis, ke li nul-kaze renuncos sua libereso vakancar e voyajar ad-extere lor la duesma duimo dil monato aprilo:

–Me, qua dum amaso de yari luktis brave, preske heroale, por la suceso di neutra helpo-linguo internaciona, nule toleros ke on impozos a me quon me darfas o ne darfas agar –klamis Thomas.

–Konkordas me / kun mea spoz’ kar /, ke duos ni ya vakancar / ed ad-extere voyajar / –deklamis Polonia.

La rezisto ad obediari esis tante granda ed skandaloza, ke oportis venigar doktoro Corbalán ipsa, la direktero dil kastelo-repozeyo, por ke lu probez konvinkar le Schneider pos kalmigar li. Segun semblo, la ceno quan la chefa doktoro koaktesis spektar esis absolute ne-obliviebla. Thomas e Polonia su lasabis falar sur la ligna ceneyo dil salono Idal, ed ibe, koram la tota Idistaro, li startabis enorma e maxim bruizoza protesto, dure batante per sua pedi la ligna konstrukturo, e palmo-fragante sencese dum lautege klamar. Li montris su tante nervoza e ne-kalmigebla, ke, fine, doktoro Corbalán rezolvis imperar dormigar li per metodo fulminanta, olqua quik vinkis lia rezistado. Tamen, kande li vekis, li duris insistar obstineme, ca-foye per startar grava striko konsistanta ek ne plus manjar, til ke lia sakra yuro vakancar respektesos, nam li preferas mortar pro hungro kam renuncar vakancar e voyajar lor la duesma duimo di aprilo. Anke ca-kaze le Schneider facile vinkesis, nam lia familiani en Germania balde autorizis alimentar li “altramaniere”, se vere necesa. E yen ke nia paro, pos ta nova desvinko, semblis advere aceptar kun rezigneso lia fato, ma, fakte, li nur chanjabis sua strategio, vizante atingar sua skopo anke “altramaniere”...

E yen ke, certena dio dil duesma duimo di aprilo, Thomas e Polonia, desaparitis ne nur de sua chambro, ma mem del kastelo.

De pos ke on koncieskis tal grava desaparo, on quik komencis serchar li che l'internajo dil enorma klozilo mura, nam esis tote ne-posibla, ke le Schneider fugabus transirante olca.

Fine, un del grupeti serchera, pos trairar la zono boskoza lokizita ye l' dorsa parto dil kastelo, atingis la mikra lago. Proxim la lago, la ligna dometo. Ed exter olca, la Germana spozi, qui esis quiete prenanta la suno sur paro de komfortoza hamaki.

Arivinte apud Thomas e Polonia, yen ke ulu dil grupeto lin salutis advere ironioze:

–Bon jorno, siori! Kad ica-yare vi fine selektis turismo rural?

–Kara samideano: ni tre multe prizas la turismo rural, e ni rezolvis juar ol per instalar ni en ica kalma e belega loko por pasar hike nia kurt aprilvakancperiodo –dicens Thomas.

–Ho, yes! Ho, yes! / Omno hik' esas beles' / e ni ju ver felices' / per juar ver liberes' / –deklamis Polonia.

Segun semblo, le Schneider, pos eskapar de sua dormo-chambro e mem del kastelo ipsa, marchabis en la bosko, dum preske un kilometro, til transirar olta ed atingar la mikra lago e la ligna dometo, ube li advere su instalabis kun omno necesa por sejourar ibe dum plura dii: vesti, nutrivaji, medikamenti, edc. Li simple plenigabis du granda dorso-saki, e sucesabis ekirar, fugeme ed aventureme, survoye a lia skopo: la dometo dil lago.

Kande dissavigesis la noticio, ke l' honorinda fuginti trovesabas kom sana e sekura che l' dometo dil lago, e ke li decidabas vakancar ibe, doktoro Corbalán rezolvis respektar tal decido, nam la sola alternativo esabus anular lia personaleso. Tamen, il quik aranjis omno por ke Thomas e Polonia povez subisar nula problemo, od adminime por ke li povez permanente surveyesar da flegistino, quan il sendis al bela vakanceyo por akompanar li. Le Schneider volunte aceptis tal kompaneso, e tale li ganis la privilejo durar vakancar e voyajar “ad-extere” lor la duesma duimo dil monato aprilo, sempre ke li sejnors en la ligna dometo dil lago Tourignon ed aceptos afabla flegisto kun li.

De pos lore, nia Germana paro ne plus mustus fugar del kastelo, nek irar pede tra l' bosko, transportante pezoza kargajo sur lia dorso. De pos lore, Thomas e Polonia disponus ofical vehilo.

E yen ke, retroveninte aden mea lora realeso, olta qua igis me stacar proxim la tablo an olqua le Schneider esis sidanta, me devis exkuzar me, nam anke me mustis ekirar la salono Idal por instalar me en la chambro quan on rezervabis a me. Quankam esis advere plura chambri disponebla, on invitis me prenar olta quan, segun mea intuico, nulu dezirus: olta havanta kom vicino nia nervoza e bruisoz amiko, Matusalem. Dum la skarsa minuti, quin me restis en la chambro ye ta unesma foyo,

me povis klare audar du o tri stranja frapi veninta de mea samparietano. Me questionis me, ka me sucesos dormar ibe. E me pregis Santa Ido por ke l' bruiso esez desforta e desofta, adminime dum la nokto, kande mem l'olda e nehaltigebla Volaptükisto, Matusalem, supozeble mustus repozar.

Pos ekirir mea privata sejourneyo, me regardis mea horlojo, e me konkluzis, ke, ante irar dinear en la manjochambro, me ya disponas suficanta tempo por kurte vizitar mea olima samskopani, qui luktabis favore ad Interlingua, Esperanto klasika ed altra LIA-sistemi.

Arivinte en la granda vestibulo, me renkontris anciena ed estimata konocato di me, e ni intersalutis:

–He, Pepe! Quale tu standas? Ad-ube tu iras? –me questionis.

–He, Pako! Ka tu hike? Ka tu fine sendesis aden Tourignon por ke tu povez repozar? Me standas bone, e nun me facas mea kustumal “turo” por saveskar, kad omno esas en ordino che l' diferanta LIA-grupi rezidanta en la kastelo –lu respondis.

–Oke, Pepe! Me venis adhike, hodie, por vizitar e salutar vi omna, ma on demandis de me plulongigar mea vizito, ed on invitis me sejournar hike, mem dum plura dii, se me deziras lo, do, maxim volunte, me rezolvis aceptar tal afabla invitajo.

–Oke, Pako! To ya povas esar interesanta ed amuzanta experimento, se tu questionas me –la Suedo dicis enigmatoze.

Ka Suedo? Ka Suedo nomesata Pepe? Ho, yes! Me ipsa baptabis ilu tale kom joko, kande me renkontris ilu unesma-foye, e pro lua aspekto, e pro lua karakteriziva pronunc-maniero: “Ho!”, me klamis lore, “ka tu de Suedia? Irgu jurus, ke tu de Andaluzia, amiko!”. E kande me saveskis ilua familio-nomo, Nordström, me quik adjuntis: “Ho, yes! Nordström. Pepe Nordström”. E de pos ta tempo, omnu komencis nomar lu Pepe. E de pos ta tempo, Pepe, e nur Pepe!, komencis nomar me Pako, pro ke, luajudike, anke me, joke, aspektus quale tipal Andaluzo, ve!

–Bone, Pepe! Me joyas rividar tu e rividor tu dum mea hika sejorno, ma nun me devas irar salutar Interlingua-isti –me dicis.

–Bone, Pako! Nun, tu trovos preske li omna asemblita en la salono Interlingua, se tu questionas me –lu respondis.

–Oke, me iros ad-ibe! Til balde, Pepe Nordström!
–me adeis lu.

–Til balde, Pako Pako! –lu men *adeis ironioze.

Dum ke l’ Suedo, maxim probable survoye al salono Idal, direktis sua pazi al koridoro quan me jus livabis, anke me duris marchar, transirante l’ vestibulo e trairante parto dil altra longa koridoro, til atingir la salono dil Interlingua-isti, quan me eniris por salutar plur olima samskopani, e savigar da li, ke me restos inter li dum kelka dii. En la salono, me renkontris, ultre, plur anciena

reprezentanti di altra LIA-sistemi naturalatra, qui, segun semblo, anke meritabis rezidar e repozar enkastele. Pos kurta vizito, me retromarchis til ke me arivis itere en la granda vestibulo, de ube me acensis per lifto al supra etaji, olti dil Espisti, por anke vizitar e salutar kelka samideani konocata di me, ed informar li, ke me sejnors inter li dum plura dii.

Atinginte l' triesma etajo, me renkontris ibe, meze dil Espistaro, l'amiko Oktavio Dupont, la Franca poligloto, qua esis 'bablanta' en Esperanto klasika. Kande me povis diskrete proximeskar ad ilu, me lun salutis tale:

–He, Dupont! Ka tu hike, nun? Me renkontras tu omna-loke!

–Hola, Parkata! Nun e hike, me praktikas Esperanto klasika. Me nun-tempe repetas Araba ed Islandana, e kaptas l'okazono por praktikas Espo hike. Me tamen preferas Ido.

–Ma, ka tu advere progresas en tanta lingui? –me questionis.

–Quo? Merdo! –lu respondis–. Pardonez a me, ma me havas orelo quaze sorcita, e me povas audar preske nulo per ol. Voluntez parolar a me adhike, che mea orelo bona!

–Oke, Dupont! Ka tu obtenas progreso che tua tanta lingui?

–Ho, yes! Tote yes! Ma me mustas repetar li por ne obliviar li.

–Ma, ka tu advere 'parlas' Arabe, Islandane, Volapüke, edc., Dupont? –me kandide questionis, e me

quik repentis questionir, kande l' Franco startis demonstro kin-minuta, komencanta per sorto di pregajo en l'Araba, e duranta per mixar amaso de lingui.

E pose, Oktavio Dupont proximigis sua boko a mea orelo, e konfesis a me, tote deslaute e maxim diskrete:

–Me havas plusa motivo por praktikar Esperanto klasika hike: hike trovesas plu multa e plu bela mulieri kam irg-altra-loke.

Pos mea rapida vizito en la supra etaji, vice utiligar la lifto, me rezolvis decensar pokope l'eskhalero por tale konocar ed explorar la loko, ube Proski dicit subisir mikra acidento per mispazar, falar e rular sur la gradaro, inter la duesma e l'unesma etajo. “Ho, la rulado mustis esar advere konsiderinda!”, me pensis. Tamen, yen ke l' Galisiano, prezunte frapo-avida, e forsan mem frapo-dependanta (ka masokisto?) sucesabis pasable bone, ka?

Arivinte che l' vestibulo, me sercheskis la manjo-chambro, e me quik renkontris plura kompani survoye ad olca. E yen ke me povis audar la sequanta konversado inter du de li, nome Paul Marée e Jeremy S. Watson, Britaniano, ilqua esis komentanta:

–Ho, yes! Esis vera desfortunajo, ke vua samlandano, Louis Couturat, mortis en 1914 pro absurd automobil-acidento provokita da vehilo militala...

–Kad “absurd acidente”? –interruptis Paulo–. Ne esez naiva, mea kara Watson! Nul acidente! Me parias, ke ta vehilo militera esis Espista, e ke lo eventis nule hazarde od accidente, ma tote premedite ed intence.

–Ho, Marée! Pro quo vu tante odias l’Espisti?
–klamis Watson.

–Me certe odiegas l’Espisti pro ke li esas odiinda e fanatika.

–Ma ne omna Espisti esas fanatika, ka yes? –duris Jeremy.

–Kompreneble, Watson! Kelki de li esas nur odiinda.

–Oke, oke, Marée! Ne iraceskez e restez tranquila! Ni obliviez l’Espisti, e ni chanjez ad altra temo. Ka vu ja konocas la famoza palindromo quan me lernis de la Hispana? Me tre prizas olta. Yen ol: “Dabale arroz a la zorra el abad” (Rizon esis donanta la abadulo a la foxino).

–Ho, Watson! Me kelke savas la Hispana, e ta palindromo esas same anciena kam kakar “agachao”. Parenteze: me kakas adsur la fanatikeso Espista! –vomis “Koyoto” Marée.

–He, Marée! Ka vu duras konservar vua privilejo ne prenar medikamenti? –la Britaniano questionis.

–Evidente, mea kara Watson! Me nule prenas kemial medikamenti, ma nur mea herbori natural; yen pro quo me duras esar ne-Espisto. Me forte konjektas, ke Espisti pokope infiltris aden certen laboratorii por dominacar ni omna per ulsorta drogo.

Kande Germana samideano (Maximilian Zucker) e me ipsa esis preske enironta la manjo-chambro, yen ke ni audis proximeskanta voco di muliero klamanta, forsan mi-joke: “Helpez! Helpez! Sokurso! A me la gardistaro!”. Max e me interregardis kun astono duminstante, e quik ni vidis aparar Polona samideanino, Natasza Kuszczak, qua esis kuranta vers la manjo-chambro, e qua haltis nur kande lu arivis apud ni. Kun vizajo redeskinta e respirante kun difikulteso, el duris klamar:

–Helpez, me pregas! Lu persequas me! Lu persequas me!

–Qua persequas tu, Natasza? Kad itere Dupont? –dicis Max.

–Ho, no! Dupont persequas nun la postistino! Petardowski!

–Ka Petardowski persequas tu? –me questionis el kun surprizo.

–Ho, yes! Ed il parolis a me en Eureka, mem kande ni esis sola!

–Ed ube la problemo? –me duris–. Ni omna ‘parlas’ Eureka.

–Ho, yes! Ma Petardowski e me esas Poloni, e tamen il parolas a me nul-tempe e nul-kaze en la Polona, ma nur en Eureka! Helpez me, me pregas, e voluntez dicar ad il, ke vi ne vidis me!

Jus enirinte la bela Natasza la manjo-chambro, yen ke apareskis, marchante hastoze, l'amiko Piotr Dowski, nia kara Petardowski.

Kande lu fine arivis apud Max e me, lu salutis ni e questionis:

–Saluto, Max! Hola, Parataka! Ka vi vidis Natasza? Mi serchas el. Me regratios vi pri via informo del hodie, la 24ma di kuranta monato oktobro, di kuranta jaro 2030, di kuranta seculo XXI.

–Ka Natasza? El esis en la salono Idal, ka ne? –respondis Max.

–Ho, yes! Anke mi esis ibe, kun el, ma, tote ne-expektite, el komencis responder a me in la Polona, e poste, el fugeskis del salono e de me. Mi non komprenas pro quo el ne deziras parlar a me in Eureka, sed nur en la Polona. Me multe bezonas praktikal nia komuna LIA por fidindigar mia lingvo e mia lango. Forsan, Natasza Kuszczak pensas, ke mi estas tro primitiva e tedanta por relatar kun me, ka ne? Tamen, mi es vera specialisto pri dictionarios, e me scias “expektite, fidindigar”...

–Kar amiko Petardowski! –Max interruptis lu–. Obliviez tua sucii! Tua Eureka-mix es la max amuzanta Eureka en la kastelo di Tourignon: ton me opinionas. Do, ne suciez, samidealisto!

E lore, la Germano pozis sua brakio sur mea shultri e dicis a me:

–Me tre joyas, ke tu es hike, amiko Spartaka! Bonvenez inter ni!

Mea unesma dineo en la manjo-chambro dil chefa etajo dil kastelo-repozeyo “Bois de Tourignon” esis pasable tranquila. En la supra etaji, l’Espisti disponis plura manjo-chambri por sua plura centi de reprezentanti. Me havis la honoro e la plezuro dinear, entote, apud apen plura deki de homi, qui brave luktabis, sive favore Ido, sive favore Interlingua o mem altra helpo-lingui naturalatra. L’amiko Matusalem, l’olda e nervoza Volapükisto, juis la privilejo repastar en sua chambro, same kam damzelo Rottenmeier, segun informo quan me recevis de mea kompani.

Quankam Peter Pound e Louis-Marie Royal, Petro e Ludoviko, de multa tempo ante lore esis evitanta sidar kune an sama tablo, yen ke ilca, dum pasar apud ilt, pro kuriozeso, tushis ulo quo sempre akompanis Petro omnaloke: lua ne-separebla talismano.

–He, vu, Ludoviko! Esperantistacho! Ne plu tushez mea kara talismano, ed irez sidar an vua tablo! –klamis Petro.

–He, vu, Petracho! Me iros sidar kande me deziros lo! Pro quo me mustus obediar vu, yunulo aroganta!? Me desestimachas vu! Pluse, me ja deskovris quon vua talismanacho kontenas, nome mi-“pound”-a monet-pecegi, sama kam olta quan vu surhavas kom sorto di medalio: antiqua monet-pecegi di duima “pound”. Vu agus plu saje per chanjar a monet-peci mi-eura, tante plu ke la “pound” delonge desaparís de Unionita Rejo.

–Ne mentiez, Ludovikacho! To nul-tempe eventos!
–respondis furioze Petro, dum klemar fortege sua talismano.

–Ho, Petracho! Vu tote justesas! To ya nula-tempe eventos, ma nur pro ke to ja eventis, ve! Priquestionez irgu cirkum vu, “mister” Pound! –Ludoviko finis ironioze.

Lore, Petro staceskis de sua stulo, minacante Ludoviko per la famoza talismano, ed ilca, quankam kun pasabla digneso, mustis durar marchar survoye a sua tablo.

Segun semblo, la karega e ne-separebla talismano di Peter Pound konsistis en maxim rezistanta duopla kalzeto dil armeo Sueda, plenigita per antiqua monet-pecegi mi-“pound”-a, ed olta esis armo advere danjeroza per olqua Petro, olim, furioza kontre la duranta provoki da Proski, atakabis ilca, qua, nur per miraklo, sucesis movar sua kapo justa-tempe por evitar la karezo dil harda e pezoz amuleto, olqua, trovinte nulo altra quon frapegar, yen ke frapegis sur la mikra ligna tablo, qua esis ibe, ed olun frakasis. De pos lore, anke quaze per nura miraklo, Petro povis durar konservar sua rara e danjeroza talismano, ma kondicione ne plus uzar ol kontre personi. Yen ilua privilejo.

Pos ke ni finis dinear, ni omna iris ancor-foye en la salono, ante irar dormar. Dum trairar la koridoro, Max questionis me:

–Ka tu prizus vizitar e salutar mea maestro, Fritz-Dieter Name?

–Ka sioro Name? Kompreneble, Max! Ma, pro quo me ne renkontrabas lu ante nun? –me deziris saveskar.

–Pro ke lu jacas malada en sua chambro. Lu subisas la max rara maladeso. Me ne mem memoras exakte quale ol nomesas, ma mea maestro ne plus parolas, nek manjas, nek regardas, nek rikonocas ni. Lu semblas restar tote absenta –respondis Max.

–Ho, me regretas lo! Nu, me volas adminime vizitar lu, Max.

Kande Max e me eniris la dormo-chambro dil olda Germano, ni quik vidis lu sidar sur komfortoza stulego, ma lu movis ne mem mikra muskulo di sua vizajo. Nula movo. Nula reakto. Total absenteso. Malgre omno, la loyal Max intencis lo ne-possibla:

–Bona vespero, Maestro! Me havas surprizo por tu: esas hike famoza vizitanto, qua deziras salutar tu. Yen l’amiko Spartaka.

Nula movo. Nula reakto. Total absenteso.

–Tu ipsa povas konstatar lo, amiko: mea maestro reaktas a nulo; ne mem a tua nomo e vizito –plendis Maximilian Zucker, Max.

–Quante me regretas lo! Me joyabus ‘parlar’ kun ilu –me dicis.

Lore, ‘subte’, folega ideo venis en mea kapo. Ka stranja maladeso? Ka nula reakto? Me probus. Pro quo

ne? Quon ni riskus perdar per probar? E yen ke me proximeskis al malado, flexis mea gambi, apogis mea brakii sur ilua genui, regardis rekte ed intense ilua okuli, e dicis ad ilu, lente e vortope:

–Kar amiko Fritz: me esperas ke tu adminime povos audar to quon me dicos a tu, nam me devas informar tu pri ulo quo certe interesos tu. Me devas dicar a tu, nun e hike, ke sempre esis plu multa Idisti en Hispania kam en Germania.

Ka mikrega movo che Fritz? No, me nur imaginabus ol. Nula movo. Nula reakto. Total absenteso. Tamen, me insistis:

–Do, kara Fritz, ne Germania, ma Hispania es la lando qua sempre donis al mondo ne nur la maxim granda nombro de Idisti, ma anke la maxim laborema e kompetenta Idisti.

E yen ke, pos kelka sekundi, segun semblo, mea diskurso mustis atingar la cerebro dil olda Germano, ilqua komencis movar la mandibulo ed apertar la boko, quaze sen dominacar oli. Ilua okuli ganis brilo ed intenseso, ed il mem regardis me. Pos plura balbutaji, il fine sucesis startar ‘parlar’ yene:

–“Nein”. No. Ne Hispania! Germania! Germania sempre esis la lokomotivo Idal, name Germania esas la lando qua donis la maxim granda nombro de Idisti, e pluse, inter ici, uli ek le maxim laborema, savoza e kompetenta, name...

Dume, tote nervoza, Max kurabis vers la pordo, apertabis ol e komencabis klamegar meze dil koridoro:

–Miraklo! Miraklo! Mea maestro rivenis! Venez helpar, me pregas! Sioro Name retrovenis a ni! Hastez! Hastez!

Quik arivis en la chambro paro de flegisti, qui, absolute astonita, povis ipse konstatar, ke l’ miraklo advere produktesabis, nam l’amiko Fritz-Dieter Name durigabis sua senfina diskurso. Malgre omno, me perceptabis ke, fakte, l’olda samideano Germana reaktabis automate, ma sen sucesar rikonocar me.

E quale Jesukristo, pos simila “miraklo”, me dicis al flegisti:

–Donez a lu manjajo!

–Ho, yes! Manjajo! Manjajo! Me hungras! E voluntez anke portar a me drinkajo, name me durstas. Biro. Germana biro, me pregas! –klamis nia karega retroveninto, nome sioro Name.

Kande doktoro Corbalán eniris la chambro ed ipse konstatis la nova stando di Fritz-Dieter Name, ilta, maxim ecitita, ma afable, direktis a Max e me la sequanta vorti:

–Kar amiki: voluntez ekirar la chambro! Ni certe sudorifos nun.

Max e me quik obediis ed iris en la salono Idal, ube Max, tote nervoza e multe plu ecitita kam doktoro Corbalán, komencis raportar ad omnu lo jus eventinta en la dormo-chambro di sioro Name, ilqua, segun Max, quaze mirakle, rivenabas de sua muteso ed absenteso. Me mustis konfirmar lo dicita da Max, pro ke me perceptis ul-grada skeptikeso che l'okuli di kelka samideani, qui esis regardanta Max quaze ica drinkabus tro multa vino ed, ebria, perdabus la senso di la realeso.

–Me ne kredas, ke s-do Name risaneskis –dicitis Thomas E. Schneider–. Ton me kredos erste pos vidir lo.

–Me ya povas certigar to quon Max asertas. Me ipsa esis ibe, e povis anke asistar la retroveno di sioro Name –me suportis.

–Ed, ultre sioro Zucker, qua certigos to quon vu ipsa asertas, kara samideano? –questionis sioro Schneider.

–Ho, Thomas! Tu es advere desfidema, ka ne? Quale Tomaso l'apostolo, ve! –me klamis–. Tamen, ne suciez! Kande posibla ed oportuna, me ipsa pregos sioro Name naracar a tu ilua vivo kom Idisto por ke tu povez konstatar, ke tua samlandano ne nur itere 'parlas', ma mem sukcesas 'parlar' senpauze dum plura hori.

Quankam me klare perceptis sioro Schneider tremeskar e kelke hezitar, il audacis responder a me lo yena:

–Kara samideano: vu ne pavorigas me. Mem kaze ke lu povus itere parolar, lu certe memorus ne mem sua nomo, Name. Do, nula problemon me expektas de mea kompatinda samlandano.

–Ka vere, Thomas? Me do pregos sioro Name obliviar nulo ed esar maxim detaloza dum ilua naracado. Me dicos a lu, ke tu deziregas saveskar absolute omno prie. Nula indulgo a tua desfidemeso, amiko! –me adjuntis ferme, ma simpatioze.

Thomas E. Schneider paleskis, sideskis an apuda tablo, drinkis glasedo de aquo, e komentis nulo plusa pri nia kara retroveninto, Fritz-Dieter Name, qua, ta-instante, durigus sudorifar flegisti.

La tempo pasis rapide en la salono, e balde arivis la kloko irar dormar. Ulu informabis ni, ke sioro Name standas bone, ke, nun, ilu ja dormeskis, e ke, morge, kande lu vekos, ni saveskos pluso pri quale lu duras evolucionar.

Atinginte mea dormo-chambro, yen ke lekteblesis ulo an-porde:

***** VIZITANTO *****

***** Partarka *****

Segun semblo, on deziris savigar da omnu la preciza loko, ube me esis plasizita, e mea rolo o kondiciono di vizitanto; ma, ton lektinte, me sentis me quale sorto di exterterano, o mem quale reprezentanto di stranja helpo-

linguo nomizita Vizitanto; maxim aparte, kande me
rilektis lo skribit an la pordo apuda:

***** VOLAPÜK *****

***** Matusalem *****

Me quik eniris mea chambro, e havis l'agreabla surprizo, ke, pos plura minuti, me audis nula bruiso veninta de mea vicino, Matusalem. Maxim probable, il esus dorminta, e anke me iris en mea lito por repozar. Tamen, malgre l' silenco regnanta, me ne tante facile sucesis dormeskar, e me trovis me ipsa pensanta pri la vivo exter-kastela: la vivo quan on travivas en la yaro 2030...

Quale dicite, la triumfo di nia neutra helpo-linguo internaciona, ne nur en Europa, ma anke en Amerika ed en la cetera mondo, esis ulo tote ne-kontestebla e ne-haltigebla. Apud la nomizo "Eureka", la linguo anke nomizesis "KLA" (Komuna Linguo Auxiliar). Tale, on esis honorizanta la gravega konkurso KLAE, organizita dal Uniono Europana, de ube, fakte, ekirabis nia komuna linguo helpanta por fine divenar komuna linguo dil tota planeto. E kande tal nomizo, KLA, disvastigesis, yen ke quik produktesis fakto anekdotal en Katalunia ed inter Katalune-'parlanti', nome, existas famoza dicajo en la Kataluna, "Parlar clar i català" ('Parlar' klare e Katalune), en olqua Kataluni ne pronuncas le "r" final. Do, kand on esis questionanta Kataluno: "parles KLA?"

(Ka tu ‘parlas’ KLA?), ica esis quik respondanta: “Ho, yes! KLA i català” (KLA e la Kataluna).

E dum pensar e durar pensar pri tal anekdoto e plusa relatantaji, yen ke me fine dormeskis en mea advere neta e komfortoza lito.

Ye l’ morga dio, fru-matine, me vekigesis per milda e maxim agreabla muziko sonanta en mea dormo-chambro. Apen kelka sekundi pose, Matusalem komencis salutar la nova dio per saltegar quale kanguruo, se vi permisas a me raportar lo imaginita da me dum audar la bruiso veninta de ilua chambro.

Plu tarde, kande, pos ekirir mea dormeyo, me esis marchanta en la longa e larja paseyo survoye al manjo-chambro por dejunetar, yen ke me audis, ye mea dorso, la voco di ulu jus aparinta:

–He, vu, vizitanto! Haltez e montrez a me vua kamizo!

Me quik haltis e turnis la kapo. “Ho, no! Hororo!”, me pensis, pos rikonocar Norman Copy-Bright, Usano, e deskovrar ke lu e me esis portanta sam-kolora e sam-modela kamizo.

–Bon jorno, Norman! Quale tu standas, amiko? –me salutis ilu.

–Me standas male, pos ke me vidis vua kamizacho. Me pagis tre multa pekunio por obtenar ica kamizo azurea Italiana, ed ol esas ya modelo ekzuziva, unika.

Do, vu portas nur kopiuracho, imituracho. Ube ol fabrikesis? Dicz a me! –aboyis Norman.

–Ka kopiuracho? Kad imituracho? Por me, ico esas nur kamizo, azurea kamizo quan me certe prizos –me protestis–. Ol kompresis po tre poka pekunio en un “Todo por la patria a 100” (Omno por la patrio po 100 [“pesetas”]), qua es la nomo populal e jokoza quan on donas en Hispania ad olima kazerni dil Civil Gardistaro, qui pose divenabas granda vendeji specialigita pri irgo chipa, ne nur nova, ma anke uzita.

–Ho, yes, me vidas! Ube fabrikesis vua chipajo? –ilu insistis.

–Mea kamizo fabrikesis en Bangladesh –me dicis kun fieroso.

–Ho, yes, Bangladesh! Chipa ed exotika lando –ilu adjuntis.

–Oke, Norman! Me anke joyas rividar tu. Me iras dejunetar. Kad ulo plusa, amiko? Venez kun me al manjo-chambro!

–Ho, no, danko! Me iras kun vu nula-loke. Me nur rekomendas a vu desmetar vua imituracho, nam ol esas absolute mokinda.

–Ho! Ka tu ne ja komprenis, Norman? Por me, ico esas kamizo: nulo plusa. Ed ito esas kamizo: nulo plusa. Tamen, nule suciez, amiko! Me sejnors inter vi dum nur plura dii. Pose, tu riganos tua kara ed importanta ekkluziveso kamizal. Kurajo ed adavane!

–Me perdis nula ekkluziveso. Mea kamizo duras esar ekkluziva.

–Ka vere? Do, mea kamizo mustas esar inkluziva, ka ne? –me komentis ironioze–. Italia, Bangladesh e ni omna vivez, amiko!

Segun semblo, Norman Copy-Bright komprenis nulo, e lu duris:

–Me postulas de vu desaparigar vua kamizacho; kontree, me certe denuncos vu pro posedo ed uzo di ne-legal kopiuracho. Me ne amas denuncar, ma se lo esus necesa...

–Ho, Norman! Ne esez tante maligna! Kontree, tu certe iros en l’inferno –me komencis jokar.

–Kad en l’inferno? Vu nule pavigas me, nam me esas ateisto de multa yari ante nun –respondis l’Usano.

–Ka vere, Norman? Ka tu tote certas, ke existas nula inferno?

–Me esas ateisto konvinkita, e me nule kredas, ke l’inferno existas –ilu adjuntis kun aparanta fermeso.

–Ho, yes, amiko! Ma, quale’ certeskar kad existas inferno o ne!? Ulte tua kredo e tua konvinkeso, forsan, advere existas inferno, ube esas plorado e krakado di denti. E se tu esis maligna infanto... –me duris joketar.

–Me esas ateisto, e me nule amas askoltar tala stultaji –ilu asertis, ma nun kelke nervoza e tremeskanta.

–Me nur dicas, ke se tu agas maligne, forsan, tu eniros l’inferno.

–Ne plus tormentez me per tala kozi, me pregas! –il fine klamis desquieteskinta e sudorifanta.

–He, Norman! Me nur jokas! Voluntez kalmeskar, amiko! Se tua koncienco reprochas nulo a tu, adavane! Nula problemo. Tamen, se tua koncienco protestas kontre tua agado, voluntez kalmigar ol. E nun, permizez a me naracar mikra anekdoto: dum mea puereso, singla-foye, quik pos onaniar, me sempre esis dicanta la prego “Mea Sinioro, Jesukristo”; tale, kaze ke me hazarde mortus, supezeble, me esus evitanta la posiblaĵo mortar kom pekanto ed irar en l’inferno. Notinde, ke me mustis dicar tal prego pasable ofte, e ke to omna pluduris til ke, certen-die, me questionis me ipsa: “Ma, pro quo me agas tale? Se me agas male, me ya devas cesar agar, e se me ne malagas, me ya devas cesar pregar, nam esas nulo timenda”. Parenteze: olim, dum ke ton me esis naracanta a mea spozino, yen ke lu interruptis me, klamante kun kandideso. “Ha! E lore tu cesis onaniar”. “Ho, no!”, me respondis, “lore me cesis pregar”. Kompreneble.

Norman Copy-Bright askoltabis mea anekdoto maxim atenceze.

–Oke, Norman! E nun, me iras dejunetar. Til balde, amiko!

–Vartez, me pregas! Me metos altra kamizo ed akompanos vu.

Segun semblo, pos la dejuneto, senhaste, por profitar la koldeteso dil unesma hori dil matino, esis kustumo sportar per ludar konkurencante che l’ diversa sport-agri

existanta en la klozilo dil kastelo-repozeyo “Bois de Tourignon”. Ibe, singlu esis juanta la chanco praktiki sia sporto preferata. Mem Matusalem, l’olda e nervoza Volapükisto, qua esis preske tote ne-kapabla adaptar su ad ulo, sucesabis partoprenar e konkurencar pasable bone che paro de sporti: rugbio e volebalo. Esis absolute ne-possibla adaptigar Matusalem en futbalo, nam l’oldulo, ultre disdonar amaso de pedo-frapi inter ilua rivali, havis nula problemo haltigar per ilua manui’ omnia homi adversa, qui probis pasar tra ilua teritorio (inkluzite l’arbitrero), dum klamar: “Volapük! Volapük!”.

Anke tote ne-possibla esis adaptigar ilu che sporti qual basketbalo e handbalo: Matusalem, lor posedar la balono, presadis ol forte kontre ilua pektoro e kuradis vers la ludo-agro rival, sen risaltar olta, furieskante kande ulu esis probanta prenar ol de ilu. Pose, il esis lansanta la balono, sive al korbo sive al goluyo di handbalo, ma sempre kun malega vizo.

Tamen, to omnia esis advere utila por intuigar, ke, forsan, l’olda Volapükisto povus ecelar en rugbio. Ed efektive: Matusalem haltigadis omnu, dum ke ilu, kurante kun la balono presata kontre ilua pektoro, e saltetante kande konvenanta ed oportuna (e mem kande ne), esis preske ne-haltigebla.

E plu tarde, deskovresis ke, se on esus permisanta ul-grada laxeso en la regularo, l’amiko Matusalem povus anke divenar sucesoza ludanto che volebalo, sporto en olqua il esis saltanta quale nulu altra, dum klamar: “Volapük! Volapük!”. Fakte, nia nervoza oldulo Volapükista ganabis tanta protagonismo en ica sporto, ke,

segun semblo, de multa tempo ante lore, nulu en la kastelo di Tourignon referabis ad olta per la nomo “volebalo”, ma, vicee, per la drola nomo “volapuko”...

“Hodie, ni ludez volapuko, Matusalem!”.

“Volapük! Volapük!”.

Ta-die, la 25ma di oktobro 2030, pos la tempo sportar, yen ke produktesis granda skandalo en certena dormo-chambro lokizita che l’ koridoro Idal. Me klare audeskis la voco di ulu klamanta:

–Ube esas mea jileto multaposha? Me nule jokas, kande me dicas, ke se ol ne riaparos ante kin minuti, me denuncos la fakto che la policeyo.

Me arivis en la dormo-chambro di Sir Trevor B. Buckingham (*kuya pordo esis tote apertita) e vidis ilca meze di olta, iraceskinta ed absolute ne-kalmigebla. Plura flegisti e samideani esis kun Sir Trevor, e li esis probanta kalmigar l’Anglo, ma tote vane, nam il aceptis askoltar nulo e nulu, dum durar klamegar:

–Me repetas lo: se mea jileto multaposha ne retrodonesos a me ante kin minuti, me certe denuncos la furto, e venigos la polico aden la kastelo. Me venigos mem Le 10.000, se bezonata. Ube esas mea jileto multaposha?

Segun semblo, Sir Trevor enirabis sua dusheyo, pos pozir sur stulo ilua famoza e quaze ne-separebla jileto

multaposha. Lore, kande, apen plura minuti plu tarde, il ekirabis la dusheyo, yen ke ilua jileto desaparabis de la stulo sur olqua l'Anglo pozabis ol.

Sir Trevor B. Buckingham esis iraceskanta preske nul-tempe, ma kande fine ulo od ulu sucesis iracigar lu, on unesme vidis lu parpaleskar, e pose, furiozeskar per explozo tote ne-haltigebla.

Per “venigar Le 10.000”, il referis a venigar l'armeo Franca.

La sola homo kapabla haltigar e kalmigar Sir Trevor eniris la chambro, e regardis ilu rekte ed intense. Doktoro Corbalán (me ne ja dicabis lo) esis viro du-metra, pezanta plu kam 100 kilogrami, e havanta longa hararo nigra ed okuli profundega, anke nigra. Sir Trevor tremeskis lor vidar la mieno dil kastelestro, dum observesar da ilca, pro ke il quik memoris hipnotigesir olim dal doktoro, e pose, il saveskis ke, hipnotigita, il interpretabis la kansono titulizita “Yellow submarine” koram sempre plu kreskanta askoltantaro. De pos lore, Sir Trevor advere timidigesis da doktoro Corbalán.

–Sioro Buckingham: voluntez askoltar me maxim atencoze, nam me nule povas perdar mea tempo! –la doktoro dicis serioze–. Nulu furtis vua karega jileto multaposha. Me memorigas da vu, ke ni interkonkordis pri solvar enigmati, ka ne? Do, ulu simple prenis vua jileto e celis ol ula-loke por ke vu satisfacez vua deziro serchar ol e trovar ol, se posibla.

–Ho, yes! Ube mea kapo? Pardonez a me, doktoro Corbalán! Me nule relatabis ica kazo a nia solvendaji. Me

shamas e regretas la skandalo. Voluntez pardonar me!
–Sir Trevor pregis.

On quik dicis al Anglo la klefa frazo por ke il povez komencar serchar sua jileto, e Sir Trevor ekiris hastoze sua chambro.

Dume, me videskis ulo advere surprizanta: yen ke Maximilian Zucker e Fritz-Dieter Name esis en la paseyo, pokope marchanta e proximeskant al dormeyo di Sir Trevor, ilqua jus departabis.

“Ho, sioro Name ne nur retrovenis de sua absenteso, ma mem ja sukcesas marchar; to semblas a me duopla miraklo”, me pensis.

Arivinte la paro apud me, me salutis Fritz kun aparta joyo:

–Hola, Max! Bon jorno, Fritz! Quale tu standas, amiko?

Segun semblo, sioro Name rikonocis me, nam il respondis:

–Pasable bone, danko. Me tre joyas rividar tu, amiko Prataka. Max komentis a me, ke tu esas hike kom vizitanto, e ke tu provokis mea risanesko per dicar a me ulo quo igis me reaktar. Danko, amiko. Tamen, me ne tote riganis mea kapableso memorar, olqua ja esis kelke febla ante mea maladesko. Do, me ne memoras ka me ja naracis a tu mea vivo kom Idisto, name...

–Ho, yes, kara Fritz! –me haltigis la Germano–. Me savas omno pri tua vivo kom Idisto. Voluntez questionar me irgo prie, e tu konstatos ke me lernis mem to quon forsan tu obliiviis.

Lore, me vidis Thomas E. Schneider proximeskar a ni del altra extremajo dil koridoro, e me quik “okultacis” Fritz per mea korpo por ke ilta ne povez deskovrar la prezenteso di ilca. E dume, me duris ‘parlar’ a nia estimata retroveninto:

–Tamen, kara Fritz, yen ke sioro Schneider deziregas saveskar omna detali di tua vivo kom Idisto, nam, segun semblo, tu ne ja naracis olta ad ilu, ed il certe lamentas indijar tal grava informo. Do, kande tu renkontros sioro Schneider...

E sioro Schneider arivis, e malgre la surprizo, vidis e vinkis:

–Kara samideano! Ka vu vere risaneskis? Se me ne vidas lo, me ne kredas lo! Quale vu standas, honorinda samlandano?

–Ho, yes, kara Thomas! Me standas sate bone, danko. Me joyas rividar vu, e joyas komplezar a vu per naracar a vu mea vivo kom Idisto, name vu deziregas saveskar ol maxim detaloze.

–Kara samideano! Me konsentas, ma, pro mea veteraneso, permisez a me, unesme, naracar a vu, maxim detaloze, ne nur mea longega vivo kom Idisto, ma anke la konkreta stando di la ekonomio en Germania e la tota mondo lor mea Idistesko.

Sioro Name paleskis e su exkuzis avan sioro Schneider:

–Ho, Thomas! Forsan ula-die, kande me pluforteskos. Til balde.

Me quik komprenis ke mea eroro esabis atencigar Thomas E. Schneider pri mea intenco. Tal olda foxulo pensabis ed aranjabis omno por eludar la justa puniso, quan me previdabis por ilu, pro ilua ne-kredemeso. Tamen, anke me pensis, e komencis projetar ulo altra por punisar la Germano; ulo altra quo esus advere tote ne-rezistebla: me dicus al amiko Proski, ke sioro Schneider deziregas saveskar, tam detaloze kam posibla, quale interdiferas Eureka, Isa Kostruasiono Neutra ed Isa Kostruasiono Plus.

E ca-foye, me nule atencigus la olda foxulo pri mea projeto.

Arivis la tempo dejunar, e ni iris aden la manjochambro, ube ca-kaze eventis nulo specal, ecepte ke me, qua esas prefere dextr-uzanto, sideskis adsinistre de sinistr-uzanto Finlandana, ilqua, pos ke nia kudi intershokis du foyi dum manjar, e vidinte ke me chanjabis mea kuliero a mea sinistra manuo, dicis a me:

–Ka me ja iritas tu pro ke me esas sinistr-uzanto, amiko?

–Ho, no! Ne suciez, amiko! Me havas du manui, e kapablesas uzar omna du pasable bone, do nula problemo –me respondis.

Altra-latere, anke an mea tablo, ma opoze di me, esis sidanta Sir Trevor, qua ne ja trovabis sua famoza jileto, pro ke, segun ilu, la klefa frazo esas tro enigmata: “Por la jileto, riskez la paketo!”.

–Ma, quala paketon me mustas riskar? Me komprenas nulo, samideani! –l’Anglo esis plendanta–. Me posedas nula paketo.

Pos la dejuno, ni darfis kelke siestar, e plu tarde, preske ni omna kunvenis en la salono Idal por pasigar la tempo per diversaji. Lore, dum ke me esis konversanta kun Onno la Nederlandano e Mauricio Pérez-Vortari, alias Mauro la Skanero, Kanariano, yen ke audeblisis sorto di kreskanta tamtam-sono en la tota salono.

–Quo to esas? –me questionis mea kompani.

–Ho, no! –klamis Onno–. To esas Ta la Sharlatano, qua havas la privilejo diskursar de sekreta loko preske omna posdimezi.

–Ma, qua esas Ta? Ube lu trovesas? –me deziris saveskar.

–Ta esas “ta qua ‘ta, ma no ‘ta” (Ta esas ta qua esas, ma ne trovesas) –jokis Mauro per amuzanta slangajo en la Hispana–. Segun semblo, Ta permanas izolita ula-loke en la kastelo, ma nulu savas exakte de ube ta samideano parolas a ni megafone.

Dume, yen ke Ta komencabis audigar sua voco:

–Siori Kastelani: Olim me dicis quale...

Nulu en la salono Idal semblis restar indiferent al voco di Ta: uli quik stopis sua oreli per mikra koton-peci, altri dicis maladeskar e quik ekiris la salono survoye al flegeyo, e kelki rezolvis askoltar Ta maxim atencoze; inter ici me ipsa, pro kuriozes.

–Me havas dop me plura kulturi –Ta durigis sua diskurso.

On informis me, ke l’ voco di Ta propagesas mem che l’ gardeni lokizita exter la kastela konstrukturo.

–E to ma tre multe importas a mu (a me, se posibla)
–Ta pozis la punto final en sua advere ne tante longa nek pezoza diskurso.

Pose, me ekiris la salono, ed arivinte an la pordo dil biblioteko “Richard Stevenson”, me asistis la sequanta ceno remarkinda:

–Saluto! Ube esas mea amikino Idia? Qua vu esas? Quale vu nomesas? –questionis Nuno Pinto Valdemoro ad enorma muliero ne-konocata, quan la Portugalano renkontris ibe, che l’ kustumal plaso di sua amikino, Idia Grass, di Germania.

–Saluto, amiko! Me nomesas Nella Grosso, me esas Italiana e nova en ica posteno e mem en la kastelo. Me komencis laborar per helpar en la koqueyo, ma, quoniam me havas kelke ecesanta pezo, pro ke me tro multe prizas manjar, aparte dolcaji, yen ke jentila Idia (qua subisas simila problemo) e me interkonsentis a kambiar singla-

semane nia posteni. Tamen, dum ke fortuneza Idia pezas apen 84 kilogrami, me, kompatinda Nella, pezas plu kam 98 kilogrami. Me manjez libri, nun!

–En ordino, Nella! To ya esis bona selekto, quo certe abutos ad ecelanta suceso –dicitis la Portugalano–. Nu, me venis adhike por prenar la libro titulizita “Por plusa eruditeso”, olqua trovesas en ica biblioteko, segun informo fidinda, quan me jus recevis.

–Quale vu nomesas, amiko? –Nella questionis.

Pos mikra hezito, la Portugalano respondis:

–Me nomesas Nuno Pinto Valdemoro. Ka vu ne konocas me?

L’Italianino konsultis papera listo, e quik ejektis lo yena:

–Me regretas lo, amiko, ma, segun semblo, vu ja lektabas tro multa libri. Me ne darfes servir a vu plusa libro, kavaliero.

–Ma, quon vu dicas? Ka vu jokas? Ube la filmifanto?

–Ho, yes! Kompreneble me jokas –agnoskis Nella–. Me volis nur saveskar quale vu reaktus, se ulu dicitis a vu ulo simila. Tamen, to, quo recente eventis a me, esis nula joko: yen ke me eniris kuko-venderio e demandis mi-dozeno de kuki. Ka vu povas kredar, ke l’ vendisto dicitis a me: “Me regretas lo, siorino, ma, semblas a me, ke vu ja manjabas sat multa kuki. Me ne plus darfes vendar a vu kuki, sen la signatit aprobo da vua mediko. Ka vu ne ja konocas la nova legaro pri saneso?”. Nula joko, amiko! Ka vu povas kredar lo? Me sentis me egardata quaze me

esus ebricho postulanta plus alkoholajo, quan on negas a lu.

–Pos la nuna legi pritabaka, me povas kredar irgo
–Nuno dicis.

–Oke, s-ro Pinto! Pardonez me pri mea jusa joko e mea ‘bablemeso’! Me quik serchos “Por plusa eruditeso” por vu.

–Omno en ordino, s-ro Grosso! –adjuntis afable la Portugalano.

Pos kurta vizito en la supra etaji dil kastelo (tote sensucesa, pro ke preske omna Espisti en oli esis ta-kloke asemblita en la Granda Kapelo Zamenhof), me retrovenis en la salono Idal, e me quik iris renkontrar kun Sir Trevor B. Buckingham, qua esis ‘parlant’ a su ipsa, laute, che angulo dil chambrego:

–“Por la jileto, riskez la paketo!”. “Riskez la paketo!”...

–Quo eventas, Trevu? Ka tu duras senpaketa e senjileta?

–Ho, kara Partake! Me timas ne solvor ica enigmato
–il plendis.

–Se me povus helpar tu, me volunte agus lo, ma...
–me dicis.

–Ma nulu darfas helpar me, ve! –l’Anglo interruptis me.

–Kurajo, Trevu! Me certas ke tu fine trovos tua jileto. Fidez a me, ed esez optimista, amiko! Parenteze:

permisez a me chanjar ad altra temo, qua certe men interesas pro nura kuriozeso. Quale maxim probable tu ja saveskis, me, kom hika vizitanto seĝnanta, ricevus dormo-chambro apuda ad olta dil olda Matusalem. Me ja havis la honoro salutar la Volapükisto en sua nesto, e, malgre ke me nule sucesis igar ilu dicar ulo altra kam “Volapük”, me ya prizus rivizitar ilu, nam semblas a me, ke ta homo gardas por su gravega sekretaji, quin me advere dezirus konoceskar. Tamen, e yen la problemo!, me ne audacas enirar itere ilua chambro, sen unesme informesir pri quo eventas, kande on vizitas ilu ye duesma foyo: ka tu savas kad il esas tale tushema quale dum l’unesma vizito? Ka mem plue tushema?

–Ho, no! Me nule prisavas lo, nam me vizitis Matusalem nur un-foye en ilua dormo-chambro –Sir Trevor klamis e redeskis.

–Oke, Trevu! Ma, me supozas ke tu komprenas mea sucio, ka ne? Segun semblo, nia kar amiko kustumas salutar omna nova vizitantulo per klemar, unesme, ilua paketo, e pose, ilua kulo, do, me questionas me, kad ilu...

–Quon vu dicis? –la Britaniano interruptis me ankorfeye.

–Me dicis, ke me questionas me, ka Matusalem...

–No, no! Quon vu dicis pri klemar paketo? Qua paketo?

–Ho, Trevu! La paketo: mea paketo, tua paketo, ilua paketo, onua paketo. Nia viral organi genital, ve! –me klarigis.

Lore, Sir Trevor, sukusita da stranja emoco, subridis e klamegis:

–Yes! Yes! Yes! Me jus deskovris la loko, ube celesas mea jileto. Pos tota manko di kompreno, subite solvo arivas aden la mento. Tamen, kara Partake, sen vua helpo, me havis nula ideo quale solvar la problemo. Tre bona solvendajo! Danko.

–Ka mea helpo? Quale me helpis tu? Ube celesas tua jileto?

–Ho, yes! ”Por la jileto, riskez la paketo!” –l’Anglo adjuntis–. Mea jileto, sendubite, jacas en la dormo-chambro di Matusalem.

E yen ke Sir Trevor B. Buckingham rezolvis irar en la dormeyo dil olda e nervoza Volapükisto, tam balde kam posibla, por retroganar to quon ulu celis en ol, e quon il tante valorizas, nome ilua karega e quaze ne-separebla jileto multaposhas. Me nul-tempe konocis ulu altra, *kuya konvinkeso solvir enigmato esus tale ferma quale olta di Sir Trevor, ilqua rezonis exultanta:

–E nun, pos atingir la solvuro, nur mankas a me projetar ruzoza strategio, qua permissos a me riganar lo mea, sen esor koakte tushata da Matusalem. Ho, yes! Me vizitos ilua chambro dum ilua absenteso, tale eludante la senshama karezi del oldulo.

–Tamen, il restas en olta omna-tempe. Quale agar? –me dicis.

–Nu, forsan morges matine, dum la sporto-tempo, me povus kaptar la okazono por enirar senprobleme la Matusalemeyo, ka ne? Ma, ho! Morges matine esas tre

fora tempo por me! Ka vu havus la jentilesa akompanar me, nun, til la dormo-chambro dil oldulo, ed enirar olta kun me? –Sir Trevor questionis me.

–Ha, no, amiko! Me regretas lo, ma me eniros ita chambro erste pos ke me saveskos quo eventas ibe dum la duesma vizito. Voluntez atencar, ke Matusalem posedas paro de manui, quin il bone povus utiligar por klemar paro de paketi sam-tempe, ka ne?

–Konsentite, ma, me pregas: venez kun me til ilua pordo, nun!

–Oke, Trevu! Me akompanos tu, ma restos exter la Volapükeyo.

Ekirinte la salono Idal, ed arivinte avan la pordo di Matusalem, Sir Trevor apogis sua orelo an olca por probar audar irga bruiso produktita dal oldulo, quo konfirmus ilua prezenteso enchambre; tamen, maxim stranje, l’Anglo sucesis audar nula bruiso, mem pos plura minuti de orel-apogado, ed il audacis frapetar la pordo. Malgre omno, me, qua esis apud ilu, kelke retromarchis dum ke me expektis askoltar, frue o tarde, la voco dil oldo: “Volapük?”.

Ma, no; nulu respondis, e fine Sir Trevor audacis enirar la prezunta depozeyo celanta ilua jileta trezoro.

–Se nia amiko rivenus, voluntez frapegar la pordo! –il pregis.

Pos apen poka, ma longa, minuti, Sir Trevor ekiris la chambro ne nur astonita, ma anke tote decepitita pro ne trovir sua jileto.

–Me ne povas facile aceptar, ke me ne trovis ol ibe
–il plendis.

E lore, e nur lore, yen ke ni vidis aparar Matusalem, qua, akompanata e helpata da paro de flegisti, esis ekiranta la flegeyo (lokizita meze dil longa koridoro), e marchanta kun difikulteso survoje ad ilua dormo-chambro. Ni quik observis, ke l’oldulo esis portanta la jileto di Sir Trevor, olquan ilu metabis sur sua magra korpo. L’Anglo, tote ecitita, rapide marcheskis vers Matusalem por retroganar la famoza jileto, ma ilca refuzis desmetar ol ibe, ed invitis ilta enirar la Volapükeyo per indikar ol per fingro, dum klamar: “Volapük! Volapük!”. Sir Trevor probis evitar lo, ma, la klefa frazo, segun semblo, esabis absolute klara ed exakta (“Por la jileto, riskez la paketo!”), ed il advere ne ja riskabis sua paketo, do il fine mustis irar en la nesto di Matusalem, qua volunte akompanis ilu.

Apen un minuto plu tarde, Sir Trevor rivenis en la koridoro, kun vizajo redeskinta, ma riganinte ilua kara jileto multaposha.

–Ho! “Riskez la paketo” esis ya nula fumur-kurteno!
–il klamis.

Yen ke l’olda e nervoza Volapükisto ne esis la sola homo qua mustis enirar la flegeyo ta-kloke: segun semblo, samideano Thomas E. Schneider bezonabis urjanta flegadi pro ke lu esvanabis en la chambreto uzita

por emisar radio-programi. E, segun semblo, to eventabis pro ke Paquiño Lemos Proscrito, Proski la Galisiano, prenante maxim volunte, ma kun ecesiva zelo, mea komiso explikar al Germano, tam detaloze kam posibla, la difero inter Eureka, Isa Kostruasiono Neutra ed Isa Kostruasiono Plus, trompabis ilca por igar ilu enirar la solitara chambreto (specale desegnita ed aranĵita por ke l' bruiso ekstera ne penetrez ol), klozabis la pordo hermetika, invitabis s-ro Schneider sideskar komfortoze, e komencabis, durabis, e durabis durigar sua senfina diskurso, til ke l' Germano, qua probabis eskapar la tormento per probar ekirar la chambreto, ma nule sukcesabis, ne plus povabis rezistar olta, e falabis esvanita. La falo esabis tante autentika ed spektaklatra, ke mem Proski suciabis la sanesala stando di sua kompatinda viktimo, e quik querabis la flegisti por ke li helpez la jusa esvaninto.

–Aye! Aye! Ta kerlo responsas pri mea esvano! Ho, ma quante pezoza e tedanta ta kerlo esas! –la Germano plendis, meze dil koridoro, pos ekirar la flego.

E yen ke “Ta kerlo” (nulu altra kam Proski), qua esis stacanta dop sioro Schneider, sen ke ilca koncius pri lo, questionis:

–Quo eventas, Thomas? Ka tu ja parkomprenis mea explikuro?

–Ho, yes, kara samideano! Omnon me komprenis, danko!

–Ka tu do parkomprenis la etiko e la estetiko di mea verko, o kad oportas ke me durez parolar a tu prie, mem plu detaloze?

–Ho, no, s-do Lemos! –la Germano klamis, itere pavorigita–. Me ne nur absolute komprenis la kontenajo di vua grava laboruro, ma mem restas kredema ad ol, ed olun sustenas.

–Ka tu advere kredas ad ol, Thomas? –la Galisiano martelagis.

–Ho, yes! Me kredas ad ol, e kredas irgo quon vu dicos a me, samideano! Me kredas! Me kredas! –respondis sioro Schneider.

–Ton me esperas, amiko! Ma, irga-kaze, se tu havus posa dubito pri ula punto di mea diskurso, ne hezitez questionar me prie, ka? Parenteze: me sempre deziris saveskar lo, ma me nultempe priquestionis tu: quon la litero “E” signifikas en tua nomo?

–Euro. Me nomesas Thomas Euro Schneider. Pro quo?

–Ha, no, pro nulo specal! Simpla kuriozeso –adjuntis Proski.

Lore, me rezolvis probar irar en la gardeni exterkastela, ma la vetero esabis malega dum la tota posdimezo, e kande me atingis la punta pordego, ta-kloke apertita e deslevita, me quik povis konstatar, ke ne ja cesabis pluvegar. Fakte, esis tote ne-necesa atingar la pordego por saveskar, ke l’ diluvio esis duranta, nam ol

evindentesis de irga loko en la kastelo; tamen, me ne koncias la pro quo, ulo pulsas me agar tale.

Me vidis nulu exter la kastelo, ma ulu esis arivanta ye mea dorso, e me do turnis la kapo, e salutis ita ulu:

–He, Chino! Damnita vetero! Ka tu pens ekirar sub ica pluvego?

–Ho, no, kolego! Ma me nervozeskis, e bezonas kelke baptesar per aquo pluva, mem se dum nura sekundi
–lu respondis a me.

Lu nomesis Isidro Bravo Maldonado, alias Chino, e venis de Hispania. E lu havis kustumo maxim partikular, nome salutar edifici, quik pos ekirar oli, e quik ante irar en oli.

–Adio, konstrukturo! –Chino dicis jus trairir la pordego.

Me vidis lu marchar sur la ponto, transirar ol, e retrovenar, maxim rapide, sub enorma, densa, spektaklatra kurteno aqua.

–Hola, konstrukturo! –Chino salutis, kande lu esis rienironta.

–Ho, amiko! Tu advere baptesis. Irez metar sika vesti!

–Ho, yes, kolego! –la Hispano aprobis–. E pose, me iros en la gimnastikeyo por praktikal mea sporto preferata, olqua, me certas, pardesaparigos mea nuna nervozeso. Me vidas lo klare.

–Oke, Chino! Ma, irez metar sika vesti, nun! Tu ya parbalnesis.

–Me sukcesis baptesar, e nun me devas departar.
Adio, vizitanto!

–Til balde, rezidanto! –me respondis ad ilu jokoze
ed automate.

Kande Bravo Maldonado forirabis, me regardis itere
adextere, ed admiris itere la densa kurteno pluva, qua esis
duranta sua advere impresanta manifestado. E me
komencis pensar a mea hemo ed a mea spozino. E me
sentis nostalgio. E me questionis me, ka me esos kapabla
durar seĝornar, dum plura plusa dii, kun mea olima
samideani e samskopani. E me respondis a me ke, sundie,
od admaxime lundie matine, me departos e retrovenos en
mea nesto, apud mea kara spozino, por durar vivar, quiete
e tranquile, mea tranquila e quieta vivo. E me pensis a
mea kolegi enkastela, e me promisis a me ipsa rivizitor li,
ye ne multa tempo pose, kom anka ed advere importanta
parto di mea vivo, ne nur olima, ma mem nuna, malgre
omno.

Ed exter la kastelo duris pluvegar. Ed interne di me
pluveskis.

Lore, me retrovenis en la granda vestibulo, de ube
me prenis la longa e larĝa koridoro ad-dextra, survoye al
salono Interlingua. Arivinte avan olca, me trairis la pordi
ocilanta, dum ankorafoye lektar lo skribita sur oli per tipa
literi Baska-stila: ERROMANIKAKO AKADEMIAN.

Pose, me pulsis la vera pordo dil salono, ed eniris ol. Me quik audis muziko de piano, qua esis akompananta sorto di koro de homi kantanta certena kansono. Ho, no! Vi ne kredos me, kande me dicis a vi la titolo dil kansono, quan li esis interpretanta: “Io in le carcere”. Ho, yes! Me ipsa povis apen kredar lo! Me komencis pensar ke, forsan, on vidabis me proximeskar per TV-kameri, ed on quik startabis plear la sama kansono, sive kom nura joko, sive por mokar me. Se ne, la koincido esabus tro granda, e me ya nule kredas ye l’ hazardo. “Ka li savas plear e kantar nul altra kansono?”, me questionis me ankorofoye.

Lore, yen ke iris en la salono Ron K. Baxter, ilqua, kun sua nigra ed eleganta labor-vesto, esis patrolianta, de hike ad ibe, inter la diversa grupi en la kastelo, same kam Pepe Nordström, la Suedo, qua, pos salutar sua kompano, questionis ilu:

–Kad omno en ordino, Baxter?

–Omno en ordino en Idia ed Esperantia, Nordström.

–Omno en ordino, anke hike, se tu questionas me –dicis la Suedo–. Nun, me facos mea kustumal turo, ma, kad omno duos en ordino che la diversa LIA-grupi, me ne savas. To ya esas interesanta temo quan ni povus traktar plu tarde, ka? Til balde!

–Til balde, Nordström! –respondis Ron K. Baxter.

–Bona turo e til balde, Pepe! –me deziris al Sueda patrolianto.

–Danko e til balde, Pako! –Pepe Nordström respondis a me, dum ekirar la salono Interlingua.

–He, Ron! Quale tu standas, amiko? –me salutis kordiale.

–Quale me povas –dicas ilu, qua esis de sempre vorto-sparema.

–Ed ube tu standas quale tu povas? –me quik adoptis ilua stilo.

–Hike, ibe, transibe... Omna-loke, ve! –adjuntis Ron K. Baxter.

–On asertas ke tu es ubiqua, Ron; ke tu es omna-loke samtempe.

–Ho, yes! Ton on asertas, ve! –klamis enigmatoze nia homo.

–“Errare humanum est, et sapientum est mutare consilium” –me probis surprizar, Latine, la stranja patrolianto nigre-vestizita.

–“Sapientum est”, amiko –Ron korektigis me, ante forirar.

Lore, yen ke me regardis Paul “Koyoto” Marée, Paulo, qua, an apuda tablo, esis ludanta partio di shak-ludo kun Finlandano. Ha, no! Ta Finlandano esis ne nia kara e konocata sinistr-uzanto, Ari Vikinen, *kuya nomon me ne ja mencionabis, ma altra viro, qua, segun semblo, esis ecelanta shak-ludanto, nam, malgre la remarkinda habilesa di Paulo ta-felde...

–Me shakas la rejo, amiko! –klamis la vinkinta Finlandano.

–Ho, no! Merdo! Ul-die me vinkos tu, shakalo –aboyis Koyoto.

Dume, ulu frapetabis mea dorso, e men salutabis:

–Kar amiko Partaketa! Kad itere hike, che la salono Interlingua? Ka tu vizas plunaturaligar e plubonigar tua Eureka-pronunco?

–Tre bone dicita, maestro! Ni certe havas la maxim natural e la maxim bona Eureka-pronunco en la kastelo di Tourignon.

L’unesmo esis Patxi Garin Pereda-Ballesteros, alias Osorio, e la duesmo, ilua ne-separebla Italian kolego, nome Aldo Morricone.

–He, Osorio, Aldo! Quale vi standas? Nu, me venas adhike por vizitar kompani, kolegi, kamaradi e mem amiki. Yen omno, ve! Bone, e anke por askoltar “Io in le carcere” –me finis humuroze.

–Nula problemo, Partaketa! Adavane! Kun du kolioni!

–Eko! Eko! Kun du kolioni! –Aldo suportis lo dicita da Osorio.

E lore, yen ke nia konverso haltigesis da ulu, qua, jus enirir la salono Interlingua, anuncis lautege, tam forte kam posibla:

–He, kompani! Atencez! On itere furtabas la botelego ek oxigeno di Balaton! Ol desaparabas del chambreto!

–Ho, me parias ke to facesis dal Espisti! –klamis Paulo.

Segun semblo, to ja eventabis plura-foye: on desaparigabis l’oxigeno quan la Hungaro, Balaton, esis

uzonta lor ilua programo radiofonal, kande olca esis preske komenconta.

–Ma, qua es la porkacho qua furtas l’oxigeno?
–plendis Aldo.

–Porkacho? Qua es la filio di puto qua furtas ol?
–dicis Osorio.

–Ne su-ciez, a-mi-ki! Me ja kus-tu-mes-kis par-lar sen la hel-po del o-xi-ge-no, lor e-mi-sar ra-dio-fo-ne, do nu-lo gra-va quon me ne po-vas sol-var –Balaton diskursis, lente e silabope.

La Hungaro, efektive, havis nula special problemo lor emisar ilua radio-programo semanal, qua difuzesis quale kustumale. Balaton advere ne mentiabis, kande il asertabis kustumeskir radio-emisar sen oxigeno: me ipsa esabus tote ne-kapabla perceptar ulo aparte stranja dum askoltar ilu, kaze ke me ne saveskabus e konciabus la fakto, ke il esis ‘parlanta’ sen la helpo de sua furtita oxigeno.

E yen ke arivis la tempo dinear. Ca-foye, me sucesis sideskar an la sama tablo kam Napoleon Delon, la Franca samideano, *kuya kompaneson me esabis serchanta, pro ke me havis tre grava questiono por pozar ad ilu; questiono quan me ja pozabis ad altra kolegi, nome la Nederlandani, Jan ed Onno, la Britaniano Watson, e lasta-tempe mem la Germano, Fritz-Dieter Name, ma olquan me nule povabis klarigar: omnu respondabis a me

saveskar nulo, serioza e fidinda, pri la temo. Mea prelasta espero, sioro Name, quan me audacabis interviuvar pos ilua long absenteso ed spektaklatra retroveno, asertabis nule saveskar o memorar ulo tala o simila, quankam il anke konfesis a me obliiir multo pro ilua pasinta maladeso.

Me profitis la cirkonstanco, ke, provizore, nur Napoleon Delon e me atingabis la tablo. La Franco esis reprezentanta mea ultima posibleso saveskar: fakte, esis ancor ulu altra, ma quale se ne, nam me esis absolute konvinkita, ke lu dicus a me nulo, mem kaze ke lu savus omno.

–He, Napu! Quale tu standas? –me salutis Napoleon Delon.

–Tre bone, danko, quankam certe hungroza –il respondis a me.

–Ho, anke me hungras, ma mea prezenta hungro rezultas de mea total indijo de informeso pri ulo tre konkreta, quon me deziras saveskar. Forsan, tu povos helpar me, Napu, nam, adminime, tu certe audabos pri l’afero quan me volas klarigar.

–Quon tu bezonas? Quale me povas helpar tu? –Delon dicitis.

–Oke, amiko: me esos tote klara e direkta –me anuncis–. Quon tu savas pri la famoza telefonajo, quan, segun semblo, plura ULI-prezideri recevis, singlu che su, jus atingir lia prezidanteso? Me audabas forta rumori pri to, ke l’unesma gratuli a ta jusa prezideri advenis de USA, e per telefonajo en l’Angla linguo. Yen la

tradukuro de lo dicita dal telefoninto (pos kurta introdukto), tal qual olta transmisesis a me da ulu: “Bon jorno, prezidanto! Gratuli! Ni joyas pri vua suceso. Voluntez juar vua nova ofico, ma ne troe laborez por la helpo-linguo Ido, nam lo maxim importanta en la vivo es la familio, onua familio, vua familio, ve! La vivo es bela, ka ne? Juez ol kun vua tota familio! Ha, vu povos facile verifikar, ke ni esas qui ni dicas esar, per simple telefonar a ni, sive nun o kande vu deziros lo. La familio vivez! Maxim bona fortune, prezidanto!”.

–Ho, no! –klamis la Franco–. Kad itere tal rakontacho? Me preske obliu ol. Ma, quale on povas kredar a tal absurdajo? Segun me, ulu inventis e disemis ta rakonto, til ke ol fruktifis inter l’Idistaro, malgre ke olta esas absolute ne-kredebla.

–Tamen, kara Napu, me questionas me pro quo ulu inventabus ulo tal, e pro quo l’Idistaro aceptabus kom posibla lo difuzita. Kad ula konkreta motivo por fidar al rumoro? Ka tro multa “familio” e tro poka Ido-laboro, che plura ULI-prezidinti?

Lore, Napoleon e me rezolvis interruptar nia konverso, pro ke du plusa kompani esis arivanta e sideskanta an nia tablo. Tale, sen ulo altra remarkinda, ni dineis e retrovenis en nia rispektiva saloni (olta Idal ed olta Interlingua) por ibe finar ed *adear la dio, ante irar dormar. Supozeble, l’Esperantistaro esus aganta same o simile, che sua manjo-chambro e salono en la supra etaji.

Plu tarde, kande me fine eniris mea dormo-chambro di vizitanto por pasar mea duesma nokto ibe, yen ke me povis itere konstatar, ke esas nula bruiso veninta de mea nervoza samparietano, ilqua, maxim probable, esis profunde dormanta ye ta kloko. Ja en la lito, e ante ke l' somnolo sucesis vinkar me, me trovis me ipsa pensanta, ankorfoye, pri nia mondo en 2030...

Europa ed Afrika interligita ne nur per maro ed aero, ma anke per tero, ed unionita per sama pekunio, nome "euro mundi", o simple "mundi", valuto qua disvastigesis ed adoptesis anke da Rusia e granda parto di Azia til Bangladesh inkluzite, dum ke la cetera Azia, Oceania e la tota Amerika esis adoptinta la "nova dolaro". Fakte, arivabis la tempo, kande ja esis posibla pagar, sive en "mundi" o "dolari", irga-loke en la mondo, ed on mem predicabis, ke, tre balde, amba valuti divenos nur una, olqua atingos la tota planeto Tero e sua satelito, Luno. Tamen, on anke asertabis, ke, lore, forsan, desaparos la modelo pekunia, quan ni konocis til nun, por ke ulo altra tre diferanta arivez en nia poshi.

Ka fumar? Fumar permisesas preske nula-loke, ne mem en la stradi, nek en extera balkoni o terasi, sive publika o privata, e anke ne en onua propra domo, segun cirkonstanci. Ka fumar koram infanti, pueri, maladi o simple homi ne-fumera? Tote ne. On certe povas venigar korpo specal di polico per denuncar irga violaco al nova lego pritabaka. Ti qui deziras fumar (ankore un 10% del populo, quankam la nombro de fumeri esas advere

sempre plu deskreskanta), mustas enirar sorto di publika fumeyi, lokizita proxim stacioni e halteyi. Esas absolute repugnanta, mem por normal fumeri, enirar un ek ta loki, qua kustumale prizentas aero preske ne-respirebla, malgre la fumur-extraktili. To omna konvinkabas plusa e plusa homi cesar fumar, ma, quale dicite, yen ke 10% del popolo duras esar pronta pagar irga pekunio e deskomforteso po ulo quo fakte ne plus esas plezuro.

E tale, dum aspirar aparte profunde la pur aero di mea chambro, me dormeskis, e nulo vekigis me dum la tota nokto.

Tamen, ye l' morga matino, me ne tote certas ka me vekigesis dal agrebla muziko sonanta en mea chambro, o dal bruiso produktita da Matusalem, ilquan me ne povis evitar imaginar ankorafoye saltanta quale kanguruo. Forsan, l'olda e nervoza Volapükisto esis tale praktikanta ul-sorta matinal gimnastiko.

Kontrastante kun l' antea dio (adminime kun la duesma duimo dil antea dio), la vetero esis ecelanta, e, pos dejunetar, me preferis promenar en la gardeni extera, kam irar en la salono Idal, ube, malgre omno, esis asemblita preske l' tota Idistaro, til ke, kelke plu tarde, li ekiris la chambrego, sive por komencar sportar, sive por promenar en la gardeni, la parko, la bosko.

Ye mi-matino, dum ke me esis ludanta mini-futbalo sur harda surfaco, yen ke, pro mea granda entuziasmo ed impetuo, me sukcesis facar golo per mea kapo, ma, quik pose, me faleskis, e mea kapo frapesis kontre l' goluyo. Me sempre havis grosa e harda kapo, ma, ca-foye, la frapo esis tante forta e violentoza, ke me mustis livar la ludo-agro, pro ke me preske esvanis; lore, me rapide rezolvis irar en la fleguyo. Survoye ad ol, me rimemoreskis mea fresha puereso, kande, che l' vilajo ube me kreskis, on nomizis me "Napi" (de Napoleon), juste pro mea grosa e harda kapo, e pro mea granda impetuo: "Ho, Napi! Se tua kapo esus diamanto, tu ya esus richega!", on dicis a me.

Kande, tote sola e kun remarkinda kap-doloro, me fine arivis an la pordo dil fleguyo, yen ke olta esis klozita, e, segun semblo, nulu esis ibe, nam nulu respondis a mea iterata frapetar. Lore, e nur lore, me vidis afisheto anporda, ube lekteblesis:

=Ni quik rivenos. Se ulo urjanta, ni esas en la linjo-chambro=

"Kad en la linjo-chambro?", me pensis. E me subridis dum ke me rimemoris ke, precize ibe, produktesabis mea ne-obliviebla renkontro kun Angus, vizitanto invitata, same kam me ipsa.

Forsan, mea kazo esis ne tante urjanta, ma pro mea sempre plu intensa kap-doloro, e pro sorto di "surkreskajo" orneskinta, e mem prezideskinta, la dextra

flanko di mea fronto, me rezolvis nule vartar la retroveno dil flegisti, ma quik irar en la chambro dil linjaro por querar li. Me ya urjis saveskar ka mea kazo urjas.

To quon me havis la plezuro vidar, jus enirir la linjo-chambro, es ulo quon me ne facile sucesos obliviar: ibe esis el, alte, sur la supra parto di skalo, quan el esis utiliganta por atingar ulo quo esis tote ne-atingebla sen ol, nam to esis jacanta en sorto di armoro situita che l' suprajo ipsa dil chambro. Mea quika reakto, pos salutar el, esis helpar el, adminime plusekurigante la stabileso di la skalo per mea manui, por preventar posibla acidento. El aceptis mea helpeto kun aparanta naturaleso, ed ad el semblis ne multe importar la belega panoramo, quan, sub elua labor-vesto, el esis ofranta jeneroze a mea regardo karn-avida. Tale, regardante adsupre, me sentis mea kordio pulseskar plu rapide, e mea kap-doloro mixesis kun speco di aero-manko, certe fiktiva, en mea pulmoni. "Ho, qual bela muliero! Qual bela gambi! Qual bela sedo! Qual bela sub-vesti!", me admiris el, dum ke el komencis decensar la skalo, proximigante sua dopa belaji, unesme a mea vizajo, e pose a mea cetera korpo. Me esis tale hipnotita, ke, quankam me kelke pazis ad-dope, mea manui duris prenar la skalo, e me sucesis reaktar erste pos ke l' belino, quan me esis preske embracanta dum un sekundo, dicis a me:

–Ka vu permisas a me, kavaliero?

–Ho, yes, kompreneble! Pardonez! –me respondis, desprenante mea tentakuli de la skalo (e de elua tayo), e pazante ad-dope.

La bela flegistino depozis la linjo sur pasable mikra tablo kun roti, e pose, turnis a me sua vizajo por questionar me:

–Ka vu deziras ulo de hike?

“Ho, yes! Me ya deziras ulo de hike!”, me pensis dum regardar el. Se elua dopa parto hipnotabis me, elua parto avana ne nur durigis mea hipnoto, ma mem igis mea kordio preske explozar. Tamen, me fine povis respondar, pos respirar maxim profunde.

–Me venis al flegeyo, pro ke me falis, e mea kapo subisis frapo tante violentoza, ke me preske esvanis. Nun me havas fortega kap-doloro, ed ultre to, mea kordio aceleresis, e me respiras kun difikulteso –me profitis por adjuntar–. Atencez mea fronto, aye!

–Ho, yes! Vu kornagis advere harde –el evaluis, dum proximeskar a me, e tushetar la sempre plu remarkinda “surkreskajo” che mea fronto–. Ni quik irez en la flegeyo por ke doktorino Poitiers accepez vu. Me volunte iros querar el, nun.

Me aspiris elua feminal parfumo, ed elua eksufluro atingis me. Elua nigra hararo, elua granda e bela okuli, elua labii, elua voco ed elua omno cetera. El esis regardanta me, ‘parlant’ a me, e mem tushetanta me e respiranta en mea proximeso...

E lore eventis ulo quon me nule povis evitar: mea pantalono transformesis automate a seglo-pantalono.

La belega flegistino quik deskovris mea nova stando, e regardante, tote direte e senprobleme, mea bifurko, el klamis, forsan ne tre originale, ma maxim jokoze e simpatioze:

–Ho, amiko! Ka vu celas pistolo ibe, o ka vu joyas vidar me?

–Nula pistolo. To quon tu remarkas ibe esas mea masto, mea peniso, ecitita ed erektita, quan me nule povas dominacar. E yes, me certe joyas vidar tu. Quale ne? –me respondis sen pudoro.

–Omna viri samesas: vi omna finas per pinto –el duris amuze.

–Ho, yes! E me parias, ke omna viri volas pikar tu per lia finajo.

–Oke, oke! Ni finez, ed irez en la flegeyo! –el dicis inocente.

–Ka do tu volas “finar” kun me? Ka per mea finajo? –me jokis.

–Ho, amiko! Vu ne nur finas per pinto, ma esas ya skorpiono.

–Ka Skorpiono? Ha, no! Me esas Balanco. E tu? Tu ne esas Virgino, ka yes? –me adjuntis simpatioze ed absolute inspirita.

–Semblas a me, ke vu standas tre bone, ka ne? Ka ja desaparais vua fortega kap-doloro?

Lore, me lektis ulo an la parto pektoral di elua uniformo:

*** P. Martínez ***

–Exkuzez me! Quale tu nomesas?

–Por vu, Flegistino Martínez. To ya suficos –el pleis.

–Ma, quon la “P” signifikas? Ka Paula? Petra?

Poupée?

–Ha! Ha! Ha! –el fingis ridar sen juo ed ironioze–. Tre original. Tre drola. Voluntez nomar me Flegistino Martínez, e nulo plusa!

–Ka vere? Oke! Ta-kaze, me nomesas P. Pintoza, e me esas vizitanto hike. Ne importas quon mea “P” signifikas. Voluntez nomar me Vizitanto Pintoza, e nulo plusa! –me duris jokar.

–Ma, me savas qua vu esas, e ke vu nomesas Pankrata.

–Ho, mea nomo tro hardesas por tu, Flegu! Nomez me Pan-Pan!

Yen elu: flegistino P. Martínez, evanta 24 yari. Muliero maxim bela e simpatioza. E pluse, maxim kompetenta ed inteligenta. El quik konjektabis, e ne erorabis, ke me reprezentos nula danjero ad el, malgre ke me esis advere deziranta embracar el, e nule por demonstrar ad el mea amo senfina, me agnoskas lo. Nepotino de paro Hispana, ma havanta Franca genitori, elua Eureka posedis tre markizita e tipa Franca-lingua trairi, quo divenigis el mem plu atraktiva a me, qua, kompatinda, ne plus audacis regardar el.

–E nun, pro quo vu sideskis e klozis la okuli? Ni devas quik irar en la flegeyo por ke doktorino Poitiers sorgez vua kapo.

–Me sideskis pro ke me ne standas bone, e me timas esvanar e falar dum marchar. Voluntez querar e venigar la doktorino adhike! Dicz ad el quo eventis a me, e ke me timas marchar!

–Ma, quon vu dicas? Ka tanta graveso? Venez kun me en la flegeyo! Me helpos vu! –el imperis, extensante a me sua manuo.

Ho, mea kordio quik aceptis tal agreabla invitajo, ma mea cerebro, same rapide, tacigis mea boko e mea korpo, justa-tempe por ke me ne prenez elua tentanta manuo extensita. Tro facilas.

–Ha, no! Danko pro tua jentilesa, ma me preferas restar hike. Irez! Irez! –me respondis–. Venigez la doktorino!

–He, amiko! Ne esez tante poltrona, e venez kun me! Vu ne falos, nam me helpos vu. Fidez a me, e venez kun me! –el imperis itere, dum extensar a me ca-foye amba manui.

Me ne plus kapablesis refuzar elua invitajo, e me ofris ad el mea tentakuli por ke el helpoz me staceskar, ma me montris nula entuziasmo, sed kontree. Mea unesma impulso esis embracar el ed esvaneskar sur el,

ma me sucesis rezistar. Mea pazi esis kelke vacilanta, kande ni komencis marchetar kune, e me expresis ankorfoye mea deziro sideskar e vartar en la linjo-chambro. Lore, la bela flegistino, qua esis plu alta kam me ipsa (qua havas imperiestrala staturo), ne nur nule konsentis prie, ma mem extensis sua dextra brakio ad-cirkum mea tayo, til embracar me pasable forte, dum ke me, automate e por plusa sekureso, extensis adsur elua shultri mea brakio sinistra. E tale, pazope, pokope, ni ekiris la linjo-chambro, e ni duris marchetar en la koridoro, til ke ni atingis la flegeyo, ube flegistino Martínez depozis me, e transferis me a doktorino Poitiers, qua quik desaparigis mea kap-doloro, mea timo esvanar, ed irgo altra. El sorgis la vunduro an mea fronto, e kalmigis me per dicar a me, ke nulo grava eventabas, ke omno esas en ordino. Plu tarde, exter la flegeyo ed itere sola, me questionis me, kad advere omno en ordino. Ho, yes, mea kap-doloro certe desaparabis, ma to quon doktorino Poitiers ne povis desaparigar esis ulo, quon me ne experiencabis de multa yari ante lore: la fortega doloro testikulal, quan me subisis, pos la kurta, ma intensa tempo, quan me juis apud la belega flegistino Martínez. Ha, no! Tal doloron me ipsa mustis desaparigar, ve!

Balde arivis la kloko dejunar, ma, yen ke mi-horo ante irar en la manjo-chambro, me havis la fortuno asistar, e mem partoprenar, meze dil koridoro, la

sequanta ceno, quan me, maxim volunte, raportos a vi omna, estimata lekteri:

Segun semblo, la Nederlandano, Johann Uit, Jan, esis uzanta nula horlojo kustumale. Lore, kande ni interkrucumis en la paseyo, il demandis de me la kloko, e me respondis ad ilu:

–Pardonez, Jan, ma me dicas la kloko nur un-foye singla-die al sama homo, e tu ja demandis ol de me hodie, fru-matine. Voluntez uzar horlojo, se tu advere bezonas tante freque informesar pri qua tempo esas!

–Ho, amiko! Tu es tro severa, ka ne? Omnu dicas a me la kloko!

–Ma ne omnu portas sua horlojo en la monetuyo, ka yes?

–Oke, oke! Me demandos de irgu altra la tempo. Nul problemo!

Tamen, Jan Uit anke ne sucesis, kande il proximeskis a Teo Cabrini, Italiana reprezentanto dil trio de analizisti en la kastelo di Tourignon, nome Cabrini, Pinto & Contreras.

–He, Cabrini! Exkuzez me! Qua kloko esas?

–Verbi ergativa –respondis l’Italiano, serioze e sen haltar.

–He! Me demandis de vu la kloko e nulo plusa! –protestis Jan.

–E me respondas a vu “Verbi ergativa” e nulo plusa –dicas Teo.

–Ho, Cabrini! Ni travivas la yaro 2030... Ka nulo altra por me?

Quoniam Teo Cabrini duris marchar, sen ne mem turnar la kapo, la Nederlandano serchis e trovis altra posibla informero prikloka, nome Panchito Abalazos, la Mexikiano, qua esis lore trairanta la koridoro e proximeskanta:

–He, Panchito! Me pregas: qua kloko esas?

–Ho, yes, plezuroze! Esas 1135 kloki. Me repetas: mil e cent e triadek e kin kloki. Danko pro tua atenco e til balde!

–He, amiko! Me ne komprenas. Dicz a me la kloko normale!

–Dezirinde me povus, kara Jan, ma, maxim regretinde, me ja ne sukcesas dicar la tempo altramaneie
–Panchito adjutis e foriris.

–Ho, omnu foleskis hike! Me komprenas nulo –Jan
Uit plendis.

–Kara Jan! Kun granda plezuro, me informas tu, ke nun-instante esas 11 kl. 35 –interenis la Germano, Otto Reise, qua audabis, e quik interpretabis, la stranja kloko dicita dal Mexikiano.

–Danko, kar amiko! To es la spirito! –klamis la Nederlandano.

Pos ke me dejunis e kelke siestis, me rezolvis irar promenar en la parko. E yen ke, en la preciza instanto, kande me pasis apud certena dormo-chambro, men surprizis audar la yena klamego:

–“¡No! ¡No! ¡Hijos de puta!”. (No! No! Filiachi di putino!).

Lore, me frapetis la pordo, ma me quik eniris la chambro, sen ne mem vartar invitesar agar tale, nam lo jus audita da me esis advere desquietiganta. Me rapide komprenis quo eventas, kande me vidis ulu sukusar en la lito; ulu qua esis ne nur dormanta, ma anke sonjanta, e ‘sendubte’ subisanta ul-sorta koshmaro. Me proximeskis al sufranta sonjanto, e me probis vekigar lu por tale finigar lua mikra tormento, e por tranquiligar lu:

–He, Geru! Geru! Vekez! Nura koshmaro, amiko! Quieteskez!

Gerardo E. Contreras, samideano di Arjentinia, e triesma reprezentanto dil trio de analizisti enkastela, apud Teo Cabrini e Nuno Pinto Valdemoro, vekis, absolute nervoza e sudorifanta, ed il quik extensis sua manuo sinistra por prenar la binoklo, qua esis jacanta sur la tableto lokizita adsinistre de ilua lito. Gerardo esis vestizita per pijamo, reda e blua, maxim exotika ed original. Kande il komencis vidar omno klara, ni tandem interkomunikis:

–Quo eventis, Geru? Ka tante hororiganta to quon tu sonjis?

–Ho, Paparka! Me advere subisis maxim teroriganta koshmaro!

Me sonjabas esar puero, e ke mea tro strikta docisti lora, nome Don Severo, Don Marcial e Doña María Perfecta, ne permisís a me, qua naskis kom sinistr-uzonto, skribar per mea manuo sinistra, quan li forte ligis

an mea dorso. Tale, me koaktesis utiligar mea manuo dextra, quo ya sufrigis me. “Omno esas por tua profito, Gerardito. Oportas ke tu preparesez por la vivo moderna”, li dicis a me. Lore, ultre irgo altra, li koakte lernigis da me plura lingui stranjera. E kande, trista e fatigita, me protestis, pri mea troa studio e poka libera tempo, per klamar iraceskinta, ke me deziras ludar, li respondis a me: “Ka ludar? Kompreneble, Gerardito! De pos nun, tua ludilo esos la klavaro di piano, e tu cesos ludar erste pos ke tu finabos sucesoze la tota kursaro. Ka kontenta? Ha, e se tu eroros de tempo a tempo, nula problemo!, nam ni sendos tu a L’Eroreyo, ube tu povos durar ludar til kande tu sucesabos emendar tua erori e plear perfekte. Omno esas por tua profito, Gerardito”, li ancor-foye dicis a me.

–Ho, amiko! Harda koshmaro –me haltigis l’Arjentino–. Tamen, adminime, li mustis liberigar tua sinistra manuo por ke tu povez plene plear la piano per amba manui, ka ne?

–Ma, nedicinde, to ne esis omno –duris raportar Gerardo E. Contreras, tremanta ed ignorante mea jusa komenturo–. Mea tro strika docisti, pluse, rezervabis por me ulo maxim aparta: me mustos lernar eludar biciklo duktata da ulu, qua singla-die probos shokar me, dum ke me esas marchanta e krucumanta larja strado, avenuo. “Atencez admaxime lor krucumar la strado, Gerardito! La biciklo reprezentas ataki, quin tu subisos en tua vivo,

e quin tu ya mustas lernar perceptar ed eludar”, li instruktis me. Pokope, me sucesis detektar la biciklisto atakanta, sempre plu justa-tempe, por ke lu ne mem sufrigez me, ma, lore, on itere men surprizis e men pavorigis per sendar a me la biciklo ne de ube me esis expektant olu, ma del kontrea sinso. E plu tarde, me koaktesis lernar eludar mem paro de biciklisti atakanta, qui esis pedalaganta sinkrone ed amba-sinse. “La vivo sendos a tu amaso de ataki de irgube. Omno por tua profito, Gerardito!”, li ridicis. E pose, lo maxim mala: Don Severo, Don Marcial e Doña María Perfekta eniris kun me mikra chambreto, ed ibe li “duris preparar me por la vivo moderna” per proximigar a mea nazo irgo quon me ne povas tolerar e quo maladigas me: polvo, flori, kati vivanta... e fumuro!, tre multa fumuro!, quan li lansis e ne cesis lansar aden mea vizajo per lia granda e nauzeiganta sigari, dum ke li repetis a me: “Rezistez, Gerardito! Rezistez! La vivo hardesas, ed oportas ke tu esez pronta rezistar irg atako, quan tu povez subisar. Nula febleso. Omno por tua profito, Gerardito”. E lore, kande mea tormentado esis advere tante intensa, ke me sentis me mortor, yen ke fortuneze tu vekigis me ed omno finis.

–Ho, amiko! Nun me tote komprenas tua klamegi ed insultegi al trio de docisti. On prefere restez sovaja kam edukesar da li, ka ne? –me montris mea solidareso al Arjentino, qua kalmeskabis.

–Ho, yes! Nedicinde, kara Paparka! Parenteze: pro quo me esas hike? Me ne sucesas intelektar pro quo me rezidas en la kastelo di Tourignon, ube omnu foleskis.

Me esas advere Napoleon, e mea loko e mea misiono esas exter hike. Me ne foleskis.

Me regardis astonite Gerardo, qua quik subridis e mem rideskis:

–He, amiko! Me nur jokas: ne me, ma Delon, esas Napoleon.

–Oke, Geru! Me joyas ke tu duras konservar tua humuro-senso.

Altra-latere, me supozas ke tu esas hike pro ke tu meritas lo, ka ne? Ka ne veresas, ke tu laboris e kombatis entuziasmoze por la suceso di nia komuna linguo internaciona? Do, ne esez tante modesta! Tu certe meritas habitar la kastelo pro tua sana foleso.

–Ka tu permisas a me esar absolute sincer a tu? –questionis me Gerardo E. Contreras.

–Komprenoble! Ka tu ne sempre esis sincer a me?

–Fakte, me ne mentias nek jokas, kande me dicas, ke me tote ne komprenas pro quo me sendesis aden Tourignon, ma esas ulo altra quon me komprenas mem min multe: quale posiblesas, ke tu sucesis evitar sendesar adhike? Quale tu sucesis ne foleskar?

–Nu, ni dicez ke me ne foleskis pro ke me ja foleskabis antee. Me sempre havis la konvinkeso, ke Ido, od ulo tre simila, fine triumfos en Europa, en Amerika e mem en la tota mondo; me nule ‘dubtis’ prie. Do, kande tal suceso produktesis, ed Eureka adoptesis oficale kom

komuna linguo Europana, qua kelke plu tarde divenus ofical en la tota planeto, me ya esis tre kontenta, komprenende, ma me experiencis nula euforio senmezura, e konseque, anke nula enorma vakueso posa. Omno ya eventis quale previdite, ve! Tamen, altra-latere, me kaptas l'okazono por savigar da tu, ke, quankam me vizitis vi e venis adhike erste nun, me sempre sentis me kom advere tre proxima a vi omna.

–E pro quo tu ne vizitis ni antee? –Contreras deziris saveskar.

–Ho, amiko! Forsan, pro ke me esas plu rara kam verda hundo, ve! Irga-kaze, me promisas a tu, ke, de pos nun, me certe vizitos vi plu freque. E nun, kar amiko, me iras promenar en la parko. Me joyas ke tu standas bone! Ni rividos ni, pose, che l' salono Idal, oke? Til plu tarde, Gerardito!

–Oke, Paparka! Danko e til rivido! –men *adeis l'Arjentino.

Pos ekirir la dormo-chambro di Gerardo E. Contreras, me direktis mea pazi al extera parto dil kastelo, e fine me atingis la parko, ube me promenis dum sat longa tempo, nam ta-die la vetero esis advere agrebla, ed omno ibe esis bela e harmonioza. Semblis a me stranja renkontrar preske nulu dum mea promenado, ma, me pensis ke, maxim probable, mea olima samideani esis rezervanta sua tota energio por spensar ol plu tarde, kande nokteskos, lor festegar e juar la granda spektaklo di singla saturdio vespere, exter la chefa konstrukturo dil kastelo.

Retroveninte en olca, me rezolvis irar en la salono Interlingua, ante irar en la salono Idal, nur pro mea kuriozeso saveskar ka li esis ankorafoye pleanta e kantanta “Io in le carcere”, quo esus a me tote nekredbla. Kande me pulsus la pordo dil salono ed eniris ol, hura!: vice “piano, koro e karcero”, me vidis ulu qua esis kantanta e pleanta la gitaro koram hipnotit askoltantaro; il esis Germano e nomesis Hellmut, ma, quoniam en la kastelo di Tourignon esis plura Hellmut, yen ke nia poke expresiva Germano quik ganabis dal Hispani la surnomo “La alegría de la huerta”, olqua same quik tradukesis ed adoptesis dal Germani: “Die Freude am Garten” (La joyo dil gardeno).

Ed ibe esis ilu: Hellmut, “La joyo dil gardeno”, gitaro e voco.

Pos mea kurta vizito en la salono Interlingua, me anke vizitis la supra etaji por salutar plura Espisti, qui, ne tanta tempo ante lore, esabis bona samideani e kolegi di me. Survoye ad ici, e ja en Espo-teritorio, yen ke produktesis hazarda ed exploziva renkontro kun Johano T. Green-Shirts, Usano, ilqua, mokema quale kustumale, haltigis me e dicis a me:

–He, tu, Patata! Ad ube tu iras? Quon tu serchas hike?

–Hao, kakao! Me venis adhike por vizitar plura kompani, ve!

–Qua kompanin? Ka tu havas kompani hike, Idisto?

–Ho, yes! Me havas bona kolegi omna-loke, mem hike!

–Ka hike? Me ne kredas lo, Idisto. Tu sempre esis Idisto, ka ne?

–Ho, me ya preferus ne montror mea granda fiereso prie, ma, quoniam tu questionas me, me devas agnoskar ke tu justesas: yes, me sempre esis Idisto. “Ni darf esar fier esar Idisti”, amiko! Irga-kaze, nun-tempe, tu e me e ni omna esas Eureka-isti, ka ne?

–Ma me duras odiar Idisti! –Johano klamis—. Damnita smurfi, nana, blua e perfida! Fi!

–Ho, Hanu! Ka tu advere odias me? Me certe amas tu, amiko.

–Me anke amas tu, Patata, ma...

–Ma tu ya prizas disimular lo, ka ne? –me riskis.

–Ho, no! Me amas tu, ma nur quale on amas hundeto, se ica meritas lo –Johano respondis cinike dum ridegar.

–Ka vere, Hanu? Guau! Lore, ne tushez a me la kaudo, se tu ne volas, ke me mordez a tu la kolioni, certe kun mea tota amo.

–Ne tante aboyez, Idisto! Regardez quale me tremas! –il duris.

–Oke, amiko! Tu tushez a me la kaudo, e tua voco quik divenos olta di soprano.

–He, Patata! Ne iraceskez! Me ya prizas kelke mokar Idisti, ma me nur jokas, ve!

–Do, tu prefere irez jokar en la chambro di Matusalem, ilqua certe aplaudos tua joki, dum ke tu ya juos olti de lu.

Johano T. Green-Shirts komprenis e redeskis admaxime.

–Oke, smurfo! Til balde! Me hastas! –il komencis marchar.

–Ka nun tu hastas? Ka por irar en la chambro di Matusalem?

–Ha, no! Nur pro ke me ne plus toleras tua blua eksufluro.

–Advenez en la prezento, amiko! Nia eksufluro, olta di preske omna Eureka-isti, esas plur-kolora de multa tempo ante nun, ma, segun semblo, tua eksufluro duras esar nur verda, ka ne?

–Chao, smurfo! –Johano insistis ankorofoye dum forirar.

–Chao, lacerto! Eureka vivez! Vivez Eureka! –me adjuntis.

Quoniam me ne disponis troa tempo, mea vizito en Esperantistan esis anke pasable kurta, ma suficanta por salutar plura de mea olima Espo-kolegi. Fininte mea exkurso en la supra etaji, me rezolvis enirar lifto e vehar per ol til la granda vestibulo, ube, jus pos apertesir la pordo di mea rapida e komfortoza transportatoro, e kande me komencabis ekirar ol..., ho, no!, yen ke me videsis da paro de Franca kamaradi, nome, Camil “Serjento” Marseille e Paul “Koyoto” Marée, qui esis marchanta proxim la loko di mea (da li) tote ne-expektita aparo.

Camil Marseille, qua sempre esis vestizita per sua kara e ne-separebla labor-uniformo di soldato profesional, regardis me kun serioza mieno, e quik dicis a me kun severeso:

–He, tu, vizitanto! De ube tu venas? Ka de che l’Espo-fanatiki?

–Ho, Milu! En la supra etaji, on jus questionabas me “Ad ube tu iras, e quon tu serchas hike?”, e nun, tu questionas me “De ube tu venas?”. Quo diablo eventas? Me certe venas de vizitar plura de mea olima kompani Espista. Kad ula problemo?

–Espisti havas nek amiki nek kompani en la mondumo interlinguistikala, ecepte se ici anke apartenas a lia propra sekto, do to signifikas, ke tu... –“Serjento” Marseille diskurseskis.

–Ho, yes! To signifikas ke me ya esas Espisto e trahizero, ka ne? Forsan, me esas mem duopla spionisto –me jokis amuzite.

–Ha! Ka me ne dicis lo? –intervenis Paul “Koyoto” Marée–. Pakatra es folo ed Espisto! Il es Espisto, quale omnu! E mem tu, Camil, es Espisto! Omnu Espas! Damnita Espisti!

–He, Koyoto! Ne vomez plusa stultaji pri me, se tu ne volas, ke me pedo-frapez tua hepato! E prenez tua medikamenti! Quale’ tu audacas dicar, ke me esas Espisto, kretino? –klamis Camil.

–Oke, siori! Exkuzez me, ma nun me devas irar en la salono Idal. Se vi deziras lo, plu tarde, ni povas durar diskutar ibe, ka? Anke me joyas rividar vi. Til balde, Elizalde! –me *adeis li.

Enirinte la chefa salono dil Idistaro, me pasis apud Florian Benelux, la Luxemburgiano, qua esis ankorefoye rilektanta, maxim atenceze, la Kompleta Gramatiko Detaloza. Hazarde, dum pasar proxim ilua dorso, me vidis ke il esis jus atakinta la pagino numero 78 dil mencionita verko. Me sideskis an tablo lokizita ye plura metri, e komencis konversar kun du samtablani. Tamen, ni omnia quik interruptesis per klamego da Florian:

–Ho, yes! Yes! Me trovis plura eroro en KGD! Itere leda komo!

–Kad olta en pagino 33, olta en 78 od olta en 104? –me reaktis.

Florian Benelux regardis me quaze me esus exterterano:

–Me sucesis trovar nur olta en pagino 78... Ka plura erori prikoma, anke en pagini 33 e 104? –il questionis tote astonita.

–Ho, no! Pardonez, amiko! Me nur jokas, ve! –me respondis.

–Me ne esus tante certa, ke ta folacho jokas pri to –audesis la voco di Paul “Koyoto” Marée, ilqua jus enirabis la salono Idal.

–Ho, Pau! Ka tu persequas me? –me questionis.

–Me ya persequas nulu: on simple marchas avan me –su defensis Marée.

–Ma, ka ne veresas, ke tu esis marchanta ye l'altra sinso, kamarado? –me insistis.

–Ho, yes, ma “Serjento” Marseille insultis me tante grave, ke me iraceskis, insultegis il e quik foriris –Paulo su justifikis.

–Oke, amiko! Venez hike e sideskez kun ni! Ni jus komencabis ‘parlar’ pri la festo, qua eventos plu tarde en la korto –me invitis la Franco, qua quik aceptis ed atingis nia tablo.

Ho, yes! La famoza festo singla-saturdia exter-kastele! Quoniam la vetero duris esar ecelanta, olta certe eventus pos la dineo.

Ed olta certe eventis, quale previdite, kun ni omna asemblita en la korto por juar la diversa spektakli. On ofris a ni muziko, e ni kantis e ni dansis. Ni esis klauni. Ni rakontis espritaji. Omnu esis ibe, mem Matusalem, ilqua, tamen, esis dure surveyata da flegisto, *kuya chefa komiso esis “chasar” e retenar l’oldulo, qua, singla-foye, kande l’Ukrainiano, Drako Davidenko, esis lansanta fairo ek sua boko kom aparta numero di la spektaklo, kureskis vers la Slavo, suflante por extingar ilca, dum klamar: “Volapük! Volapük!”. Ho, yes! Omnu esis ibe. Omnu, ecepte (se vi permisas a me l’expresuro), la papagayo e la kakatuo, nome Kalixto-Pius e damzelo Rottenmeier: l’ucelo, pro ke lu ja esis dormanta; la stranja ed enigmatoza Germanino, pro ke el esis advere poke amikigema, e nul-tempe prizis mixar su kun la vulgara e bruisoza populacho.

Plura Brazilani esis pleanta tamburi por plurichigar la spektaklo di Drako, ilqua sucesis lansar ek sua boko mem paro de pari de fairo-literi, nome “CZ” e “SZ”, quo provokis forta ed intens aplaudo dal publiko: “Brave! Brave!”. Ibe esis, inter altri, Reynaldinho e Gérson “Sasa”, qui, segun semblo, esis advere juanta dum la tamburagado.

Kelke plu tarde, kande lo maxim frenezioza ja eventabis, me renkontris kun Juan Talavera Quijano, Hispano, e me salutis ilu:

–Hola, Juan! Quale tu standas, amiko? Bela festo, ka ne?

Ed il quik respondis a me lo sequanta:

–Bela vespero / Omno hike juesas / Flugas autuno /.

Ho, yes! Juan Talavera. Ilua nomo sempre memorigabis da me famoza ed anciena kansono Kubana, titulizita “Guantanamera”, quan me profitis por joke kantetar ad il per nuda e klauna voco:

–“Juan Talavera. Guajira, Juan Talavera! Juan Talavera. Guajira, Juan Talavera!”.

Kande omno finabis, e multe plu tarde kam kustumale, me atingis mea dormo-chambro, konvinkita ke l’amiko Matusalem, adminime ta-vespere, impedos per ilua bruiso, ke me povez facile e rapide dormeskar,

nam il irabis en sua nesto apen tre poka sekundi ante ke me enirabus mea. Tamen, nula bruiso jenanta venis de mea vicino, ilqua, maxim probable, kalmigesis dumnokte per potenta ed efikiva dormigivo, qua parquietigis ilu.

Quankam la silenco regnis, me sentis me tante ecitigita pro la jus pasinta festego en la korto dil kastelo, ke me nule sucesis atingar la dormo, malgre mea fatigeso korpala e mentala. Do, me trovis me ipsa pensant ankorfoyo a nia lora mondo, yaro 2030...

Esperanto klasika obtenabis “la fina venko”, ma ne per divenir la komuna helpo-linguo internaciona, sed per studiesar, apud Volapük, en gimnazii ed universitati di nia tota planeto, quale olim studiesabis altra lingui pionira, grava e prestijozaj, nome la Latina e la Greka. Espo e Volapük, do, segun semblo, restos kom sorto di patrimonio dil homaro, quan on devas protektar.

Pos importantega krizo papala en Vatikano, e pos duranta regreso dil Eklezio Katolika Romana, la katedralo “Notre-Dame” di Paris divenabis la Granda Moskeo dil chefurbo Franca, dum ke l’olima baziliko “Sacré-Coeur”, che l’quartero Montmartre, transformesabis a bela e pitoreska templo Budhista.

Altra-latere, me ne povis evitar subridar, kande me pensis al unesma teritorio autonoma Hispana atinginta la sendependeso: Ka Katalunia? Ka Baska-lando? Nek-nek! Ka Galisia? No. Ma, quale? To semblas absolute neposibla! Ka Valencia-lando? Kad Aragon? Kad

Andaluzia? Nek-nek-nek! Ka Kastilia ipsa? Anke ne, kompreneble. Yen ke, kun plena suporto e helpo dil Uniono Europana, l'insularo Kanaria ganabis sua sendependeso.

E fine, me rimemoris olima konverso kun mea spozino, eventinta en la koqueyo di nia hemo, en Barcelona, plu kam 'dudek' yari ante 2030, kande, pos konstatir ke el nule reaktabis ad ulo tre konkreta predicita da me, me plendis prie: "Ho, tu ne plus askoltas me! Pro quo tu dicas nulo?". E lore, el respondis a me: "Me askoltas tu, ma me sincere pensas, ke nia guvernierio nul-tempe subvencionos homi por ke li skribez originale en Ido". E me ad el: "Ha! Ka me ne dicis lo? Tu ne askoltas me! Katalunia subvencionos homi por ke li skribez originale ne en Ido, ma en la Kataluna. Pro quo? Pro ke tre poka yari pos ke ni havos oficale nia komuna helpo-linguo internaciona, ol divenos tante forta, sucesoza e prestioza, ke nia lora skriptisti, maxim aparte le yuna, vice skriptar lia verki en la Kataluna por ke pose on tradukez oli aden Ido, komencos skriptar direte per olca, nam li balde dominacos ol e sentos ol kom advere lia propra linguo: lia plusa propra linguo". Ton me dicis olim a mea spozino, e to ya realeskabis en 2030, ne nur en Katalunia e pri la Kataluna, ma mem che landi posedanta idiomi multe plu povoza. Sempre plu multa homi en la tota mondo esis kreanta lia verki per Eureka, nia komuna linguo auxiliar internaciona. Nula surprizo.

Sundio matine. Un plusa dio, me vekigesis per maxim agreabla muziko sonanta en mea chambro, ed un plusa dio, me quik audis mea samparietano, Matusalem, ilqua komencabis exekutar sua karakteriziva, e sempre bruisoza, gimnastiko kanguru-stila.

Me probus profiter admaxime ta sundio, nam me rezolvabis, ke ol esos la lasta ed ultima dio, quan me juos apud mea olima samskopani. Lundie, frue matine, me retrovenus en mea hemo, ube mea kara spozino esus vartanta mea arivo.

Ta 27ma di oktobro 2030, la suno ganis aparta protagonismo, e brilis povoza en cielo blua, klara, absolute sennuba.

Pos dejunetar tasegedo de saporoza chokolado, me iris adextere por ankor-foye promenar en la gardeni ed en la parko. Plu tarde, me eniris mem la bosko, e me sucesis atingar la mikra lago Tourignon. Esis nulu ibe ed omno esis kalma. Nur la kantado de uceli, qui esis expresanta sua juo vivar, e me. Pose, ante departar, me anke juus la kompaneso di mea estimata kolegi, ma ne sen juir, unesme, ta tempo di soleso, quan mea anmo postulis.

Riveninte del bosko, me vidis kelka kompani sportar esquade, e me invitesis partoprenar la ludo, ma, pos mea recenta ed accidenta falo, e fortega kapo-frapo kontre harda goluyo, semblis a me prudenta ed oportuna ne riskar itere, adminime provizore, mea penso-mashino, e me refuzis kun politeso ed afableso.

Atinginte la salono Idal, me sideskis an tablo por skribar ulo, e lore eventis lo sequanta: bestio fluganta plene konocata, tervenis sur mea sinistra shultro, e regardeskis me kun granda kuriozesos. Me restis preske senmova, pro ke pavorigis me lua beko.

–“Viva el papa Pablo VI! Viva el papa Pablo VI!”

–la papagayo ‘parlakis’, montrante ankorofoye sua vasta repertorio.

–Oke, oke, Llorens! Voluntez donar a ni tua telefonnumero, e ni tun avizos –me jokis.

–Lu nomesas Pius, ne Llorens, e me nule intelektas pro quo lu flugis adsur tua shultro, tante plu ke lu ne konocas tu nek esas tua amiko –klamis Louis-Marie Royal, Ludoviko, de sua luxozos trono-stulego–. Retrovenez adhike, Pius!

Quoniam l’ucelo ne obediis, e duris pazetar sur mea shultro, nun adsinistre, nun ad-dextre, me staceskis e proximeskis a Ludoviko por retrodonar ad ilu la fola plumozo, ma, lore, ica flugis itere por tervenar, cafoye, sur la kapo di Jan Uit, la Nederlandano, qua dicis gaye al papagayo:

–Ecelanta, Kalixto! Kurte: to es la spirito!

“Ho, yes! La Santa Spirito!”, me pensis amuzite.

An tablo apud olta mea esis sidanta Germano e Kanariano, nome Friedrich Wörterbuch e Mauricio

Pérez-Vortari, alias Mauro la Skanero, qui esis interkonversanta:

–Ho, kara Friedrich! De tempo a tempo, me kelke tedas me hike, nam me ne plus savas quon facar: me jus par-skanabas la telefon-guidlibro di Le Boulou! –plendis Mauro.

–Ka tedo? Qua dicis tedo? –klamis Paul “Koyoto” Marée de vicina tablo–. Omno tedas me, mem nia linguo internaciona. Nun-tempe, me laboras en projekto vizanta krear nova LIA, qua konsistos ek vorti, qui existas en nula idiomato dil mondo, e qui esas nule internaciona, ma unika e tote originala.

–Kad aprioria LIA, kande ja triumfis Eureka? –dicis Friedrich.

–Ha, nur por amuzo e por kontreagar! Mea linguon me nomizos “Apape-Nye” –respondis la Franco, qua havis la kompaneso di plusa Franco, nome Jean-Baptiste Oléron, alias Olé.

–Tre bona espado-stroko, kara samlandano. Tu agez absolute libere e segun-vole, amiko! –intervenis Olé suportante Marée.

E lore, audebis fortega klamo da Leoncio Fernández-Abako, qua staceskis de sua labor-tablo:

–Hura! Hura! Kara samideani en la tota salono: voluntes atencar mea dansado! Hip, hop, hop, hip, hop, hop, hip, hop, hop, hip! Plezas a me informar vi omna –il dicis pos dansetar–, ke me jus finis tradukar aden Eureka la verkego “Don Quijote”.

–Ka tu ja tradukabas la tota verko? –me questionis astonita–. Ma, quanta tempon tu spensis por partradukar ol?

–Tri monati. Tri longa monati! Ma me jus pozis la punto final.

–Ka nur tri monati? Ma quale? To esas ne-posibla! –me klamis.

–Omno esas ya posibla hike, che Tourignon, ube me disponas tre multa tempo por skriptar, yen pro quo me sucesis partradukar la verko en periodo tante kurta. Tamen, mea tradukuro esas nur amatorala e senvalora. Irgakaze, me volunte ofras a la homaro mea modesta e humila kontributajo por ke omnu povez lektar e juar un ek la maxim grava libri di la mondo, nome olta di mea famoza samlandano, Miguel de Cervantes, di qua nomon e verkon me sempre portas en mea kordio. Do, kara samideani, voluntez tostar kun me! Me esas tre kontenta!

Ton dicite, Leoncio apertis sua ne-separebla specal sidilo, ed extraktis plura centi de folii skriptita manue per pluma skribilo.

–Yen la tota tradukuro, amiki! –il adjuntis fiere, dum montrar a ni la foliaro quaze trofeo–. Hip-hip, hura! Hip-hip, hura! Me ne oblivios dankar nia Germana samideano, Herr Münster, qua helpis me per kurajigar me entreprezar ica grandioza projekto, olqua nun divenabas bela realajo. Danko, sioro Münster!

–Ne dankinda, kara maestro! Esis por me vera plezuro kurajigar vu –respondis la Germano, qua

plasizesis an sama tablo kam la laboremega e joyozega Hispano, Leoncio Fernández-Abako.

Plu tarde, ja en la manjo-chambro, me sideskis an tablo kun du plusa Germani (“ho, quanta Germani esas hike!”, me pensis) e kun Indiano, *kuya vera nomon me ne mem memoris, nam omnu konocis ilu per ilua exotika surnomo: Namasté.

–Bon jorno, Namasté! Quale tu standas, amiko? Kad omno en ordino? –me salutis afable.

–Bona jorno, Partakapur! Me standas bone, ma kelke trista, pro ke me saveskis, ke vu departos morgo, e vu ne plus esos inter ni. Ka vu ne povas restar hike por plusa tempo, mem por sempre?

–Ho, amiko! No, me ne povas, ma tu nule suciez, nam tre balde me certe rivizitos vi. Kurajo ed adavane!

–Esez bonvenanta sempre, kara samideano!
–adjuntis l’Indiano.

Lore, intervenis la Germani, qui, quale sua samlandano Hellmut, “La joyo dil gardeno”, anke baptesabis dal Hispani per amuzanta surnomi: Zippimann e Zappemann. Quankam Zippi e Zappe ne esis frati, ma nur kolegi, li ya videsis omna-loke kune.

–Ho, kerli! Me nule prizas adiar amiki. Ni dejunez quiete, me pregas! –plendis Uwe, Zappemann.

–Ho, yes! Me tote konsentas. Ni repastez quiete, e pose, ni plorez, ve! –klamis ironioze Albert, Zippimann.

–Oke, amiketi! Nula chagreno! Ni juez la dejuno!
–me dicis.

–Ni juez olu! –aprobis Namasté–. Bon apetito,
samideani!

–Bon apetito! –ni repetis maxim polite.

Pos la dejuno, kurta siesto. E pos la siesto: la korto, la gardeni, la parko, la salono Idal, la salono Interlingua e la supra etaji. Ed ancor-foye la salono Idal. Me *adeis mea olima samideani e samskopani, e promisis a li retrovenor balde por vizitar li. Ed itere la manjo-chambro. E la dineo. Mea lasta dineo kun ti, qui luktis, fervoroze e kurajoze, por la suceso di neutra helpo-linguo internaciona. E mea lasta iro en la salono Idal. E pose, plu frue kam kustumale, mea dormo-chambro di vizitanto. Bona nokto!

Me vekis anke plu frue kam kustumale. Tre frue. Forsan pro ke me komencabis amikeskar kun mea chambro e lito di vizitanto, me dormeskabis facile e rapide, kontrastante kun la tri nokti preirinta, nome de olta di jovdio til olta di saturdio, kande mea ecitigita cerebro permisabis a me atingar la dormo erste pos longa varto. Nula muziko e nula bruiso vekigis me ca-foye, nam esis tro frue por muziki e bruisi. Esis advere tro frue por vekar ed agar en la kastelo di Tourignon. Me informabis doktoro Corbalán pri mea frua departo. Omno esis aranjita ed en ordino.

Ekirinte la dormo-chambro di vizitanto invitita, olqua acceptabis me dum quar jorni e quar nokti, me (kun mea dorso-sako) trairis la koridoro e la granda vestibulo, til ke me arivis en la korto interna. Dum trairar olca, me penseskis a mea kara spozino, quan me tre balde havos la joyo rividar. Tal penso, adminime, kelke diminutigis mea chagreno livar mea estimata kompani. Pose, me ne savas pro quo, advenis en mea mento s-ro Ta ed ilua famoza diskursi. On asertabis ke Ta rezidas ula-loke en la kastelo, ma nulu saveskis ube. “Ube lojus ta misterioza Ta?”, me questionis me ipsa, dum regardar atencoze, ma vane, to omna quo esis videtebla cirkum me. Transirinte la korto, proxim la ponto-pordego ekireya, yen ke mea atenco kaptesis da paseyo, feble lumizita, qua, ad-dextre ed ad-sinistre, extensesis til atingar pordeto an singla extremajo. E, quoniam me ne cesabis pensar a Ta, me dicis a me ipsa: “Ho! Ka Ta celesas, forsan, en...?”. Me ne mem finabis ica frazo, kande me quik rezolvis irar ad-dextre tra la paseyo, ma nur pos ke me spontane turnis mea kapo al chefa edificio, malgre ke me certesis, ke nulu spionos me ca-kloke. Arivinte avan la pordeto, me pulsus ol, ed ol apertesis senprobleme. Enirinte, me vidis sorto di koridoro, same feble lumizita, ma plu larja kam l'altra. Omno ibe esis en desordino. Lore, me povis lektar ulo skribita sur metala plako, qua esis pendanta de luxoza kordego granatea, qua, extensita larjesale, fakte, esis ibe por entravar la paso:

***** *LOKO PRIVATA. NE PASEZI!* *****

Tamen, me ne mem hezitis, e pasis adavane. “Ho, yes! Ta enigmatoza Ta povus perfekte trovesar, se ne hike, che simila loko. Pro quo ne?”, me pensis. Atinginte l’extremajo dil ne tante longa paseyo, me vidis elevatorio e, sempre plu nervoza ed ecitita, me eniris ol e tushis olua klavaro por sendar ol adsupre. Maxim adsupre. Kande l’acensatoro haltis, me quik koncieskis, ke me mustas atingir nulo altra kam la suprajo di un del avana turmi dil kastelo. Ma, ho, ve! La lifto retenis me en sua stomako.

La mashino tandem apertis sua boko e vomis me, ma nur pos ke me tushis e ritushis olua klavaro. Lore, me audis karakteriziva klosheto-sono, e la pordo dil inteligenta transportatoro klozesis ye mea dorso. Profunda silenco aceptis me. Anke hike, me trovis omno feble, ma suficante, lumizita por marchetar senbruisse, dum videtar irgo cirkum me. Mea kordio duris pulsar plu rapide kam normale, kande l’accepteyo duktis me a plu granda chambro, ube lokizesis sorto di kontoro. Sur olua plura tabli, yen ke esis repozanta plura komputatori ed ulo altra. Ta ulo altra esis aparato plene aktiva e funcionanta, malgre ke nulu, ecepte me ipsa, esis ibe por vidar quon ol montras, e kontrolar quo eventas.

Ka TV-aparato funcionanta por nulu ta-loke e ta-kloke? Ne exakte. Adminime, to quon me spektis tra la skreno dil aparato esis ne la tipa televiziono, ma ulo kelke diferanta: speco di aparta ed interna TV-sistemo, qua esis ofranta diversa imaji di kastelo, *kuya

respektinda rezidanti ne ja vekabis. Nur un de li, forsan ne tante respektinda, vekabis tre frue, justa-tempe por retrovenar aden sua nuna vera hemo: la turmo dil kastelo di Tourignon. E ta ulu esas nulu altra kam me ipsa, qua, segun semblo, anke meritabas la granda honoro rezidar en loko tante luxoza ed ekskluziva: la kastelo-repozeyo “Bois de Tourignon”.

Ho, yes! Ka vi esas kurioza saveskar de pos kande me lojas en la kastelo? Bona questiono! Tre bona questiono! Irga-kaze, me ja donabas l’unesma, e maxim grava, pazo, lor vizitar unesma-foye mea samkastelani. E me ne mentiabas, kande me promisabas a li rivizitar li tam balde kam posibla. Tamen, mea izoliteso duras esar tante importanta por me, ke me nule rezignus pri abandonar mea turmo. Rezidar en ol, e havar TV-aceso a mea kompani, ne nur vide, ma mem aude, esas mea privilejo. Fakte, nia privilejo, nam, ho, ve!, me havas agreabla kompaneso en la turmo.

Pos enirir nia dormo-chambro, me proximeskis a nia lito, e me karezis e kisetis el, maxim tenere, til vekigar el, qua esis ankore dormanta, ma certe vartanta mea promisita ed akurata riveno:

–Hola, Tati! “Bon dia, amor meu!” (Bon jorno, karino!).

Ho, yes! Mea kara spozino e me esas kunhabitanta en la turmo. Me quik devas dicar a vi, ke la posibla foleso di mea spozino rezultus nur de elua grand amoro a me, e

de nulo altra. Kande me sendesis a Tourignon, el pregis sendesar apud me, e, segun semblo, el esas advere felica en nia turmo. Quankam oportus dicar “en nia turmi”, nam, fakte, precize pro nia izoliteso, ni disponas e juas ne nur la turmo avana, ma anke la dopa turmo, e la tota spaco existanta inter oli, belege gardenizita. Mea spozino mem asertabis, ke el sentas su esar heme, nam el sempre imaginis esir princino en altra vivo, e regardir la mondo tra la fenestro di chambro lokizita en la suprajo di kastelo.

(Parenteze: me nul-tempe deskovris ube celesas Ta. Kad en un del cetera turmi, che l'altra flanko dil kastelo? Kad altra-loke?)

Esis kolda ica frua matino di lundio, la 28ma di oktobro 2030, kande me anuncis a mea karino mea bezono ed intenco prenar varma dusho. Elu leveskis e komencis aranjar la dejuneto. Tamen, ho, ve!, kande me esis sidanta sur la bordo dil balnuyo, tote nuda e pronta enirar ol, yen ke mea Tati, qua aparis maxim surprizive ye mea dorso, varsis adsur mea kapo sitelego plenigita per kold aquo, dum klamar energioze per la Kataluna:

–“Una dutxa freda és el que tu necessites, poca-vergonya! Vaig veure i vaig sentir tot el teu numeret amb l’infermera Martínez!”

(Kolda dusho esas to quon tu bezonas, debochanto! Me vidis ed askoltis tua tota spektaklo kun flegistino Martínez!).

Lore, me krieskis pro la forta impreso, quan la kold aquo produktis sur mea korpo, e me quik eniris la balnuyo por atingar, tam rapide kam posibla, la varm aquo. Me duris kriar, dum ke me komencis dushar me. Mea spozino spektabis mea varmega renkontro kun la bela flegistino Martínez, danke nia privilejo, nome nia specal TV-sistemo. Ed el advere iracabis.

“Neno! Neno! Quieteskez, filio! Tu subisas koshmaro!”, me audis la voco di mea matro, qua vekigis me dum ke me esis dure krianta. “Quo? Qua? Ka tu, mao?”, me balbutis konfuzamente.

Ho, yes, amiketi! Nun, me bone povus dicar a vi, ke to omna, quon me raportis hike, che “Habemus LIA”, esis nura sonjo e nulo plusa. Tamen, me ne agos tale, nam, agunte tale, on quik asertus, ke me esas mediokra skriptero. Altra-latere, mea karega matro, desfortunoze, ne plus esas inter ni de multa yari ante nun.

Do, estimata lekteri, oportos ke vi ipsa decidez, ka to omna, quon me raportis hike, che “Habemus LIA”, esez nura sonjo, esez nura revo, od esez pura realajo. Yen via privilejo!

FINO

**ORIGINAL
IDO-VERKO
CIENCO-FIKTIVA**

